

Nr. 48 · Februar 2025 · 25. årgang

Pilgrimmen

Pilgrimmen

Fotokonkurrencen: 1. plads

Foto: Susanne Franck Andersen

PILGRIMMEN udgives af
Foreningen af Danske
Santiagopilgrimme

Redaktion

Ansvarshavende redaktør:

Rikke Ærtebjerg

Pilgrimshuset Albergue Ballerup

Præstevænget 10,

2750 Ballerup

Mobil: 6155 6309

redaktionen@santiagopilgrimme.dk

Henrik Friediger

henrikfriediger@gmail.com

Henrik Tarp

henriktarp1@gmail.com

Peter Glunz

peter@glunz.dk

Niels Henrik Lieberkind

nh.lieberkind@gmail.com

**Alle tidligere numre på nær de
seneste to findes som PDF filer
på hjemmesiden!**

Enhver udnyttelse af bladets tekster er forbudt i henhold til loven. Undtaget herfra er korte uddrag af artikler til brug for anmeldelse samt til omtale, der fremmer foreningens formål. Samtykke til at kopiere bladets tekster i øvrigt kan fremskaffes gennem bladets redaktion. Copyright tilhører forfatterne ligeledes med fotos, der, hvis ikke andet er angivet, er taget af og tilhører forfatterne.

Foreningen af

Danske Santiagopilgrimme

c/o Sekretariatet, daglig leder:

John Stævngaard

Blåbærvej 22, 4873 Væggerløse

Mobil: 5354 1019

Mail: sekretariat@santiagopilgrimme.dk

MobilePay: nr. 77429

Jyske Bank: 5069-133 20 63

www.santiagopilgrimme.dk

Bestyrelse:

Rikke Ærtebjerg, Ballerup

Formand, mobil: 6155 6309

Jeanette Hounsgaard, Middelfart

Næstformand, mobil: 2137 4293

Carsten Mægaard, Herning

Bestyrelsesmedlem, mobil: 6169 7273

Hanna Vestenaa, Kalundborg

Kasserer, mobil: 5164 6956

Tone Kirkeby, Farum

Bestyrelsesmedlem, mobil: 2398 5502

Bøje Pedersen, Farum

Bestyrelsesmedlem, mobil: 4119 3410

Tove Kristensen, Skødstrup

Bestyrelsesmedlem, mobil: 2328 8699

Suppleanter: Rikke D. Meltz og

Niels Christian Junker-Poulsen

John Stævngaard, Væggerløse

Webredaktør, mobil: 5354 1019

Bøje Pedersen, Allerød

facebook-redaktør, mobil: 4119 3410

ISSN 1603-2365 - Online: 2794-655X

Pilgrimmen afleveres til Nationalbibliografien

Opsætning og layout:

Peter Glunz, Køge, tlf.: 2040 1131

Tryk: Vestergaards Bogtrykkeri

Side: Indhold:

2	Kolofon
3	Indholdsfortegnelse
4	Nekrolog Niels Heiberg
5 - 6	Tanker om os <i>af Rikke Ærtebjerg</i>
7 - 10	Formanden har ordet <i>af Rikke Ærtebjerg</i>
11 - 12	Nyt fra foreningens stigrupper
13 - 20	Findes der magi på Camioen? <i>af H. Viftrup Højlund og K. Østergaard Kristensen</i>
21 - 24	En omvej til det spanske sprogs vugge <i>af Henrik Tarp</i>
25 - 26	Caminoen de næste 25 år <i>af Carsten Maegaard</i>
27 - 32	Camino de San Olav <i>af Vibeke Mørdrup og Tone Kirkeby</i>
33 -56	Camino Primitivo fra Oviedo til Santiago <i>af Tina Kemp</i>
57 - 63	Tebaida Berciana – Tavshedens Dal <i>af Niels Christian Junker-Poulsen</i>
64 - 69	Jubilæumsvandring 2024 – Aalborgturen <i>af Jeanette Hounsgaard</i>
70 - 82	Pilgrimsvandring på Den Danske Pilgrimsrute ® <i>af Erik Hjulmand</i>
83 - 84	Hvad er det med den Camino? <i>af Hanna Vestenaa</i>
85 - 86	Sekretariatet <i>af John Stævngaard</i>
87	Boganmeldelse: Vandretur for livsnydere <i>af Michael Valentin</i>
88 - 93	Fotokonkurrence 2024
94 - 95	Generalforsamling og Årsmøde i Foreningen af Danske Santiagopilgrimme

Niels, Tom, Karin og Eva

Nekrolog over vores mangeårige medlem Niels Heiberg:

Niels Heiberg sov stille ind den 29. oktober 2024 efter kortere tids sygdom. Han blev bisat den 12. november fra Dåstrup Kirke og hele kirken var fyldt.

Niels var en ægte pilgrim, få har vandret så mange km på de kendte pilgrimsveje i Europa, som han. Ja, han har vandret flere tusinde km med sin stav i hånden, rygsæk og spejderhat-ten på hovedet. På fotoet ses han yderst til venstre, det er sådan vi husker ham. I over 20 år var han medlem både af Danske Santiagopilgrimme og af Roskilde Pilgrimsforening og jeg har kendt ham lige så længe i begge foreninger.

På de mange pilgrimsvandring vi sammen har været på, husker jeg ham som den altid smilende og imødekommende ven, som holdt meget af fællesskab og også fællesskabet i de to foreninger. I en kort periode var han også med i bestyrelsen af Foreningen af Danske Santiagopilgrimme.

Han ydede også meget til fællesskabet, bl.a. ved at tilrettelægge og invitere til de legendariske forårsvandring omkring Viby (mere end 15 gange), der var som en Camino Viby, de gik fra kirke til kirke. F.eks. i 2018, hvor vi fra Viby Station vandrede til Dåstrup Kirke og til Osted Kirke, videre til Rorup Kirke og Syv Kirke. Vi spiste vores medbragte frokost undervejs og, ja, sådan ca. kl. 14 kom Bente (Niels' hustru) med kaffe i skoven og sin fantastiske lækre, hjemmebakke kage. Vi sluttede efter 24 km med hyggeligt samvær og fællesspisning: hjemmelavet gravad laks og i 2018 Henny Mortensens gryderet – og så selvfølgelig øl eller vin, så vi kunne skåle og TAKKE for endnu en dejlig vandring.

Vi tænker med glæde tilbage på berigende samvær med dig.

Æret være Niels' minde!

Karin Førslev, formand

Roskilde Pilgrimsforening

Tanker om os

af Rikke Ærtebjerg

Er vi en sekt?

Til jubilæumsfesten summede forsamlingen, så det var en lyst. Hvis en fremmed var kommet ind i salen og havde hørt, hvad vi talte om, ville vedkommende slet ikke forstå, hvorfor vi er så begejstrede. Vi er lidt indforståede, vi kender alle til de op- og nedture, man kan opleve, både i bogstaveligste forstand, når man skal over et bjerg – eller en hel bjergkæde – og i overført betydning, når man får en nedtur, enten følelsesmæssigt eller fysisk, et tilbageslag, når noget sker, der enten forsinker eller forhindrer, at man kan gå videre. Måske endda så slemt, at man ikke kan gennemføre, er nødt til at afbryde turen og vende tilbage en anden gang – hvis det er muligt. Hvis ikke, sidder man hjemme og ærgrer sig, sørger, begræder, at det ikke lykkedes.

Ved det bord, jeg sad, drøftede vi hvad det er, der gør vores interesse så spændende. Og en stillede spørgsmålet 'Er vi en sekt?'.

Definitionen af en sekt

Jf. Wikipedia er en sekt en gruppe, der skiller sig ud markant fra en større gruppe og kultur, ikke mindst i forhold til religiøs opfattelse og praksis. En sekt kan have et indbygget system af isolationisme, og det viser sig på forskellige måder. Typisk at børn ikke tillades ved almindelige højtider og/eller at undgå kontakter uden for sekten. Der skabes en "os" og "dem"-tanke-måde, der forstærker følelsen af at være speciel for at fastholde medlemmerne.

Ud fra den definition er vi ikke en sekt, men nok nærmere en kult.

Definitionen af en kult

En kult er jf. Wikipedia en religion, hvor medlemmerne er løst organiserede og tilknyttede. Medlemskabet er ikke eksklusivt, og tilhængerne er ofte medlemmer af flere religioner og de er ofte søgende mennesker, som tager de ting, de bedst kan lide fra andre religioner, og sammensætter dem, så de passer til dem selv.

En kult er kendetegnet ved et fravær af fastlåste trosforestillinger, dogmer og etiske normer. Det er op til den enkelte at definere, hvad han eller hun vil tro på. Af samme grund hævder medlemmerne ikke at have den absolutte sandhed og afviser ikke andre religioners sandhedskrav. Foreningen er sekulær, dvs. at medlemmerne ikke tilslutter sig nogen bestemt religion eller trosretning.

Selvom kulten ofte er i opposition til majoritetssamfundets religion, forholder den sig oftest fredeligt til omverdenen. Medlemskab af en kult er bare et aspekt af tilhængerens liv og for det meste ikke det dominerende. Dette betyder ikke, at kulten ikke er vigtig, men at den har mindre indflydelse i det store hele. Kulten opstår ofte omkring en karismatisk leder, en helgen eller et helligt sted.

Ved det første kriterium for en kult kan vi sætte kryds, for vi er løst organiseret, og vores medlemmer er tilhængere af flere – eller ingen – religioner.

Vores medlemmer kan også være søgende mennesker, der tager de ting de bedst kan lide fra andre religioner og sammen-

sætter dem, så de passer til dem selv, så dette passer også meget godt. Foreningens medlemmer er endvidere ikke fastlåst i bestemte trosforestillinger – på trods af den evige diskussion om hvad en rigtig pilgrim er – og den enkelte får selv lov til at definere, hvad han eller hun vil tro på.

Vi hævder ikke at have den absolutte sandhed, og afviser heller ikke andre religioners sandhedskrav. Foreningen har fra begyndelsen gjort meget ud af at understrege, at vi er en sekulær forening, der ikke tilslutter sig nogen bestemt religion eller trosretning. Vi er ikke i opposition til majoritetssamfundets religion, da majoritetssamfundets religion er protestantismen, vores 'kult' er forankret i katolicismen, Luther for mange århundreder siden forbød protestanter at gå pilgrimsvandring og vi i øvrigt har religionsfrihed i Danmark. Vi forholder os fredeligt til omverdenen – måske gør vi det endda, med baggrund i vores oplevelser på Caminoen, mere end andre? Og medlemskabet er bare et aspekt af vores liv og ikke dominerende.

Det sidste punkt kan vi også skrive under på, for vores forening handler om vandring mod Skt. Jakobs grav i Santiago de Compostela. Ikke nødvendigvis til en karismatisk leder, men både en helgen og et helligt sted. Vi ved ikke, om Jakob var en karismatisk leder. Rygterne vil vide, at han var hidsig og ikke fik samlet så stor en skare af tilhængere, før han rejste tilbage til Jerusalem og fik hovedet hugget af, men hvis det virkelig er ham, der er begravet under højalteret i katedralen i Santiago, passer det også fint på os. Så er vi en kult. Men en af de gode.

Denne udgave af Pilgrimmen byder på et farvel til et medlem, der er gået videre. Vi bringer de fotos, der vandt fotokonkurrencen i forbindelse med jubilæet, bl.a. forsidefotoet, der er taget af Susanne Franck Andersen og en af de to vindere af førstepræmien. Alle deltagerne skal have en stor tak for deres bidrag. Desuden er der flere artikler, der også bunder i jubilæet, bl.a. antropologerne Hanna og Kristine, der skriver om at gennemføre empiriske undersøgelser vandrende på Caminoen, og en artikel fra Henrik Tarp om en omvej til det spanske sprogs vugge. Erik Hjulmand har igen været ude og gå Den Danske Pilgrimsrute® tynd, og Tina Kemp fortsætter sin vandring, nu fra Oviedo til Santiago de Compostela. Der er en artikel om vandring på den spanske Olavs-leden, San Olav, og mere om Tebaida Berciana. Igen en pose blandede bolscher som inspiration til årets vandring.

Året byder på deltagelse i Pilgrimsmesse i Hamborg lørdag den 8. februar, generalforsamling og årsmøde lørdag den 15. marts – se mere herom andetsteds i bladet, og flere vandringer. Vi ses på vandreruterne!

Buen Camino.

Formanden har ordet

af Rikke Ærtebjerg

Det var en ualmindeligt vellykket 25-års jubilæumsfest. Redaktionen har her valgt at bringe formandens tale fra jubilæumsfesten, så alle medlemmer kan få glæde af den.

FESTTALE fra Foreningen af Danske Santiagopilgrimmes 25-års jubilæum

Det lå ikke i kortene, at jeg skulle vandre. Siden jeg var 14 år, har jeg sejlet. Men min mor kunne godt lide at gå tur, så vi slap ikke, og eftersom jeg voksede op på Ærtebjerg 200 meter fra Lammefjorden, blev det en tradition at gå ned og sige godnat til vandet. Min far kaldte hende Travetossen fra Ærtebjerg. Til gengæld har hele min familie altid været engageret i diverse foreninger, så det har jeg ikke fra fremmede. Jeg gik min første Camino i 2011, en af dem, hvor al overnatning var arrangeret, bagagen blev kørt og jeg bare skulle koncentrere mig om at sætte det ene ben foran det andet. Ja, jeg ved det godt. Men det gav

mig mod på mere, så allerede året efter tog jeg sammen med en veninde afsted igen med toget ned gennem Europa, nu kun med rygsæk og uden nogen plan. På to en halv uge gik vi fra Saint Jean Pied de Port til Burgos. Og selvom jeg på det tidspunkt ikke hverken talte eller forstod spansk, gik det rigtig godt.

Vi havnede i Pamplona den dag San Fermin-festivalen begyndte, men brød os ikke om alle de fulde amerikanere, så vi fortrak hurtigt til Cizur Menor, hvor der var mere fred og ro. Der var på grund af San Fermin i Pamplona kun én restaurant i byen, der havde åben, så der måtte vi spise. Vi var en gruppe på fem – 4 danske kvinder og en enkelt amerikaner. Tjeneren kunne ikke andet end spansk, og vi kunne ikke ret meget, men vi forstod da, at de havde fem forskellige forretter, så vi bestilte en af hver, for så kunne vi dele og smage det hele. Der kom vin, vand og brød på bordet, og så kom maden. Det var – og er – den dårligste mad, jeg nogen sinde har set – og smagt. Paellaen var en bunke ris med tre ærter og et stykke ubestemmeligt kød. Suppen lignede vand, hvor der var drysset lidt parmesanost på. Og de stegte grøntsager var stegt til ukendelighed – vi kunne ikke se, hvilke grøntsager det var. Resten var lige så uspiseligt. Tjeneren kom for at høre, hvad vi ville have til hovedret, og en af os forsøgte at sige, at vi fandt forretterne under al kritik. Hun forstod det ikke, trak på skuldrene og så undrende ud. Et eller andet sted i min hjerne gravede jeg det spanske ord for dårlig op, og pegede på de endnu fyldte tallerkener med forret og sagde 'Mal'!

Vi kiggede på hinanden, en spurgte: Skal vi ikke bare gå? Og det gjorde vi så. Vi marcherede i rad og række ud af restauranten, uden at betale noget, for det var ikke en flad euro værd. På gaden dansede amerikaneren indianerdans, mens hun sagde "Oh my god, jeg er aldrig før gået fra en restaurant uden at betale". Det havde vi andre heller ikke... I 2014 fik jeg den store glæde at vandre fra Sarria til Santiago med min mor, der på det tidspunkt var 74 år. Vi kom med nattoget fra Madrid og stod af på stationen i Sarria kl. 7 om morgenen, og efter en café con leche og en croissant i stationscafeen var vi klar til at gå. Ca. 20 km senere kom vi gennem landsbyen Villacha, hvor herberget Casa Banderas ligger. Det så hyggeligt ud, så vi gik ind og fik noget koldt at drikke, og fik fat i hospitaleraen for at høre, om der var mulighed for at få et par køjer. Der var desværre kun én køje tilbage, og da jeg foreslog, at jeg lå på en madras på gulvet, fik jeg på engelsk at vide, at 'vi gør det ikke i madrasser' (we don't do mattresses!). På dansk sagde jeg til mor, at vi så måtte gå til Porto Marin 4 km længere fremme, hvorpå hospitaleraen slog hænderne sammen og udrød på dansk: 'Åh, I er danskere! Jeg vil gøre ALT for mine danske pilgrimme, så vent lige i haven, så finder jeg ud af noget'. En halv times tid efter kom hun og meddelte, at hvis vi kunne dele den dobbeltseng, der var beregnet til de frivillige værter, kunne vi godt få lov at blive. To dage senere havnede vi på herberget Casa Domingo, hvor vi faldt i snak med Lars fra Danmark. Hans vandremakker viste sig at være Ballerups tidligere borgmester Ove E. Dalsgaard, der fortalte os, at de to muslingeskaller i Ballerup kommunes byvåben er symboler på Ballerups

to Jakobskirker. Dette møde skulle få konsekvenser, som ingen af os vidste på det tidspunkt. Ove og hans makker gik hurtigere end os, så vi mødtes ikke igen. Men da jeg kom hjem igen, fandt jeg ud af, at 9 km af Den Danske Pilgrimsrute® gik gennem Ballerup Kommune, og jeg fik ideen til et pilgrimsherberg dér. Jeg kontaktede Ove og spurgte om han ville være med – og det ville han heldigvis – men havde det ikke været for mødet i Casa Domingo, var det nok ikke sket. Siden jeg gik min første Camino har jeg ønsket at give noget af det, jeg har fået på Caminoen, tilbage. Pilgrimshuset Albergue Ballerup er kun en del af det, foreningen her er en anden stor del, det er en gave at få lov til at give, det største problem er tiden! Jeg er jo stadig arbejdsramt. De mange oplevelser, hvor fremmede har vist mig og andre pilgrimme hjælpsomhed, tillid, tro på hinanden, håb, samhørighed, nærvær, opmærksomhed, ja, dybest set kærlighed, fylder i min bevidsthed, når jeg tænker ordet Camino. Jeg plejer gerne at sige, at hvis verden var som på Caminoen, var der ikke krig nogen steder.

Det er med ydmyghed og stolthed, at jeg står her og taler for fællesskabet i denne forening, hvor mange engagerede mennesker har sørget for, at foreningen nu har eksisteret i femogtyve år. En forening, som stadig lever i bedste velgående, og hvor foreningslivet særligt kan mærkes en dag som i dag og en aften som i aften, hvor så mange af os er samlet for at fejre denne begivenhed. Hele dagen har huset summet af glade stemmer fra deltagere, der hilser gamle venner, falder i snak med andre og deler minder, vandrehistorier og fortæller, hvad der er sket siden de sås sidst. Vi

har alle hver vores historier med, hver især, på godt og ondt, hvor meget af det gode stammer fra det fællesskab, vi har oplevet på vandringer på Caminoen og andre steder. Dagen i dag samler det hele. Hanna og Kristina har talt om Camino Magi og sat spændende vinkler på historier fra Caminoen ud fra antropologiske vinkler. Og jeg er helt misundelig på deres mulighed for at bruge Caminoen på den måde. Ud fra beskrivelsen er vi alle hér en stor Camino-familie – jeg kan mærke resonansen! The Camino Provides – jeg har hørt og oplevet udtrykket. "Caminoen giver dig det, du har brug for – du ved bare ikke altid selv hvad det er!"

Der har været godt gang i loppemarkedet – faktisk kom det bag på mig, at der var så mange, der vil sælge brugt

udstyr, men som de siger, "den ene mands skrald er den anden mands guld". Henrik Tarp har for vores skyld ageret som udsending for Nordens største pilgrimsforening for at få lov til at tage billeder af den bog, hvori vi første gang så castiliansk, det sprog vi kender som spansk i dag, nedskrevet. Vores svenske søsterforening har fået ny hjemmeside og har planer om, at der også skal være versioner på engelsk, tysk, finsk – og dansk, så hvis der er nogen, der har lyst til at kvalitetssikre den danske version, må I gerne tage fat i Magnus Malmgreen. (note: Tone Kirkeby kan formidle kontakten). Carsten har set i krystalkuglen for at spå om Caminoerne de næste 25 år. Det minder mig om Shubiduas sang "Costa Kalundborg", så pilgrimmene kommer hertil for at vandre, fordi det er for varmt at vandre sydpå.

Den gamle – eller evige – diskussion om ”rigtige” pilgrimme blussede op igen. Jeg tror, at vi ændrer mening om det, efterhånden som vi ændrer os selv; når vi bliver ældre; får fysiske skavanker. Jeg ser mig selv som pilgrim, ergo er jeg pilgrim. På spansk: Soy Peregrina. Jeg læste i et af de første numre af Pilgrimmen, at de oprindelige vedtægter fastsatte antallet af bestyrelsesmedlemmer til fem, men også, at det ret tidligt efter foreningens stiftelse blev besluttet at øge antallet til syv, fordi der var for få hænder til de mange opgaver. Det er jeg taknemmelig for nu, for selvom vi er syv – og to suppleanter, der også tager godt fra – når vi stadig ikke alle opgaver, men sådan er det, når vi taler frivilligt arbejde. Og jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige stort TAK til hele bestyrelsen, suppleanterne, vores forretningsfører og alle de frivillige i Stigrupperne og til andre arrangementer. En af de helt store opgaver i år har været arbejdet med vores jubilæumsbog. I fik den udleveret, da I ankom, og vores håb er, at I, der har været medlemmer i mange år, kan genkende mange af historierne, og I, der har været med knapt så længe, kan få glæde af at læse om foreningen, arbejdet og nogle af de personligheder, der har været med til at tegne de 25 år, der nu er gået.

Prøv at være helt stille, sænk dit blik og lyt! til de syv pilgrimsord.

I denne forening, i dette *Fællesskab*, hvor salen lige før summede af stemmer; vi samtaler, hygger, fejrer... – kan det lade sig gøre at nyde *Stilheden*. Nu er vi stille. I en travl hverdag, sætter vi da nok tid af til at være stille? Med stilheden kan *Langsomheden* sive ind. I bevægelse, i tanke, i sind.

Ro i sindet kan skabe *Enkelhed*, så der bliver overblik og overskud til livets udfordringer. Den kan komme til udtryk i et ønske om at få mindre, købe mindre, eje mindre. Hvis du mærker efter, kan du måske også fremme *Bekymringsløsheden*, følelsen af at være ansvarsfri, der er intet der haster, og du kan fokusere på bare at være, uden at skulle præstere. Det giver *Frihed*. Sætter vi nok pris på den, friheden? Hvad betyder frihed egentlig? Og sætter vi nok pris på den frihed vi har? Her kan vi koble det sidste pilgrimsord, *Spiritualitet*, på, for her begynder vi at filosofere over livets store og små spørgsmål.

Gennem denne forening føler jeg, at vi på hver vores måde bidrager til hjælp-somheden, tilliden, det at tro på hinanden, det fælles håb, samhørigheden, nærværet, opmærksomheden og kærligheden – og det sidste er som Paulus siger i I. brev til Korintherne:

”Så bliver da Tro, Håb og Kærlighed, disse tre. Men størst af dem er Kærligheden.”

TAK

Nyt fra foreningens stigrupper

Stigruppen Sjælland

Foruden arbejdet med at gennemgå og vedligeholde afmærkning af ruterne vil fokus i 2025 være på at kontakte kirkerne og kommunerne langs ruten. Kirkerne for at fortælle om pilgrimsruten, helst til et menighedsrådsmøde, få lagt noget materiale i kirken og en artikel i menighedsbladet.

Vedr. kommunerne tjekker vi deres hjemmesider om der er oplyst, om pilgrimsruten der. Hvis ikke, kontakter vi kommunen og hører om mulighederne for det. Mange kommuner har en beskrivelse af eller link til pilgrimsruten, men ikke alle.

Har du lyst til at deltage i arbejde med Den Danske Pilgrimsrute®, så kontakt Vibeke Mørdrup på mail: v.moerdrup@gmail.com eller telefon 26157173.

Stigruppen Jylland/Fyn

Udover gennemgang og vedligeholdelse af mærkningen af de strækninger af Den Danske Pilgrimsrute®, som ikke er sammenfaldende med Hærvejen og Gendarmstien, har stigruppen som en af foreningens aktiviteter i 2. halvår af 2024 stået for Jubilæumsvandringen i uge 34. Der var planlagt fire vandring, alle af fem dages varighed og med fire overnatninger: 'Hirtshalsturen' fra Hirtshals til Fjerritslev, 'Aalborgturen' fra Svenstrup St. syd for Aalborg til Viborg Domkirke, 'Viborgturen' fra Viborg til Nr. Snede, 'Jellingturen' fra Jelling Kirke til Haderslev Domkirke.

Desværre blev 'Jellingturen' ikke gennemført på grund af for få tilmeldte. Andetsteds i bladet kan du læse om oplevelserne på 'Aalborgruten'

Her skal også fremhæves, at stigruppen i oktober i samarbejde med Odense Pilgrimskreds stod for en Camino-aften med Edis Adilovic, 32 år. Edis er født helt blind og han fortalte om, hvordan han gennemførte vandringen på Camino Francés alene i 2023. Som tilhørere lærte vi om blindestok, talende gps-telefon og hjælpe-apps, og ikke mindst evnen til at tale med mennesker. Vi fik også et levende bevis på, hvordan hjælpsomhed og samarbejde på Caminoen kan føre til utrolige resultater, sikkert noget mange af os kan nikke genkendende til.

I 2025 vil vi, ligesom stigruppen på Sjælland, have fokus på at kontakte kirkerne og kommunerne langs ruten, også den del af ruten, som i Jylland er sammenfaldende med Hærvejen og Gendarmstien. Dels for at udbrede kendskabet til og synliggøre vores forening, dels med henblik på at nedlægge en muslingeskal ved kirkerne langs ruten. Specielt vil vi dog have fokus på at få tilladelse til at mærke Hærvejen og Gendarmstien med et mindre skilt med muslingeskalen, så vandrere kan se, at de også går på Den Danske Pilgrimsrute®.

Vi er glade for, at stigruppen i Nordjylland i januar 2025 har holdt deres førets møde. Martin Toft Hansen og Tove Kristensen fra Midtjylland har sat gruppen i gang, men håber, at der på sigt er lokale i Nordjylland, som vil være tovholdere for gruppen.

Den 25.-29. maj har stigruppen planlagt en vandring fra Jelling til Silkeborg. Vandringen er på fem dage med fire overnatninger på herberger og vandrehjem. Vandringen slutter i Silkeborg ved åbningen af Himmelske Dage, som er kirkernes folkemøde. Du kan læse mere om vandringen, tilmelding m.m. på www.santiagopilgrimme.dk

eller på Fyn, at stå for en kortere eller længere vandring i dit lokale område eller en Camino-aften, må du endeligt kontakte Tove Kristensen (Midt- og Nordjylland) på e-mail:

tove.kristensen52@gmail.com eller Jeanette Hounsgaard (Syddjylland og Fyn) på e-mail jhounsgaard@hotmail.com

Har du lyst til at være med i arbejdet med Den Danske Pilgrimsrute® i Jylland

Vi vil altid gerne hjælpe!

Findes der magi på Camioen?

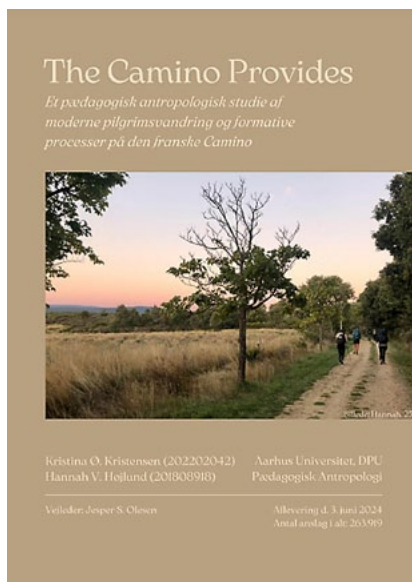
af Hannah Viftrup Højlund og Kristina Østergaard Kristensen

The camino does not always give what you want but what you need.

Sådan udtrykkes det særlige ved denne historiske pilgrimsrute i Spanien af én af de mange vandrede, da vi i efteråret 2023 befandt os på vej fra Saint Jean Pied de Port til Santiago de Compostela. 'Vi' består af Kristina og Hannah, som sammen tog af sted for at vandre og studere den nutidige brug af den franske Camino i forbindelse med vores specialeprojekt på kandidatuddannelsen i pædagogisk antropologi.

Vi var nysgerrige på Camino-konceptets enorme popularitet. Hvad er det mon, mennesker drages af ved dette sted og ritual i dag? Flere omtaler det som 'Camino Magi', og det blev hurtigt tydeligt for os, at de stier vi betrædte, blev tillagt evnen til både at kalde mennesker til sig, guide dem og give dem lige netop det, de trænger til i deres specifikke livssituation. Du ved aldrig, hvor Caminoen tager dig hen, siges det ofte undervejs. Denne tankegang er i sig selv både eventyrlig og magisk. Ad velbetrædte stier fandt vi således os selv vandre nye veje, hvor verden omkring os blev besjælet og tillagt dyb mening.

At lave et antropologisk speciale er et omfattende projekt, som ifølge vores studieordning skulle tage et år. Der er afsat omtrent et halvt år til at indsamle materiale og endnu et halvt år til at bearbejde og skrive dette sammen til en akademisk opgave. For os voksede det sig langt større end et studieprojekt, og vi har beskæftiget os med caminovandring i

snart to år nu. I denne artikel vil vi forsøge at sammenfatte essensen af vores specialeprojekt med fokus på de erfaringer, vi gjorde undervejs på vores feltarbejde på den franske Camino.

Med små mikrofoner klar til interviews, notesbøger og opmærksomme øjne samlede vi på personlige fortællinger og kropslige erfaringer. Målet var at komme nærmere, hvad Camino-kultur er for en størrelse, og hvordan den etableres. Hvordan kan en gåtur i Spanien fordre en bestemt måde at være på? Og hvad har det med magi at gøre?

Den franske Camino er cirka 800 kilometer lang. Det er den mest velbesøgte af de mange caminoer i Spanien, som alle fører til katedralen i Santiago de Compo-

stela. Ruten har rødder tilbage i 900-tallet, hvor den med sit katolske islæt har ført mennesker til syndsforladelse gennem denne fysiske bodsgang. I dag leder den stadig mennesker af sine stier forbi katedraler, ind på alberguer, over brosten til flotte udsigter. Og så er den fyldt med ritualer, også i dag.

Det er helt grundlæggende for mennesker, at omgivelser og gøremåder former vores måde at interagere og være i verden på. Vi indretter huse, byer og rum alt efter, hvordan de skal tages i brug.

Dette ændrer sig selvfølgelig over tid, og som mennesker er vi intuitive mestre i at genfortolke og omdanne steder, så de passer til vores behov. Det går altså begge veje, og vi så det helt tydeligt på den franske Camino, hvor omgivelser, ritualer og symboler står åbne for fortolkning og samtidig gør moderne mennesker til pilgrimme.

Lad os tage et eksempel. Et velkendt sted, monument og ritual på den franske Camino er Cruz de Ferro, også kaldet Jernkorset. Her er der tradition for at medbringe en sten, som lægges ved korsets fod som en symbolsk handling, der markerer at noget tungt og svært efterlades for efterfølgende at gå videre lettere for denne byrde.

Uden at have aftalt det på forhånd, opstod der en respektfuld ro ved Jernkorset, da vi var der. Alle bevæger sig enkeltvis op til korset og placerer deres sten. At træde op på den enorme dyng af sten, som mennesker har placeret i århundreder før én selv, tjener til at forbinde den enkelte vandrede med den store Camino-fortælling.

Her træder man så at sige op på skuldrene af dem, der på samme vis har båret deres byrder og bekymringer med sig hen til det præcis samme sted. Uagtet den betydning alle disse sten er blevet tilagt i sin tid, gør de opmærksom på det faktum, at alle, både tidligere og nuværende pilgrimme, har båret noget med sig til dette sted, som ønskes aflagt.

Således danner stedet og det tilhørende ritual rammen om en respektfuld og omsorgsfuld væren, hvor mennesker er på vej mod en ny begyndelse sammen. De to kvinder, der på billedet her omfavner hinanden, har lige haft deres første samtale. Den ene kvinde har netop delt sin historie. Ved korset har hun spredt sin afdøde søns aske sammen med sin mand, som kan ses til venstre i billedet. Både det, at hun føler sig frimodig til at dele sin personlige fortælling, og at hun mødes af et kram, siger noget om dette sted.

Det er en helt særlig måde at være på, handle og reagere på. Der gives plads til det følsomme, idet omgivelserne hjælper denne væren på vej. Korset indbyder til at tingsliggøre smerten, lægge den fra sig og sætte ord på den. De to kvinder er ikke i tvivl om, at de er på en rejse sammen, som på trods af deres forskellige udtryk har retning mod det samme mål. Et mål, der helt fysisk hedder Santiago de Compostela, men som handler om langt mere end at nå til denne destination. Det er nemlig langt vigtigere, at de er undervejs – de er på vej, og de har et ønske om at gå imod udvikling og nybrud. Derfor rummer deres omfavnelse både forståelse og respekt, – noget som også bæres med videre på ruten, hvor mennesker fortsat mødes på åben og omsorgsfuld vis.

Det er ikke kun store monumenter og fysiske lokationer, der former omgangen med andre mennesker på pilgrimsrejsen. Mindre genstande kan også have stor betydning, som det eksempelvis gør sig gældende med Camino-passet. Med det i hånden bliver moderne mennesker til pilgrimme. Blot ved at befinde sig på en Camino med et Camino-pas, kan man siges at være pilgrim og således høre til på det sted.

På ruten mødte vi Sophie, der omtalte det som at være en 'citizen of the Camino', altså en Camino-borger. Camino-passet var nærmest blevet vigtigere for hende end hendes amerikanske pas, fordi det gav hende et nyt tilhørsforhold til Caminoen med alt, hvad det indebærer.

Det blev et symbol på, at hun hørte til der, og at hun var en del af det sammen med alle andre, der bar det samme pas.

Det lille stykke papir fyldt med mangfoldige stempler former således både selvforståelse og interaktioner, som med dette bærer præg af at 'være i samme båd', som det ofte blev omtalt. 'Jeg' bliver til et 'vi', som går i samme retning, ser de samme steder og gør de samme ting. Det er nemlig helt essentielt for den væren, gøren og følen, som vi ser Caminoen facilitere, at det foregår sammen med andre vandrende. Ofte bruges termen 'Camino-familie' om grupper og relationer, som dannes undervejs på rejsen mod Santiago.

Studiet af slægtskab er helt klassisk indenfor antropologien, og den engelske antropolog Janet Carsten har forsøgt at gøre op med tidlige studier af blodsband og udveksling som det eneste gældende i den sammenhæng. Det har hun gjort ved at introducere begrebet 'relatedness', som dækker over en anden familieforståelse, baseret på handlinger og følelser.

For Janet Carsten er måltidet særligt centralt, og i hendes studier fandt hun, at det at dele måltider kunne flytte børn fra at tilhøre én familie til en anden (se "The Substance of Kinship and the Heat of the Hearth" fra 1995). Når mennesker på den franske Camino deler hverdag: spiser sammen, sover sammen, vasker tøj, plejer vabler og meget mere i tæt følgeskab, så opstår sådanne 'relatedness' forbindelser. Således kan nye bekendtskaber opfattes som familie, om end for en afgrænset periode. Vi ser det blandt andet, da Kristina sammen med sin medpilgrim Hugo står og hænger tøj op efter dagens vandring. I det hun hænger hans underbukser til tørre, bliver de med et smil enige om, at nu må de officielt være i familie sammen, – Camino-familie.

Det er den slags hverdagshandlinger, der henleder tankerne på dem, husstanden og hverdagen deles med. Således kan vasketøj altså knytte stærke familielignende bånd.

At opleve sig tæt forbundet med andre vandrere på Caminoen kommer særligt til udtryk i de samtaler, der føres undervejs på ruten. Side om side på brede grusstier eller henover den 3-retters pilgrimsmenu åbnes op for dybe og personlige samtaler. Der faciliteres et slags terapeutisk rum, hvor meget kan deles, uden at det synes at have nogle konsekvenser. Det kræver naturligvis mod og tillid til, at modparten vil gribe det, der deles med omsorg og opmuntring, hvilket langt de fleste af dem, vi snakkede med, erfarede. Om de selv delte ud eller lyttede, så mødte mennesker hinanden i deres smerte og fortællinger.

Nogle slog følge en time, et par dage eller måske hele uger. Fælles syntes det at være, at mennesker blev ressourcer for hinanden i dette samtalerum, hvor ingen skylder den anden noget andet end at lytte, før de igen går hver til sit.

***"I needed to talk to all the people
I talked to. I felt guided."***

Sådan siger amerikanske Tim under et interview, efter han er vendt hjem fra Caminoen. Han står altså tilbage med en oplevelse af, at han blev ført hen til de mennesker og samtaler, som han havde brug for på sin rejse. Han siger ikke direkte noget om, hvem eller hvad, der guidede ham derhen, men han befandt sig i hvert fald et sted, hvor det skete. Et sted hvor mennesker modigt kan række ud og rykke tæt på hinanden for en stund.

Caminoen er altså mange ting, og det kan være svært at indfange helt, hvad det er dette sted kan og gør. Mange fandt det vanskeligt at fortælle familie og venner om deres rejse, når de vendte hjem. Der er ikke ét afgørende øjeblik eller én særlig dag, som kan fremhæves og forklare, hvorfor Caminoen har gjort noget ved én. Derimod er det et sammensurium af udsigter, måltider, møder, køjesenge og meget mere. Fælles for alle disse særlige øjeblikke, vi kan stå tilbage med, er den samhørighed, de rummer – med natur, kirkerum, vandrestave og andre mennesker.

Det er øjeblikke af dyb forbundethed, som vi kender det fra en magisk koncertoplevelse, øjenkontakt med en vi elsker, eller i en samtale med en fremmed, som pludselig forstår os bedre, end vi troede muligt. Sådanne øjeblikke kan indfanges af begrebet 'resonans'. Det blev introduceret af den tyske sociolog Hartmut Rosa, som i 2016 udgav en bog af samme navn. Han beskriver resonans som et 'relationsmodus', – en dyb og gensidig relation mellem individet og verden.

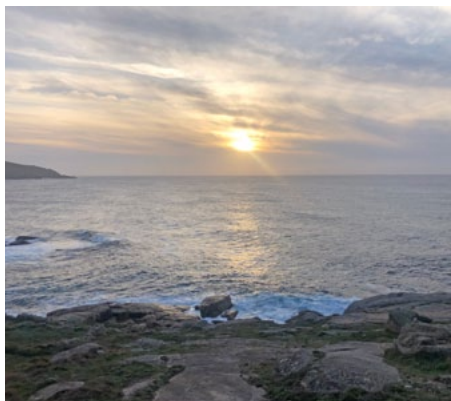
Resonans indebærer en åbenhed for det emotionelle indhold, hvor meningsfuldhed og engagement præger oplevelsen, idet der altid ligger et forandringspotentiale gemt i sådanne erfaringer. Det kan være stort eller småt, og det er ikke nødvendigvis glædesfyldt, men det er stærke kræfter, der er på spil. Netop derfor er det også helt centralt for Rosa, at resonans er ukontrollerbart, og det kræver, at vi giver slip og lader det ske, så vi kan høre den stemme, verden selv taler med.

Når vi oplever resonans, er det fordi noget i verden sætter vores hjerte i svingning, skriver Rosa. Det taler til os, og

vi svarer. Begrebet resonans er helt centralt i vores specialeprojekt, da det på mange måder indfanger det, Caminoen kan og gør. At gå en tidlig morgen i en blodrød solopgang, at have en uventet god samtale, at sidde ved langbord og udveksle delte erfaringer fra dagen, er alt sammen små fortætninger af resonans.

De mange rum og sprækker af denne karakter, som Camino-rejsen på helt særlig vis lukker op for, er netop det, der gør den 'magisk'. Uden andet planlagt end at vandre lidt tættere på Santiago dag for dag, er pilgrimmen allerede trådt ud i det ukontrollerbare. Hermed opstår en anden lydhør overgivelse til omverdenen og andre mennesker. Det er disse mange små øjeblikke af tilfældigheder, som føles meningsfulde og derfor planlagte eller guidede, som Tim så fint sagde det, der får mennesker til at beskrive Caminoen som magisk.

Et sådant møde med verden, havde Hannah i kystbyen Muxia, hvor hun skrev følgende i sin notesbog til denne udsigt: "Muxia er vild og magisk. Bølgerne slår ind mod store sten og klipper, og det stærke hav kan hele tiden høres. Små og store pastelfarvede huse fordeler sig rundt i det rå, stenede terræn. Lyden af måger blandet sig med den konstante brusen fra havet, som hele tiden svinger i intensitet, idet større og større bølger bygger sig op og vælter ind over de store klippesten. Hvidt skum og sprøjt står op, og vinden bærer de fine dråber ind over land og ind mod mine vindblæste kinder."

Det handler om overgivelse. Man skal tro på magien, lidt ligesom med klokkeblomst, – man skal tro på hende, før man kan flyve. Hele præmissen for Caminoen er et kontroltab, som kaster den vanderende ud på en ukendt rejse. Endemålet er naturligvis Santiago de Compostela, men den indre rejses mål må i en vis forstand stå åbent. Men det kræver noget af det moderne individ, for vi befinder os oftest ikke godt i kontroltabet. Derfor ender vi ofte med at stå tilbage med en følelse af fremmedgørelse, en slags 'relationsløs relation' til verden, som Rosa så fint formulerer det.

Det paradoksale her er, at mange tager afsted på Camino-rejsen med ønsket om at 'finde sig selv'. En størrelse, som for os at se, handler om at opleve resonans, idet forholdet til andre mennesker og verden peger på individets oplevelse af et selv, som hører til på steder og blandt andre. I forsøget på at frembringe sådanne oplevelser bliver vi dog alt for ofte krampagtige og forhippede på at have en bestemt oplevelse og føle noget helt særligt. Ofte ender forbundetheden med at glide ud mellem hænderne på os, som fint sand vi har strammet grebet om og forsøger at tvinge til at blive i vores hånd.

Rico havde netop sådan en oplevelse. I slutningen af august begav han sig afsted på sin første Camino. Han havde helt klare forventninger til, hvad han skulle have ud af denne rejse. Caminoen skulle være stedet, hvor han tog en stor beslutning i sit liv. I jagten på afklaring vedrørende det næste kapitel i sit liv fandt han det dog vanskeligt at være til stede på Caminoen.

I forsøget på at kontrollere oplevelsen syntes verden stum, og han følte sig kun længere fra den ro og afklaring, han så desperat ønskede. Vi tog afsked med Rico en tidlig morgen i Burgos, og Hannah mødte ham først flere uger senere i León. Her fortalte han om den dag, hvor Caminoen for alvor åbnede sig og blev meningsfuld for ham. Det var en dag, hvor han frustreret og rastløs havde bevæget sig væk fra stien for at forfølge en smuk udsigt over vidtstrakte solsikke marker i nærheden af nogle vindmøller.

Det var for ham et helt særligt øjeblik at sidde der i græsset, for det var her, han for første gang kunne give slip på sine forventninger. Han afgav kontrollen og overgav sig til Caminoen, og herfra åbnede oplevelsen sig for ham. Det blev ikke en rejse med store åbenbaringer om fremtidige beslutninger, men hans åbenhed ledte ham ind i uventede venskaber og erkendelser, som han i dag er dybt taknemmelig for.

Rico forsøgte i starten af sin caminovan-dring at tilrettelægge de i sagens natur ukontrollerbare resonanserfaringer. Det er en tendens, vi alle kan genkende, og vi har i specialet beskrevet det som 'resonansturisme'.

Magien er at finde i et gensidigt møde med verden, og hvis vi på forhånd har fastlagt, hvad vi vil have ud af en rejse som Caminoen, bliver der ikke efterladt plads til, at vi kan høre verdens egen stemme. Forandringen udebliver, og verden synes fjern og udenfor rækkevidde, når vi forsøger at kontrollere den. Mennesker omkring os bliver blot ressourcer i jagten på selvrealisering og optimering.

Hvis Caminoen virkelig vil os noget, må vi også åbne os for, at noget nyt kan opstå. Resonans kræver af os, at vi tager et trosskridt, men den lover os ikke noget.

Vi kan åbne os for oplevelsen, skabe rammerne og kaste os ud i det ukendte, men vi kan ikke garantere, at den transformative resonanserfaring vil indtræffe.

Den forbliver altid ukontrollerbar, og deri ligger magien. Det samme gør sig gældende i vores hverdagsliv, hvor verden kan opleves stum og tavs. Her må vi også forsøge at opgive den tryghed, der er i kontrollen, og turde træde i relation til verden, som er stor og vild, og som kan ryste os.

Caminoen er på mange måder et godt sted at øve sig i netop dette. Det bliver her tydeligt, hvordan mening for det moderne menneske synes at findes i nuet og det, der centrerer sig om forholdet til verden og andre mennesker, imens vi lever. Idet fokus rettes mod omgivelser og andre mennesker med en vis grad af åbenhed og kontroltab, tilbyder Caminoen en adgang til verden, som beror på at træde i relation til den.

Denne gamle rute bliver en slags spirituel aktør, idet den erfares som facilitator for meningsfulde møder og oplevelser. Ved at fordre overgivelse til en simpel og nærværende tilværelse tilbyder Camino-ritualet et mod svar til modernitetens kontrol og accelererede livstempo. Caminoen giver dig ikke altid det, du vil have, men det du har brug for.

Med sine historiske steder, smukke udsigter, og fællesskabsskabende rum bringer Caminoen mennesker ud af hverdagen og ind i forbundetheden.

Om det er i mødet med omverdenen eller andre mennesker denne forbundethed erfares, så må forsøget på at opnå resonans med sig selv, synes at være et ensomt og umuligt projekt. Caminoen peger på behovet for at finde os selv som værende en del af noget større.

Det stærke og særlige ved rejsen består i at erfare kraften i det mellemværende, den gnist og magi som ofte udebliver i

vores travle hverdagsliv. Verden besjæles så at sige på ny, idet den får sin egen stemme, hvormed den kan kalde på os, og vi kan respondere.

Det gamle ritual har altså stadig en enorm tiltrækningskraft, idet det skubber os ud i et reelt møde med verden og andre mennesker. Øvelsen bliver at standse op og lytte, uden at vi på forhånd har fabrikeret et svar, med en åbenhed for at blive rørt, ja måske endda forandret.

Hvis man er nysgerrig efter at høre mere om antropologi og camino-magi, så tøv ikke med at række ud. Det fulde speciale kan også tilgås via link nederst på santiaGOPILGRIMME.DK.

Vi holder gerne foredrag, skriver artikler og andet, så kontakt os endelig på mail

hannah.viftrup@gmail.com eller telefon 40195448

kristinak1996@gmail.com eller telefon 61782762

En omvej til det spanske sprogs vugge

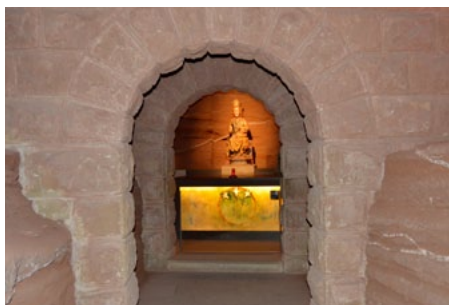
Fra Nájera i provinsen La Rioja kan du tage en omvej, der forlænger din vandring med en dag, men giver dig nogle kulturelle oplevelser, som du ikke ser på den slagne vej frem til Santo Domingo de la Calzada.

af Henrik Tarp

Omvejen begynder i Nájera, men inden du lægger ud, må Nájeras katedral og kloster besøges. Det er faktisk et must. Katedralen er den flotteste romanske kirkebygning på din vej ud til Santiago. Der knytter sig selvfølgelig en fortælling, legende om du vil, til dette byggeri, der stod færdig i 1052.

Don García de Nájera (1012-1054) var på jagt med sine falke. Han opdager, at en af falkene ikke vender tilbage, og begynder at lede efter den. Han finder den langt inde i en hule, hvor den sidder ved siden af en statue af Jomfru Maria.

Det tog han som et varsel, og befalede, at der skulle bygges en kirke der hvor hulen var. Kirken blev senere udvidet med et kloster, hvor biskoppen over området også fik sin bolig. Dette var på den tid vigtigt, for nu blev magten koncentreret i Nájera, der i de følgende århundreder blev "hovedstad" i Pamplona-Rioja regionen. Men hvorfor don García, og hvad har han med det spanske sprog at gøre?

I så tilfælde bliver vi nødt til at bevæge os væk fra Nájera. Tag vejen syd ud af Nájera med skiltene "San Millán de la Cogolla". På din vej går du med Najerilla-floden på din højre hånd for, efter en små fem kilometer, at krydse den for kort derefter at dreje op til højre mod Badarán. Nu kommer et "længere" stykke, hvor man først skal gennem den lille og i denne sammenhæng uinteressante landsby Cárdenas. Videre går det gennem vinmarker mod Badarán. Badarán er en sand vinbodega-by. Det ser du allerede, når du drejer op fra floden og ind i byen. Mange skilte annoncerer for de lokale bodegaer.

Du kan overnatte her, hvis du ikke har specielt travlt, besøge og prøvesmage den gode vin, som laves i denne by. Lige overfor kirken ligger et mindre, billigt hostel med restaurant. De laver endda deres egen vin. I udkanten af byen et større, og dyrere hotel.

Du må påregne to dage til denne omvej, hvorfor overnatning er nødvendig. Bliver du ikke i Badarán, skal du vandre videre til Berceo. Oppe ved torvet ligger et Casa Rural til en overkommelig penge. Der mangler fra Berceo til San Millán de la Cogolla kun 1,5 km.

I San Millán er der et par overnatningssteder, men også lidt i den dyre ende for en pilgrimspung (søg på nettet).

Overnatter du i Berceo, kan hele næste dag bruges på et besøg i de to klostre Yuso og Suso, og der vil stadig være tid til at vandre helt til Santo Domingo de la Calzada, eller Cirueña, hvor den næste overnatningsmulighed findes.

Men det er jo sprogets vugge, vi skal opsøge, og den findes i Yuso-klosteret. Historien er som følger, og her kommer don García ind i billedet igen. Han havde jo færdiggjort sin kirke og kloster i 1052, men det var ikke nok. Skulle det virkelig være kraftfuldt, måtte der tilknyttes en helgen og selvfølgelig skulle det være San Millán. San Millán kom fra Suso-klosteret, der ligger oppe i bjergene ganske tæt ved Yuso. Han var munk her i 500-tallet, og var jo altså død for mere end 500 år siden.

Don García tog til Suso og lagde hans kiste og knogler på en kærre med fire stude. Da studene kom ned fra bjerget, nægtede de at gå en meter mere, lige meget hvor meget der blev drevet på dem. Don García opgav, men beordrede i stedet, at her skulle bygges et nyt kloster. Det blev til Yuso-klosteret. I parentes skal nævnes, at han så blev nødt til at nøjes med Prudencio, som blev Nájeras skytshelgen, som fejres hvert år i Nájera med en stor fest.

Klosteret voksede, og for at det kunne føde sig selv med munke, måtte man hele tiden optage novicer. Det krævede nogle år for disse novicer, før de kunne aflægge den endelige prøve som munke.

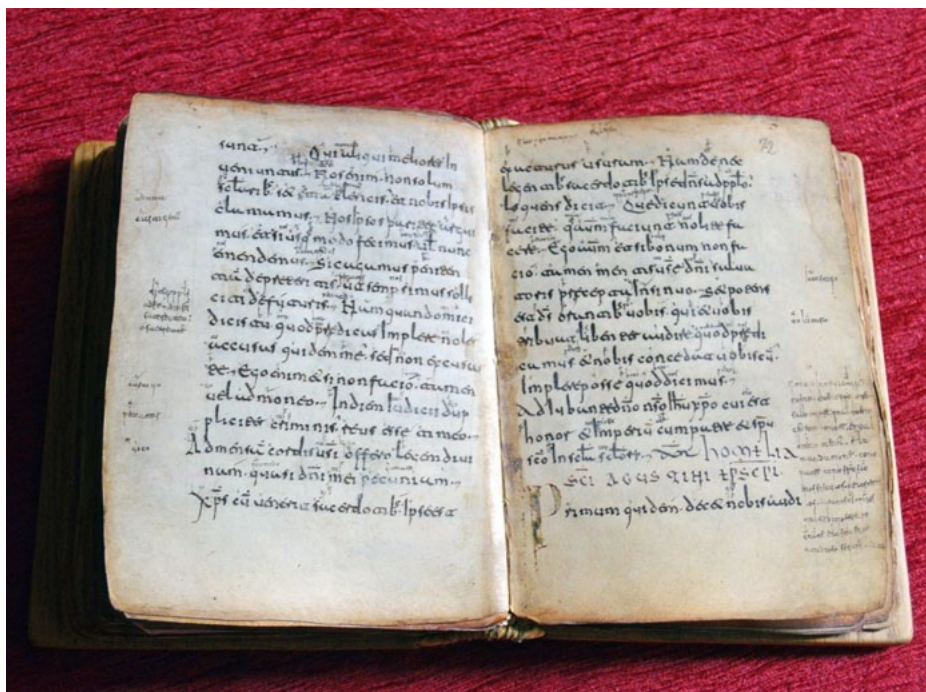
Optagelsestiden blev blandt meget andet brugt til studier. Og i disse studier skulle man kunne latin flydende, for ingen bøger var skrevet på andet end latin. Det var godt nok en vanskelig sag for disse unge drenge. De fleste var udvalgt fra den omkringliggende bondebefolkning, enten fordi de var mere opvakte end gennemsnittet, eller fordi deres forældre har sat dem i klosteret. Men latin skulle de kunne. Og hvad skulle disse stakler gøre, der kun havde talt deres lokale sprog, det kunne være en form for riojansk eller baskisk for den sags skyld. Jo, de gjorde, som ungdommen også gør i dag, de skrev oversættelsen mellem linjerne på deres lokale sprog.

En af de brugte bøger var bog nr. 60. Den bog måtte jeg se. Det var vanskeligt, thi biblioteket er lukket for offentligheden. Man kan for en beskedne penge købe rundvisning på Yuso inklusiv bus til Suso-kloster, men altså ikke til biblioteket.

Biblioteket har mange værdifulde bøger og de kan ikke tåle dørens konstante lukken op og i, samt folks ånde, nøjagtig ligesom i Altamira-hulerne i Cantabrien, der blev lukket af samme grund. Jeg fik dog adgang sammen med vice-abbeden.

Han søgte straks ned bag i biblioteket, åbnede endnu en dør med en stor midtaldernøgle, for igen at åbne et pengeskab, hvor bogen lå. Det var dog ikke den originale, men en faksimile (en visuelt nøjagtig, trykt gengivelse af et håndskrevet eller trykt dokument). Den originale befinder sig på nationalbiblioteket i Madrid.

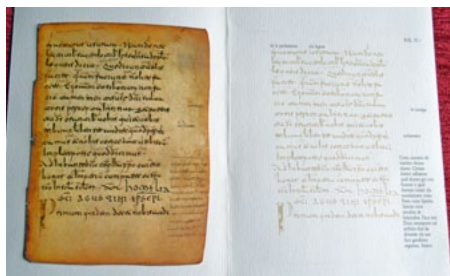
Man håber om nogle år at kunne få den tilbage, hvor den vitterlig hører til. Med fine hvide handske blev der bladret i bogen. Der er mere end tusind novice-notater i margin. Det var spændende at se og læse. Hele bønner var tilskrevet i margin.

Nu bliver et sprog jo ikke pludseligt levende, fordi nogen har skrevet i en bog, men det var det første vidnesbyrd på det sprog, der taltes på den tid, og kunne derfor indgå som forskning i det spanske sprogs udvikling til det spanske, vi kende i dag.

Når du har været på rundvisningen, går turen videre til Suso oppe i bjergene. Suso blev forladt ca. år 900-1.000, men står forbavsende vedligeholdt. Taget er konstant blevet sat i stand, hvorfor det indre kun er slidt af tidens tand. Selv synes jeg, at besøget i dette kloster var

mere interessant end det nydeligt velholdte og moderne Yuso-kloster.

Nu går vandringen videre mod Cañas-klosteret, der ligger halvvejs til Cirueña. Kloster er et cistercienserkloster for nonner. Der bor tre nonner og de lever i klausur, dvs., at de ikke kommer udenfor klosterets mure. Igen for en beskedne penge kan du komme ind i klosteret og f.eks. beundre den flotte klostergård. Fra Cañas videre mod Cirueña eller Santo Domingo.

Caminoen de næste 25 år

af Carsten Maegaard

Vandring ad de spanske caminoer har været en kæmpe succes de sidste 25 år.

minoer, så som Primitivo, Aragonés, San Salvador, Sanabrés og lignende.

Fra jeg gik min første Camino (Francés) i 2009, og 145.000 pilgrimme fik sig et Compostela, til 2024, hvor lige knapt 500.000 fik et Compostela, er det kun gået én vej, og det er flere og flere.

Dér er der færre vandrere, færre, som ikke kan bære deres egen rygsæk, lidt mindre udvalg af overnatnings- og spisemuligheder, mindre komfort og dermed mindre tryk på.

Endnu stærkere ses det, når man inddrager stigningen fra omkring 1990, hvor udviklingen virkelig tog fart. Da var det bare 5.000, der blev registreret på pilgrimskontoret i Santiago.

Disse Caminoer, samt Del Norte, Via de la Plata, de Lana, Mozarabe og andre langdistance Caminoer, vil få øget bevågenhed blandt de pilgrimme, der ønsker de syv pilgrimsord som grundlag for deres vandring.

Dertil kommer en del, der ikke lader sig registrere.

Samtidig vil Camino Francés, Camino Portuguese, Camino Inglés og Camino Finistere, blive stadig mere tilpasset den gruppe pilgrimme, der ønsker mere komfort, adgang til gode spisesteder og byoplevelser, med hvad dertil hører af transport af bagage, booking, bredt udvalg af overnatningsmuligheder, adgang for turistbusser, som kan sætte af og samle op i løbet af dagen og bringe deres kunder til gode hoteller etc.

Vil det bare fortsætte?

Mit forsigtige gæt er ja, men til en vis grænse mht. antal vandrere, og de vil søge mere "specialiserede" Caminoer.

Jeg tror således, at der vil ske en øget specialisering for at imødekomme de forskellige typer pilgrimmes behov og ønsker.

En vis grænse, fordi det helt klart er blevet populært at vandre i bred forstand, og fordi der i disse år laves nye Caminoer, eller Jakobsveje, som de oftest kaldes, over hele Europa. Der bliver altså et større udvalg. Det vil sprede interessen, og da de mest populære spanske Caminoer samtidig bliver stadig mere befærdede, vil mange pilgrimme finde nye veje, når tætheden når til et vist punkt.

Lidt flere vil vandre ad de basale Caminoer og lidt færre på de kendte Caminoer.

Jeg elsker selv Camino Francés, men går den ikke mere, fordi jeg søger mere ro og "langsommelighed", mens jeg går. Det ved jeg, at mange andre, mere erfarne pilgrimme, også gør. Vi søger de mindre kendte – og måske mere fysisk udfordrende – Ca-

Det første er godt for de afsidesliggende landsbyer i Spanien, der vil opnå et bedre eksistensgrundlag. Det sidste er godt for de kendte Caminoer, der på trods af et faldende antal pilgrimme alligevel vil opleve en voksende økonomi, fordi kunderne

bliver de mere velbeslåede. Alt i alt vil der formentlig ske en stagnation ved de 6-700.000 pilgrimme indenfor de kommende 10 år og derpå en let faldende tendens over de næste 25 år.

Der skal nok være tilstrækkelig mange danske pilgrimme til, at vores forening også trives ved 50 års jubilæet.

Men som sagt er ”prognosen” mit personlige gæt og ikke evidensbaseret viden.

STATISTIK

ÅR / PILGRIMME	ÅR / PILGRIMME	ÅR / PILGRIMME	ÅR / PILGRIMME
2024 499,290	2014 237,886	2004 179,944	1994 15,863
2023 446,035	2013 215,880	2003 74,614	1993 99,436
2022 437,507	2012 192,488	2002 68,952	1992 9,764
2021 178,912	2011 179,919	2001 61,418	1991 7,274
2020 54,144	2010 272,703	2000 55,004	1990 4,918
2019 347,578	2009 145,877	1999 154,613	1989 5,760
2018 327,378	2008 125,141	1998 30,126	1988 3,501
2017 301,036	2007 114,026	1997 25,179	1987 2,905
2016 277,915	2006 100,377	1996 23,218	1986 1,801
2015 262,458	2005 93,924	1995 19,821	1985 690

Kilde: Oficina del Peregrino de la Catedral de Santiago de Compostela. Tal med **fed** skrift er jubilår.

Camino de San Olav – Olavsleden

af Vibeke Mørdrup og Tone Kirkeby

Med navnet Olavsleden tænker man først på leden (vejen), som går til Nidarosdomen i Trondheim, Olav den Helliges gravkirke.

I Spanien, ved byen Covarrubias, blev der åbnet et Olavskapel i 2011, dertil går nu en 60 km Olavsled, Camino de San Olav, fra Burgos. Den norske prinsesse Kristina Håkonsdatter af Tønsberg blev i 1258 gift med prins Filipe af Castilla. Hendes første bøn til Felipe var, at han skulle lade bygge en kirke for Hellige Olav i Spanien, det lovede han. Det tog dog næsten 800 år at få den bøn virkeliggjort.

Læs mere om Prinsesse Kristina og Olavskapellet i Pilgrimmen nr. 22, februar 2012.

Nu er Camino San Olav afmærket med Olavskorset, som også bruges på Olavsleden i Norge, og enkelte strækninger på Hærvejen.

Turen kan vandres på 3-4 dage, evt. som en lille ekstra tur på Camino Francés. Den starter ved Burgos katedral, går sydover gennem landbrugsland og små landsbyer. Vi vandrede den i september 2024, det er en nem vandring, gennem flot landskab og små byer og skove.

Lidt praktiske oplysninger:

Der er et specielt pilgrimspas til ruten, det fås på turistkontoret i Burgos ved katedralen. Der får man også en lille pjece om ruten.

Der er ingen indkøbsmuligheder undervejs, vi havde også fået oplyst, at der ikke var vand, men der var fontæner i næsten alle byer, hvor vi kunne få vand. Nu gik vi om efteråret, så om der er vand tidligere på året, er ikke sikkert. Der er ingen herberger, men Casa Rurales, som bestilles på forhånd, senest dagen før. Der bestiller man også mad og om man vil have madpakke til næste dags vandring.

Dag 1 – Burgos til Modúlar de San Cibrián – 18 km

Vi startede dagen med at få pilgrimspas og et besøg i katedralen for at få et stempel, det hjalp en ung nonne os med, da det var uden for åbningstid.

Nem vandring ud af Burgos, gennem grønne områder langs åen Rio Cardenadijo.

Ruten følger det første stykke en nedlagt jernbane, og går gennem landsbyerne Cardenadijo, Modúbar de la Emparedada, Modúbar de la Cuesta til Modúlar de

San Cibrían. Der er bar i både Cardeñadijo og Modúbar de la Cuesta, men ingen var åbne, da vi gik forbi. Vi havde rigelig både mad og drikke i sækken, så ikke noget problem for os, men en lille pause er jo altid godt.

Eftersom vi gik ad en nedlagt jernbane, var der også en 600 meter lang tunnel, det var muligt at se fra den ene ende til den anden, så selv for mørkerædde vil det ikke være noget problem at gå igennem.

Efter Modúbar de la Emparedada går ruten gennem en smuk dal med vindmøller, kornmarker og afblomstrede solsikkemarker. Det var kæmpe store marker, og vi undrede os over, hvor gårdene var, vi så kun en enkelt lille gård. Spurgte på overnatningsstedet, hvor gårdene var, svaret var, at bønderne bor inde i landsbyerne, der så vi heller ingen store lader, så meget klogere blev vi ikke. De lå i hvert fald udenfor vores synsfelt.

Vel fremme på Hotel Rural La Cerca De Doña Jimena fik vi en dejlig afkølet øl inden bad og aftensmad. Der var fin stemning i baren, fire mænd spillede kort og fire andre kommenterede spillet.

Dag 2 – Modular de San Cibrían til Mambrellas de Lara – 17 km

Nok en dag med mange gode oplevelser, kroværten tilbød at køre os 5 km, men det blev til 10 km.

I Quitanalara er en bar, der har stempel, men baren var lukket. Vi mødte en mand udenfor, og spurgte ham hvornår den åbnede. Han gik efter en nøgle, åbnede og gav os stempel. Quitanalara er en meget lille by med 30 beboere, alligevel har de et specielt bibliotek. I en bygning, tidligere brugt til skoning af heste, er der ca. 16.000 bøger, hvor alle bøgerne kommer fra har vi ikke kunne finde ud af. Biblioteket passes af byens indbyggere og er åbent helt året. Låneformen er ved ombytning.

Da vi gik derfra, kom en ældre mand på cykel med Tones halsedisse, som hun havde tabt oppe ved baren. Alle i byen vidste jo, at vi var der.

I Cubillo del César ville vi gerne have en kop kaffe og gik op til Casa Rural Roblejimeno, hvor det også er muligt at overnatte. Der var lukket, men vi ringede på og Carmen åbnede og lavede både kaffe og toast til os, selvom hun var i gang med at gøre rent. Hun fortalte, at der havde overnattet en gruppe fra Norge, indtil nu havde vi ikke mødt andre pilgrimme, så det var godt at vide, at vi ikke var helt alene.

Den dag var der ingen vindmøller at se, turen gik gennem stenegeskove og solsikkemarkar. Smukt landskab, lidt op og ned, der var fuentes med vand i alle byer. Dagens overnatningssted, Casa Rural Rincon de Alfoz i Mambrillas de Lara var lukket, da vi kom, men døren var ikke låst, så vi gik ind. Kort tid efter kom værtinden Ana og bød os velkommen, senere på aftenen kom hun med aftensmaden, og næste morgen kom hun med morgenmad og spiste sammen med os. Et meget fint og godt sted i en lille by, hvor der ikke er andet.

Dag 3 – Mambrillas de Lara til Covarrubias – 12 km

Efter morgenmaden fulgte Ana og hendes mand os ud af byen, bl.a. for at hjælpe med porten ved indhegningen, der var lidt svær at åbne.

De første km gik det opad og opad til turens højeste punkt på 1185 meter. Stien gik gennem en skov med stor gamle ste-negetræer. På træerne var der billeder af ældre mennesker, vi tænkte på, om det var dem, der var døde i løbet af året, men fandt aldrig ud af det. Efter toppen var det som at vandre ad norske skovstier, dog med andre typer træer i skoven.

Da vi nærmede os Olavskapellet, var en bil ved at køre, heldigvis så han os og vendte om, for det var Juancho Ancho, som vi havde aftalt at mødes med. Kapellet er kun åbent lørdage og søndage, men han ville gerne åbne det for os og vise os rundt. Et meget enkelt kapel, der bruges både til kirkelige handlinger og koncerter. Det gik hurtigt, da han havde meget travlt med at komme ned til Covarrubias, hvor der var druefestival.

Vi kørte med Juancho ind til byen, han førte os straks hen til torvet, hvor festivalen var i gang. Der blev trampet druer og smagt på druesaft. Borgmesteren og mindst halvdelen af byens borgere var til stede. Senere var der optog gennem byen ned til kirken, hvor prinsesse Kristinas sakro-fag er. Uden for kirken står en statue af prinsessen

Nu var det på tide at finde et overnatningssted, vi prøvede campingpladsen, albergue m.v. uden held, alt var fuldt p.g.a festivalen. På et lille hotel inde i byen ringede værten til en ven, som havde et forholdsvis nyt hotel, ejeren, der kom i løbet af 5 minutter, førte os gennem byen til sit hotel, Hotel Rural Covarrubias, hvor der var plads. Ligeså snart vi var inden for døren, gik han tilbage til festivalen.

Tilbage i byen mødte vi fem af de norske pilgrimme på en café, de havde været i Bilbao og derefter gået Camino San Olav. I Norge bor der godt 5 millioner mennesker, og ud af de fem vi mødte, kendte to af dem nogle fra Tones familie!

Dag 4 – Covarrubias

Covarrubias er en smuk by, byens centrum er et af de bedste eksempler på typisk castiliansk byplanlægning med hvide bindingsværkshuse og arkadegader.

Dagens opgaver, foruden at se byen, var at få vores compostella og se Prinsesse Kristinas sakrofac, som er i kirken Ex-Colegiata de San Cosme y San Damián.

På vej til kirken kom en lille procession forbi, den fulgte vi, for kirken var ellers lukket. Kristinas sakrofac står i søjlegangen i gården, døren derud var låst, vi spurgte venligt en kirketjener, om det var muligt at få åbnet døren. Som alle i byen havde hun travlt, men var venlig at åbne for os, da vi fortalte, at vi havde gået Olavsleden.

Turistkontoret, hvor vi kunne få compostella, var også lukket. Tilfældigt mødte vi ham, der havde været turleder for den norske gruppe, og han mente den lille turistbutik havde det. Han fulgte os derhen, indehaveren var dog ikke sikker på, at han havde det, men efter at have ledt lidt, fandt han det, og vi fik vores compostella.

Turlederen havde meget at fortælle, både om byen og sig selv. Siden han havde hjulpet os med compostellaet, syntes vi, at vi skulle høre hans historie. Han havde gået mange Camioner og ville vise os alle sine pilgrimspas. Så vi gik med hjem til ham, hvor han viste os passene og fortalte om alle sine ture, hvor mange kan vi ikke huske.

Der går få busser fra Covarrubias til Burgos, så hotelværten havde tilbudt at køre os, hvad vi var glade for. Først på eftermiddagen var vi tilbage i Burgos til en afslappende eftermiddag og en god nats søvn. En noget anderledes og fredelig pilgrimstur, som kan anbefales. Tænk at møde så mange søde/hjælpsomme mennesker på så få dage. Det er fuldstændig som på de mere travle Caminoer, og giver en god følelse.

Oplysninger om Olavskapellet, Capilla de San Olav, kan findes på:

<https://www.capilladesanolav.com/es>

Stor variation i mærkningen på Camino San Olav – 60 km – Burgos til Covarrubias

af Tone Kirkeby

Camino Primitivo fra Oviedo til Santiago

Fortsættelse fra sidste nummer efter beretning om Camino del Norte

af Tina Kemp

20. vandredag fra Oviedo til San Marcelo

Jeg var allerede i seng kl. 21. Jeg ville tidligt op i tilfælde af, at det skulle blive 36 grader igen. Det ville ikke være så rart at gå i. Cindy bad mig vække hende, da hun heller ikke ville gå i varmen. Jeg satte derfor mit ur til kl. 4.00, men vågnede kl. 3.30, vendte mig om igen og stod op til tiden. Der var enormt meget larm fra gaden, og det var virkelig varmt den nat, men havde på trods af det sovet som en sten.

Vi kom op, fik pakket og kom afsted. Jeg startede med at være ved at stå på røv og albuer næsten lige uden for døren, der var så glat. Jeg fik heldigvis reddet mig, ved nærmere eftersyn var der tilsyneladende en, der havde kastet op! Godt jeg ikke faldt.

Camino Primitivo starter stærkt, og denne etape var ingen catwalk. Så det var godt, vi kom tidligt i seng og kunne starte dagen veludhvilede. Vi havde heldigvis gode ben, så vi kunne tage til vores første planlagte destination, San Juan de Villapañada uden for mange fysiske komplikationer.

Caminoen går langs landlige veje, og vi nød til fulde at komme ud af byen igen og gå i Asturiens typiske landskaber langs bredden af Nalón-floden. Der var igen hyppige skråninger, enge, skove, store enge og små landsbyer, der afslørede områdets landlige liv for os. Vi måtte dog væbne os med tålmodighed, da vejen ud af byen var lang og trættende. Vi passe-

rede gennem gaderne i San Juan, La Luna, Covadonga, Melquiades Álvarez, Independencia og La Argañosa. Efter at have krydset jernbanesporene på en gangbro, passerede vi et boligkompleks, vi forlod nu endelig Oviedo. Vi gik i retningen af byen Grade og mod selve Camino Primitivo.

Vi fortsatte ad den vej, indtil vi nåede den første landsby, San Lázaro de Panícres. Vi fortsatte skiftevis med jord og asfalterede veje med nogle stigninger, mens vi gik under Naranco-bjergkæden. Da vi ankom til Llampaxuga, fandt vi i tussmørket, det ensomme kapel i Virgen del Carmen. Her fik Cindy et kæmpe chok, da hun lige skulle se lidt nærmere på det. Det var mørkt, så hun så ikke til at starte med den mand, der lå og sov, før han talte til hende. Det så ret sjovt ud.

Herefter gik det ned gennem en eukalyptusskov, og vejen begyndte at stige op til Lubrio og Llorianas. Fra Lloriana fulgte vi vejen til Fabarín, vi forlod heldigvis asfalten og krydsede Gallegos middelalderbro over Nora-floden. Vi passerede gennem landsbyen Gallegos, og tog en sti langs floden gennem en smuk skov af kastanje- og egetræer. Her begyndte det at lysne, og da vi rundede 10 km var der en lille bæk, her holdt vi vores første pause, mens solen langsomt stod op.

Downhill-stien, som vi fulgte, blev med tiden til en temmelig hård stigning, men vi nappede den i stiv arm. Efter at have gennemført den etape, ankom vi til Escample-ro, som heldigvis havde en bar-restaurant,

hvor vi genoprettede vores kræfter med en kop kaffe og en croissant, lige hvad vi havde brug for.

Vi fortsatte nedad gennem Andallón-dalens idylliske skov, krydsede floden, vi ankom til Premoño, hvor der kun var en bar og et gammelt hospital og senere pilgrims-hostel, og nu er det omdannet til et kapel. Vi forlod Premoño, og tog en sti, der førte os tilbage til Paladín-vejen, herefter fortsatte vi med at krydse Soto-floden og en sti, der løber langs Nalón-floden, den vigtigste flod i Asturien. Vi nåede et stykke asfaltvej og krydsede broen over floden, indtil vi nåede landsbyen Peñaflores.

Vejen begyndte at flade ud, og vi kunne se Grado i det fjerne. Endelig kom vi til Grado. Her var et leben af mennesker, byen havde marked og alt var åbent, Det var hyggeligt. Vi blev hængende i et par timer og ventede på Bjørn.

Vi havde måtte sige farvel til Marc, da han havde så ondt i sine fødder, at han måtte drage hjem og opgive at gennemføre. I Grado fandt vi ud af, at det albergue vi ville have overnattet i, desværre var 1 km fra selve ruten, så vi valgte at gå noget længere og overnatte i San Marcelo, på albergue Caister Mandela.

Vi var så heldige, at der var et lille albergue med plads til fire, de havde heldigvis plads til os. Så med 6,5 km igen, gik det raskt afsted, da Bjørn ramte byen, og vi igen var en lille samlet flok.

Det gik voldsomt opad herfra. Hver gang vi troede, vi var ved enden, ja så fortsatte det endnu stejlere, ca. 3,5 km op. Det var hårdt, men vi klarede det også denne gang i stiv arm, og så våde af sved, at det dryppede af os. Og så gik det nedad de sidste 3 km, vi nåede til vores lille hyggelige albergue, og var så glade for at se hvor hyggeligt det var. Vi var forelskede.

Det var Camilla fra Italien, der passede på det lille hyggelige sted, mens værtsfamilien var på ferie. Hun var frivillig og virkelig sød. Vi glædede os til en nat her, og der var tilmed aftensmad, lækker vegetarret med ris og salat. Aftenen sluttede med en lang samtale om livet og alle dets finurligheder. 4. mand var dukkede op, og han havde det psykisk og fysisk ikke godt. Med lidt vagusnerve- og kranio-sakral-massage og den lange samtale gik det meget bedre. En kop godnat-te og så i seng kl. 21.45. efter et farvel til Camilla, der måtte fælde en tårer og have en lang farvelkrammer af os alle. Hun var ikke sikker på at være vågen, når vi gik næste morgen tidligt, og

hun havde virkelig nydt vores besøg. Det var et donations-albergue, så vi bestemte selv prisen.

21. vandredag fra San Marcelo til Bodenaya

Jeg sov virkelig dårligt den nat. Rummet, vi sov i, var så fugtigt, at jeg vågnede mange gange. Kl. 03.45 opgav jeg kampen. Op, lave kaffe og pakke sammen, nød freden sammen med de mange myg, seks nye myggestik var der plads til, efter de gamle var forsvundet. Kl. 5.45 begav jeg mig afsted. Det var ikke længe, jeg denne gang fik brug for min lygte.

Vi skulle kun gå 21,5 efter planen, men der er altid et par km mere. Det småregnede lidt, men det var ok. Jeg startede derfor med regnfrakke på. Jeg skulle lige ud af alberget og følge vejen i retning af Salas. Denne vej fulgte jeg et godt stykke tid. Der var ikke de vilde stigninger på dette stykke, heldigvis. Det var meget rart lige at være gået varm inden. Jeg forlod La Meredals springvand og dalen Narcea, krydsede en bro over motorvejen og gik ned og lyttede til flodens mumlen til Santa Eulalia de Dóriga, passerede i tussmørket en vingård.

Jeg fortsatte min vandring til en vej, som jeg fulgte parallelt. Jeg passerede Casas del Puente, krydsede Narcea-floden på broen og kort efter kom jeg ind i Cornellana, her var alt lukket undtagen et bageri. Jeg gik ind og købte den lækreste croissant, varm og lige taget ud af ovnen. Sukkeret, der var på, var endnu blødt. Den var virkelig lækker.

Ruten førte mig til klostret San Salvador igennem landsbyen. Jeg fulgte stien rundt om klostret og gik op ad en lokal vej med

god udsigt, krydsede motorvejen igen og passerede landsbyerne Sobrerriba og Cermoño. Halvdelen af etappen var en gave, jeg kom videre gennem en skovklædt sektion, som uden tvivl var dagens smukkeste, på trods af lidt mudder her og der, der måtte viges uden om. Jeg kom op til et stenbrud på min venstre hånd, indtil jeg passerede landsbyen Llamas, der gik parallelt med nationalvejen og Nonaya-floden, fortsatte langs Caminoen forbi et smukt dueslag, forbi kirken og springvandet Santiago de Villazón, indtil jeg blev ført af en smuk sti i skoven, der førte mig til Casazorrina-broen, som jeg krydsede for at få adgang. Jeg forlod landsbyen og mødte igen motorvejen, som jeg krydsede gennem en tunnel.

Jeg fortsatte i samme retning overrasket af en skovklædt sti for at tage vejen igen, indtil jeg endelig nåede den indbydende landsby Salas, som lige havde det, jeg skulle bruge: kaffe, friskpresset juice og en sandwich med skinke. Mens jeg sad der og nød, at jeg kun havde 7,5 km igen og ikke mindst min mad, fik jeg en besked i vores WhatsApp-gruppe, at Cindy var blevet angrebet bagfra af en løs hund, og den havde bidt hende i benet.

Jeg kontaktede hende, og hun var ikke vaccineret mod stivkrampe. Jeg gik ind til tjeneren på baren, hvor jeg sad og spiste, for at høre, om hun kunne hjælpe mig med en læge. Jeg viste hende billederne af Cindys ben. 'Et øjeblik', sagde hun og ringede. Jeg fattede intet af, hvad hun sagde, men hun vendte retur på et øjeblik. Hun gik ud og vinkede mig med. Så ankom der to politibiler og tre betjente. Jeg blev sgu' lidt flov, for hvad tænkte folk mon? Den ene betjent bad om at se billeder af bidet, hunden og hvor Cindy befandt sig. Jeg forsøgte at få fat i Cindy, men hun svarede ikke. Jeg sendte besked om, at hun skulle sende sin position, den kom og hun ringede tilbage. Jeg måtte efterlade min rygsæk og en endnu ikke betalt regning i baren. Ind i politibilen med mig og hente Cindy med den ene betjent, mens de andre to kørte ud til ejeren. I fuld fart det gik derud af. Vi fandt Cindy. Betjenten kørte hende og mig til hospitalet. Cindy fik, efter møje og besvær med papirer, sin vaccine, en recept på penicillin, ipren, blev rensset og fik plaster på. Det var heldigvis ikke så dybt. Da vi kom ud med betjenten, var de to andre også ankommet og tog rapport på stedet. Turen gik retur til baren, og efter en tår danskvand og lidt mad til Cindy, min taske og nu betalte regning, fortsatte vores vandredag til det bestilte albergue. 7,5 km op og op og atter op. Det var sgu' et sejt stræk igen den dag. Heldigvis gik det fint med Cindys ben.

Da vi endelig ankom, var det til det rene-
ste og pæneste, virkelig hyggelige albergue.
Ægteparret, der havde det, var så søde.
De hjalp os med at booke de næste tre
dage. Jeg er åbenbart blevet kendt på hele
Camino Primotivo. De så mig, og spurgte,
om jeg var Tina, det måtte jeg jo svare ja
til. De havde hørt flere pilgrimsvandrere

over de sidste par dage omtale mig, som
hende, der står mega tidligt op og vandrer
i mørke. Det var 2. gang, det skete for mig,
at fremmede kom og spurgte, om jeg var
hende, der stod tidligt op og gik i mørket.
Dejligt at være berømt, når det bare var
for det. Et bad, rent tøj og dagbog, da vi
ankom, og så var Cindy og jeg så heldige,
at der var et rum med kun to senge ledigt,
og det fik vi. Ellers var der kun en sovesal,
men der var kun en ledig seng tilbage, og
den fik Bjørn, da han ankom.

Kl. 20 var der mad, og så måtte jeg i
seng kl. 21.05. Jeg var sååå træt, og da-
gen efter var der nærmest kapløb om
albergue-pladser, to er allerede optaget,
så det gjaldt sgu' om at booke i god tid.
De eneste, der ikke var booket, var dem,
man skulle komme først til, og det er de
offentlige

22. vandredag fra Bodenaya til Campiello

Jeg sov godt, men vågnede et par gange.
Stod op kl. 04.20. Vi skulle bare have et
sted at sove i nat tæt på Hospitales-ruten.
Vi kunne ikke booke noget, da alle private
steder med booking var optaget. Var lidt
længe om at pakke, da jeg kun havde en
lygte at se det hele med, men det lykke-
des. Fik faktisk et par ekstra underbukser
med ved et uheld, men de var heldigvis
rene og desværre til en herre. Håbede at
møde ejermænden på vejen.

Efter en kop kakao, det var hvad der var,
kom jeg afsted, klokken var blevet ca.
5.20, så ja, det havde taget lidt tid at na-
vigere rundt med en lygte. Det var meget
tåget, var ved at vænne mig til at navigere
i mørke og tågen, jeg startede derfor med
regnfrakke på. Jeg begav mig afsted. Efter
en kort opstigning gennem smukke land-

lige omgivelser fulgte jeg igen hovedvejen ca. 1 km til La Espina, hvor en lille kaffebar havde åbent. Jeg tænkte, det var tidligt, og valgte desværre ikke at gå derind, og det var en kæmpe fejl, for der kom ikke flere på min tur.

Den næste del af vejen til Tineo bragte mig gennem skove og marker langs stille, fredfyldte småveje til Tineos historiske centrum, hvor alt også var lukket. Jeg havde vist gået for hurtigt og ja den dag gik det stærkt, og stærkere, end jeg regnede med. Jeg holdt kun en pause på en sten i skoven efter 10 km, og her passerede italienske Roberto mig. Han spurgte, om jeg var ok, og det var jeg, så han gik videre.

Jeg pakkede sammen og gik videre. Jeg fik indhentet ham, og vi faldt i snak. Det gik lynende stærkt, mens vi gik. Efter 20 km begyndte vi begge at spejde noget videre efter et pausested, men det kom desværre ikke. Stående fik jeg skiftet mine sokker, der var blevet godt fugtige af at ile afsted. Der var nu kun 5 km, til vi var fremme og kl. var 9.15, så vi blev enige om at vente med pausen, til vi kom frem. Det var asfalteret og virkelig ikke specielt oplivende, måske fordi jeg kun kunne tænke på kaffe og mad.

Da vi ankom til Comillas, var det megalukkus at kaste sig i stolen og få en kop kaffe og en sandwich. Det var så tiltrængt. 25,67 km på 5 timer og 17 minutter i stærkt opadgående terræn. Det var sgu' lidt vildt. Jeg kan love jer, det gør jeg ikke igen.

Nå, men efter kaffen gik jeg i gang med at se, om min lille Caminogruppe kunne få et sted at sove lidt tættere på Hospital-ruten, vi skulle gå dagen efter. I byen Borre svarede de ikke, og i de to andre byer var

alt optaget, vi var nødt til at blive her i Comillas. Jeg var så heldig, at det hotel jeg sad og drak kaffe på, havde tre ledige senge på deres albergue lige ved siden af, det blev det. Det åbnede kl. 13, så jeg blev siddende med min gåmakker, der også skulle sove her, han havde booket på forhånd.

Nu havde jeg hele dagen til at lande og restituere efter vores løbetur. Kl. 13 blev vi hentet til albergue og fik et bad og en seng. Desværre i overkøjen, men hvad, vi havde en seng, og det var det vigtigste.

Jeg havde jo fået et par herreunderbukser i min taske fra det albergue, vi havde sovet på, de havde som en luksus vasket og tørret vores tøj, og de var kommet til at pakke dem sammen med mit tøj.

Efterfølgende fik jeg i baren et glas vin, og flere stødte til, bl.a. en dansk mand, som skulle videre til næste by. Vi fik talt lidt, inden han drog videre. Nu kom mange af dem, som vi havde sovet med i Bodenaya, og jagten på ejeren af underbukserne gik ind. Sørme' om ikke det var den første, jeg spurgte, der var ejer. Han blev glad. Kl. ca. 14 kom Cindy og Björn ind. Det var hyggeligt. Vi fik bestilt albergue til når vi nåede Lugo, den største by på Primitivo. Vi fik handlet frokost og morgenmad til næste dag, og alt var klart. Resten af dagen tilbragte vi i selskab med alle de andre pilgrimsvandrere. Mange røverhistorier senere og en superlækker burger til aftensmad krøb jeg i seng kl. 21.30.

23. vandredag fra Campiello til Berducedo

Sikke en nat. Jeg fik tildelt overkøjen og kan hermed konstatere, at det i hvert fald ikke er mit favoritspot. Jeg vågnede mange gange, da jeg tilsyneladende i min drøm

faldt ned. Jeg vågnede med spjæt, det var virkelig ubehageligt. Så igen, ja efterhånden som normalt, ingen nævneværdig søvn. Vi havde aftalt at følges ad, da vi skulle vandre den gamle hospitalsrute over det højeste bjerg på Camino Primitivo, 1.295 m over havet i forholdet til mit ur. Jeg havde derfor frygtet det værste, i forhold til min form, og at jeg ikke havde fået sovet så meget i flere dage. Vi var en gruppe på fem, der begav os af sted kl. 6.15.

Det var meget tåget, som det havde været hver morgen, helt almindeligt på denne årstid. Det var også en ret vindstille dag, så vi stolede på, at solen stod op og "brændte" tågen af. Det var en typisk sommerdag, hvor himlen var blå, hvis man så op, men når man kiggede frem, kunne man kun se tåge. Der var en dejlig blid stigning, da vi forlod landsbyen. Snart ankom vi til der, hvor vejene splittede, og vi kunne enten vælge at vandre via Pola de Allande eller Hospitales. Vi havde jo truffet et valgt på forhånd, og alle fortsatte derfor selvfølgelig ad Hospitales-ruten. Vi fortsatte efter en anstrengende stigning på grusveje og stier.

Jeg havde jo som sagt sovet virkelig dårligt om natten, men mit energiniveau føltes højt i forventning om dagen. Jeg havde besluttet, at jeg ville opgive et hvert behov for at presse mig selv for hårdt. Jeg havde hørt mange skrækhistories, om hvor hård denne rute var.

Endnu en kilometer efter splittelsen ankom vi til en lille landsby, La Mortera, hvor der var et lille kapel – Capilla de San Pascual, bygget i det 16.-17. århundrede. Efter dette var der ikke yderligere tegn på civilisation før Montefurado. Indtil videre havde det været en meget fin gåtur. Stien var bred og tydeligt markeret, luften var frisk, tågen dog tyk og kølig, men ikke mere end at vi sagtens kunne finde stien og den fine markering med muslingeskaller og gule pile. Snart ankom vi til det første af fire tilsyneladende tidligere pilgrimshospitaler. Der var næsten ikke noget tilbage af denne første ruin, og hvis det ikke var for vejviseren, kunne vi være gået glip af det. Parar betyder at stoppe, og Paradiella betyder et lille stop, så meget havde jeg lært.

Efter et kort "stop" til at tisse og spise lidt, og placere min lille muslingeskal på den lille fine Madonna, der stod, var det tid til at gå igen, og hvilken vej skulle vi mon gå? Op selvfølgelig! Udsigten fra toppen var ikke fantastisk, da vi ankom. Det var meget tåget og koldt, og det blæste en del. Cindy havde været her for fire år siden med sin mand, der døde for to år siden af kræft i hjernen. På toppen var der et monument, og hun havde medbragt en muslingeskal, hun havde skrevet på, som skulle efterlades dér som minde.

Det var et virkelig bevægende øjeblik at være vidne til. Gruppek nus og tårer blev delt ud, masser af varme og samhørighed. Efter denne begivenhed begyndte solen at bryde gennem skyerne, det var fantastisk at se. Vi blev hængende en times tid og nød, at udsigten foldede sig ud for øjnene af os. Flere pilgrimsvandrere kom til, det var fantastisk, og stemningen var varm og glad. Alle fotograferede sig selv, hinanden og den smukkeste udsigt, der foldede sig ud. Der var ingen, der virkelig havde lyst til at forlade dette eminente sted, men vi måtte jo afsted. Så et sidste blik og afsted vi gik.

Vi kom til den anden hospitalsruin, Fonfaraón (13.-15. århundrede), der er den bedst bevarede. Arkæologiske fund på stedet viste tegn på en tusind år gammel bosættelse på dette sted. Indtil for omkring et århundrede siden brugte pilgrimme stadig denne lille indhegning til at finde ly og modtage gæstfrihed i form af mad, vand, tøj og medicin. Flere billeder blev taget.

Desværre har jeg ikke billeder af den tredje og "fjerde" hospitalsruin, fordi de ikke var mere end en bunke sten, Valparaíso eller næsten ingen sten, La Freita. At dømme efter andre billeder på internettet, kan Valparaíso-ruinerne findes lige efter, der hvor sporet drejer til venstre og ned ad bakke, og det var her, vi fandt den tredje ruin af hospital de Valparaíso.

Ved Puerto del Palo (1.146 m) sluttede ruten via Pola de Allande sig igen til vores rute. Der var en bred lysning ved siden af motorvejen AS-14, og vi mente alle, at det ville være det bedste sted for en food-truck at parkere. Kolde drikke, is, chokoladebarer... de ville være så populære! Hvorfor var der intet?

Nedstigningen fra Puerto del Palo til Montefurado var meget stejl. Stien var også stedvist ret smal, kun lige bred nok til en person, og stenene var stedvist ret skarpe og løse. Ikke den bedste gangflade, selv i tørt vejr, Björn måtte vælge vejen, der løb på tværs af 2. etape af nedstigningen, men jeg havde det så fint, syntes faktisk det var lidt fedt at småløbe og finde de gode steder at sætte fødderne robust, lidt ligesom at stå på ski, når der er pukler. Jeg har fundet ud af, at det er rigtig godt at gå lidt i knæ og småløbe ned, lænet lidt tilbage i min rygsæk. Fantastisk teknik til et sådant vejgreb. Denne passage var 'piece of cake' for mig efter de ture. Fik et nyt øgenavn: Gazelle. Det gik så fint og let. Min træning i fitness og i Mijas har absolut ikke været forgæves, ja, for ikke at nævne mit skift af sko.

Da vi kom ind i landsbyen Montefurado (915 m), stødte vi på et lille kapel dedikeret til St. James – Capilla de Santiago de Montefurado. Døren var lukket, og vi kunne ikke så godt se interiøret, men fik at vide, at der er en farverig (gul!) statue af St. James ved alteret. Dette kapel og pilgrimshospitalet ved siden af var i drift indtil slutningen af 1800-tallet. Landsbyen er for det meste forladt nu, bortset fra et enkelt beboet hus og en hund, vi kunne høre, men ikke se. Det var middag og solen var på fuld knald, så det var mega varmt.

Navnet Montefurado betyder bogstaveligt talt "gennemboret bjerg", og det er en reference til tunnelerne bag klippen, der blev brugt til at overføre vand til udvinding af guld helt tilbage til romertiden. I nærheden er der et vejskilt til "Cova de Xuan Rat", hvor vi kunne se et eksempel på en sådan tunnel. Navnet på hulen stammer fra en lokal legende, der fortæller historien om en "cuélebre", der levede inde i hulen, et asturisk mytologisk væsen beslægtet med en drage, der udover at hamstre skatte, også kunne lide at skræmme de lokale og spise deres mad og husdyr. En dag konfronterede en lokal landsbyboer, Xuan, dragen. Han opvarmede en sten, indtil den var rødglødende, og tilbød dragen den, som om den var et brød. Dragen indtog den varme sten, gik ind i hulen som en rotte og forsvandt for altid. Ja, der var mange historier om den vandring, vi havde gjort den dag.

Efter yderligere 4 km ankom vi endelig til Lago, som føltes som en oase, godt med skygge, men vi gik videre, vi havde spist og ville egentlig gerne frem til vores albergue. Fra Lago fortsatte Caminoen i første omgang ud på vejen, men vi skulle heldigvis

kun krydse den, og her svingede den ud i en skovsti. De næste 4 km til Berducedo føltes forfriskende hurtigt overstået, det var næsten fladt, for en gangs skyld. Mange var helt flade her. Heldigvis ikke jeg, der gik raskt afsted og måtte vente en del gange på de andre.

Da vi kom ind i Berducedo, var den første bygning, vi stødte på, det kommunale albergue, som er en anden gammel skolebygning. Vi hilste på nogle andre pilgrimsvandrere, der var ankommet før os og var ved at hænge deres vasketøj udenfor. Næste albergue var vores. Det havde både bar og restaurant, lykken var gjort på trods af køjesenge. Der var vaskemaskiner og det var tiltrængt, for jeg havde ikke vasket i en dag og med så lidt tøj er det ikke godt. Jeg havde hverken rene sokker eller underbukser. Ja ja, nu er der jo ingen, der dør af ikke at have underbukser på, altså før de er tørret efter vask. Havde da et par ekstra shorts, heldigvis. Et bad og så hygge på terrassen og fordøje dagens mange indtryk.

Tilbage til start og min angst for denne strækning. For mig gik de 27,8 km som en leg, men det kræver en god form at føle sådan. 80 procent havde en fed, men hård dag. Ingen ville have undværet den tur. Alle med en almindeligt god form og godt helbred kan gennemføre i sit eget tempo. Den strækning er ikke farlig på en solskinsdag.

24. vandredag fra Berducedo til Castro

Endnu en dårlig nat. Faldt først i søvn ca. 23.15, men lå i min seng kl. 21.30. Der var så meget lys og uro på trods af mine ørepropper. Kl. 02.14 vågnede jeg første gang, nogen tjekkede ind der. De fik seng

lige ved siden af mig. Lys tændt og puslen rundt. Vågnede igen kl. 03.05, ud at tisse og så lå jeg igen og forsøgte at sove, tror, det lykkedes lidt, men kl. 04.13 var det sket. Jeg stod dog først op kl. 04.45, fik pakket sammen og var afsted kl. 05.40. Det var mørkt, men ikke tåget. Det var virkelig dejligt for en gangs skyld.

Efter at være klatret ud af byen havde jeg nogle af de smukkeste udsigter hidtil på turen. Måske det var den dårlige søvn og ønsket om bare at komme afsted, jeg ved det ikke, men alt føltes bare fyldt med liv. Cirka 5 km nede ad vejen kom jeg ind i den lille landsby La Mesa, med dens 17. århundredes kirke i midten, et ret stor albergue, der var fuld af mange af de pilgrimsvandrere, jeg har talt med gennem min vandring, flere af dem, som var gået forbi Berducedo dagen før. Der var stadigvæk stilhed omkring alberguet. Kun en enkelt var i gang med at gøre sig klar udenfor, men det var stadigvæk også meget tidligt.

Jeg gik op ad en meget stejl stigning ud af byen. På toppen af bakken var der adskillige store, nye vindmøller, som jeg havde set punktvis på højdedraget langs hele vejen i Asturien. Det er overflødigt at sige, at vandreturen tog pusten fra mig, da det stadig var ret tidligt på morgenens vandretur og havde været blid til det punkt. Heldigvis havde jeg min skygge til at gå med mig op ad bakken!

Solen var på vej op, det var fantastisk klart. I det fjerne kunne jeg se, at omkring de andre bjerge hang der meget mørke skyer, jeg bad til, at de blev hængende der, og priste mig lykkelig over, at vi var på Hospitales i går, ellers havde det nok ikke været muligt. Efter at have nået toppen af højderyggen lige under vindmøllerne, fladede vejen ud, solen steg stor rød og rund over mig. Virkelig smukt, jeg blev hængende lidt og nød synet.

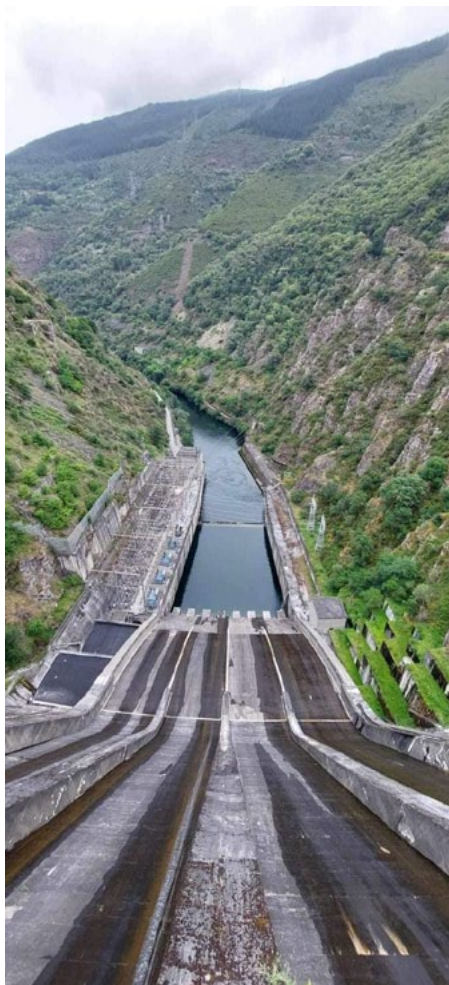
Jeg nærmede mig dagens nedstigning. Den guidebog, jeg har stolet på hele min tur, sagde, at det var et ret stejlt fald ned i et søbassin kaldet Grandas de Salim. Dette er et smukt reservoir skabt af en dæm-

ning ved floden Navia. Da jeg gik mod højderyggen og skulle påbegynde nedstigningen, så jeg en lille kirke på kanten af stien, kaldet Capilla de Santa Marina de Buspol. Denne kirke stammer fra det 14. århundrede, og klokken, der er en del af den, går tilbage til 1327 og er en af de ældste i Asturien.

Selvom guidebogen fik det til at lyde som om gåturen til Grandas ville være værre end Hospitales-ruten, fandt jeg slet ikke, at det var tilfældet. Måske fordi det var så smukt eller måske fordi, det mindede mig så meget om at gå i Mijas bjerge, i begge tilfælde var det næste afsnit af gåturen en af mine favoritter på Caminoen indtil videre. Stien zigzaggede ned ad bjergsiden i en fyrreskov, og så så jeg søen/ floden... den var smuk!

Efter jeg var færdig med nedstigningen af bjerget 7,5 km, gik jeg et stykke på vejen og her blev min højdeskræk af en eller anden grund vagt til live. Jeg var nødt til at gå 2 meter ude på vejen, men heldigvis kom der ingen biler, for det var en lidt væmmelig vej med mange sving.

Jeg krydsede derefter søen via dæmningen. Gåturen over broen og op på den anden side bød på nogle spektakulære udsigter over søen, og det flimrende sollys på vandet gjorde det bare endnu smukkere. Jeg så et lille hotel med restaurant og gik ind, fik min morgenmad, en kop kaffe og et glas juice. Det var tiltrængt efter 16 km. Mens jeg sad her, kunne jeg se, hvordan skyerne begyndte at indtage det bjerg, jeg lige var gået nedad. Jeg priste mig lykkelig over, at jeg nåede at se det hele, mens solen skinnede.

Efter at have forladt søen, var der mere at klatre op til, den smukke lille by Grandas de Salime. Da jeg gik ind i byen, var det første, jeg så, et lille museum. Det måtte jeg da lige besøge for 1,5 euro. Museet ligger i den gamle præstegård fra 1800-tallet, der er blevet renoveret til museumsbrug. Museet har en samling af karakteristiske elementer fra det asturiske landlige miljø og reproduktioner af forskellige traditionelle rum, såsom en købmand, en barbersalon, en skrædderbutik samt værelser i et typisk asturisk hus. Det måtte jeg lige se. Efter dette skønne besøg på ca. en time, gik jeg videre gennem byen. Her lå en smuk kirke, San Salvador de Grandas-kirken. Kirken var desværre lukket den dag.

Da jeg gik de sidste 5 kilometer til Castro, begyndte det at støvregne lidt. Det stoppede dog ret hurtigt igen. Jeg havde søgt læ i et busskur for at give min rygsæk regnslag på. Da jeg kom ud og havde ordnet det hele, var regnen stoppet igen. Jeg var virkelig glad og afslappet, syntes jeg havde haft en fantastisk tur.

450 m før Castro begyndte det for alvor at regne, men da jeg gik ind i den lille landsby, blev jeg mødt af det albergue, vi havde booket, lige til højre for mig, så jeg nåede ikke rigtig at blive våd. Lige ved siden af lå en lillebitte kirke, dateret til 1500-tallet, den måtte lige fotograferes, inden jeg tjekkede ind.

Hyggeligt albergue, men et lidt slidt sted og her var virkelig koldt. Helt sikkert fordi solen ikke var fremme og det regnede. Men skidt, det var jo kun for en nat. Dem, der havde det, havde lige overtaget det og åbnede mandagen før. Et søskendepar, de var søde. Her var helt fyldt, så 35 glade pilgrimsvandrere var tjekket ind.

Jeg var træt og trak mig lidt tilbage, og følte det var helt ok. Havde drukket en øl med de andre og spist lidt grønsagssuppe, et spejlæg og lidt brød. Det varmede og mættede lidt. Restauranten i byen havde lukket, så vi måtte nøjes med det.

25. vandredag fra Castro til O Piñeiral

Wow, der var meget larm, da jeg skulle sove. Fra vores værelse kunne vi høre alt, hvad der foregik i samlingsrummet. Køerne brølede virkelig højt, de stod lige ved siden af. I med ørepropperne og det dæmpede temmelig godt. Hørte kun lige de andre kom, ca. kl. 22.15 og så sov jeg. Jeg vågnede et par gange, men heldigvis kun kort. Kl. 04.05 stod jeg op, kunne ikke sove længere, listede ud og pakkede mine ting på badeværelset for ikke at larme, så de andre vågnede. Håbede efterfølgende på en kop kaffe inden afgang. Jeg har købt nogle breve med nescafé, men æv, de havde låst til køkkenet, så det var ikke en mulighed. Sad ude et øjeblik, men det var koldt, så gik afsted i lygtens skær kl. 04.30. Dagens rute var lidt mindre spektakulær og holdt ikke helt mål med de tidligere etaper. Men jeg havde selvfølgelig også været meget forkælet de sidste par dage. Ikke desto mindre var nogle udsigter igen fantastisk smukke.

Jeg overvandt det næsthøjeste pas med mere end 1.000 m. Passet repræsenterer

også grænsen fra Asturien til Galicien. Det havde som nævnt regnet en del dagen før, men jeg var heldig med endnu en tør dag. Jeg var dog lidt bekymret for om stierne var meget smattede. Himmelen var klar, så klar at jeg kunne se alle stjernerne for en gangs skyld, da jeg drog afsted.

Først startede stien gradvist og senere en kraftig stigning til El Acebo. 800 m efter passet, grænsen fra Acebo til Galicien, kommer landsbyen kaldet Acebo, bestående af et enkelt hus, som huser en café-bar, men den var selvfølgelig lukket.

Solen kom frem stille og roligt bag bjergene, lige nok til at lysne så meget, at jeg kunne slukke min lygte, meget tidligere end jeg plejede. Jeg holdt et stop ved en smuk lille kirke, den var som de andre desværre låst, jeg spiste en energibar, så solen stige lidt mere op og gik videre. Tænkte, det bliver smukkere højere oppe. Det bliver smukkere, men desværre er der træer i vejen, så udsynet til selve solen blev begrænset. Jeg vandrede derfor videre, ja faktisk lige ind i tågen på toppen af bjerget. Tågen lignede sølv, da det røde lys fra solen ramte det. Jeg gik til vindmøllerne, som næsten var væk pga. tågen, men jeg kunne høre deres susen. Det har bestemt været en stigning på 8 km. Indtil tågen ramte, kunne jeg på vejen op nyde udsigten i mellemtiden.

Herefter blev det ret fladt, indtil jeg kom tæt på Fonsagrada. Der skulle jeg lave en sidste stejl stigning. Bare yderligere 113 meter at bestige. Jeg kunne allerede se Fonsagrada langvejs fra. Jeg kunne kun se op til en servering af min morgenmad, men desværre ikke bestille til levering 2 km ude. Jeg var skisme' lidt sulten dér. Jeg klatrede bedre og bedre. Jeg havde fundet

det helt rigtige tempo for mig, når det gik stejlt opad. Det var meget vigtigt med disse hårde etaper, at man kender sit tempo for ikke at dø ud inden toppen. Jeg kunne gå op næsten i fuld fart, det var bedst for mig og mest overskueligt, hvis det gik for langsomt, blev jeg træt og utålmodig, lige den del skulle bare overstås.

Da jeg endelig nåede Fonsagrada, gik morgenmads- og kaffejagten ind. Der var et par steder på tovet ved den store og igen endnu låste kirke. Jeg fandt det for trangt på torvet og googlede, at der var en café mere lige i udkanten af Fonsagrada, den nappede jeg. Øv, kun en skive hvid toast med marmelade og en kop kaffe kunne jeg få. Sådan er det, når man ikke slår til, når muligheden byder sig 1. gang. Videre til vores bookede hostel. Det gik nemt, der var kun 3 km og det var nedad og lige ud, så det tog ingen tid. Jeg var overrasket, da jeg så hotellet/hostel. Det var 3-stjernet og der var spa. Jeg var den 1. her, så jeg var også den første i bad, så rigtig varmt vand til mig. Fik vasket og lufttørret mit tøj og gjort min rygsæk klar til vandreturen dagen efter.

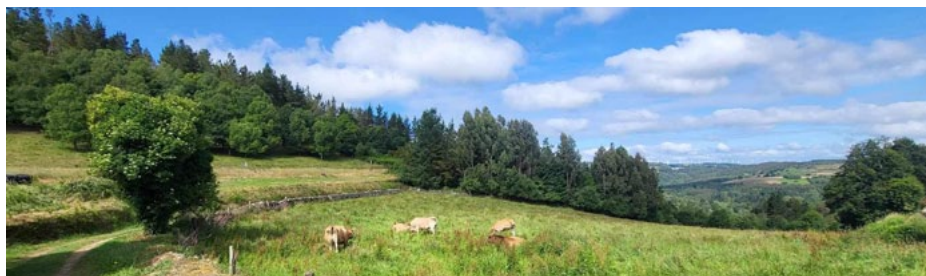
26. vandredag fra O Piñeiral til Vilar de Cas

Vågnede kl. 05.05 og havde sovet virkelig godt. Væltede ud af køjen og fik pakket mine ting. Jeg kunne heldigvis lave en kop nescafé i køkkenet. Kl. 05.20 var jeg klar og kom afsted. Det småregnede lidt, men

så lidt, at jeg var i tvivl om det regnede, eller om det var tåge. Så jeg pakkede ikke rygsækken ind. Det var som altid mørkt, og jeg skulle over et hegn og en mark med får for at komme de 200 m til, hvor stien begyndte. Det gik heldigvis også fint. Efter 20 minutter regnede det lidt mere, og jeg fik regnslaget på min rygsæk, men igen som altid holdt det så op igen. Lod det blive på just in case.

Jeg vidste, at jeg havde 35,5 km foran mig, så jeg gik i lidt raskt tempo. Egentlig havde jeg aftalt med Björn kun at gå 29 km til Castroverde, men da jeg fandt ud af, at Cindy hellere ville til Vilar de Cast, et stykke længere, valgte jeg at gå med der, og bestilte derfor en køje aftenen i forvejen. Jeg vidste, at det ville være sidste dag i bjergene med samlet 800 meter op og 1.160 meter ned. Op og ned hele tiden, men mest ned. Stigninger og fald var moderate. Jeg fulgte lokal-vejen LU 530 stort set hele dagen ad stier på kryds og tværs af selve vejen. Der var nogle barer undervejs, men som altid, når jeg gik så tidligt, var de lukket.

Stadig bjerglandskab med køer på markerne, og nyhøstede kornmarker, men – primært majsmarker. Vindmøllerne på toppen af bjergene var på hele ruten lige så talrige, som i havet rundt om Danmark. Castroverde var en – forholdsvis – større by end mange andre af byerne på Camino Primitivo.

Jeg krydsede O Cádavo i samme retning som ved ankomsten og forlod landsbypladsen til venstre, jeg gik ned ad et asfalteret spor til Pradela og begyndte den blide stigning ad jordstier, indtil jeg nåede Alto da Vacariza, sidste stigning indtil jeg nåede Vilar de Cas, og den var stejl, meget stejl, så stejl, at jeg måtte pause den på halvejen i fem sekunder, inden jeg fik taget mig sammen til det sidste stykke.

Endelig nåede jeg toppen og det gik lidt ned igen. Forneden lå der heldigvis en lille købmand med servering, der lige var åbnet. Der var dog ikke friskt brød endnu, men kaffe og et vacuumpakket brød, vel nærmere en chokoladebolle, lidt tør, men det var mad.

Halløjsa, så kom brødbilen. Jeg købte en friskbagt croissant og en kop kaffe mere. Pludselig dukkede Niels op (ikke den samme som på Camino del Norte, men en anden). Niels er også fra Danmark. Han følges med to franskmænd. Vældig søde. Efter en kort sludder om klatringen hertil måtte jeg dog videre, da jeg jo havde siddet der i 30 minutter. Lige efter endnu en bjergbestigning, inden det kun var beskedent op og ned resten af turen til Castroverde.

Jeg kom ind i Castroverde fra LU-530-vejen. Kort efter, da jeg skulle til at gå ned ad en lille sti med en gul pil for at komme videre, kom der en gammel, rigtig sød dame og prikkede mig på skulderen. Hun sagde en masse på spansk, jeg ikke kunne forstå, jeg skrev på GoogleTranslate, hun nikkede og trak mig i ærmet og fik mig til at følge med. Vi gik op gennem byen, mens alle hilste pænt på hende og mig, der selvfølgelig sørgede for at gå pænt bagved.

Hun viste mig efter 500 m ind forbi et hyggeligt torv med en smuk kirke og en masse barer, viste mig en anden vej med pile ud af Castroverde, som var meget bedre, sagde hun. Jeg takkede mange gange og gjorde opmærksom på, at jeg lige ville have en pause, inden jeg gik videre. Hun gav mig et spansk knus med et lille kys på hver kind, og ønskede mig Buen Camino med et lille smil.

Jeg bestilte en øl og en danskvand, satte mig godt til rette, fik skoene og sokkerne af for 1. gang på denne vandring efter 29,9 km. Det var så lækkert med luft på fusserne. Havde planer om at sidde der længe og vente på Cindy, så vi kunne følges de sidste 6 km til vores albergue. Efter 30 minutter kom Niels og de to franskmænd. De slog sig ned, og vi fik en øl mere, inden de skulle tjekke ind på deres albergue i denne by. Cindy kom og fik lidt at drikke, inden vi fortsatte.

Vi forlod Castroverde gennem en smuk skov, passerede et springvand og krydsede vejen og en ringvej. Vi gik på asfalt og jordveje i rolige landlige omgivelser. Vi så ikke så meget, men kævlede en del om livet og vores oplevelser på Caminoen. En rigtig tøsetur. Vi har begge vandret mange timer alene, så det var rart at slentre og sludre med hinanden.

Der var næsten helt fladt, ingen bjerge at forcere længere og let ned af bakke. Så selvom det var varmt, fløj vi afsted. Pludselig var vi der. Det hyggeligste albergue til dato. Virkelig flot og med en stor have. Herberget var familiedrevet. Bedstemor gik og nussede, konen lavede mad og fatter passede selvfølgelig baren med sine lidt dovne sønner. De to hunde lå og slængte sig i skyggen. Køerne hyg-

gede sig på marken og alt åndede fred og idyl, helt perfekt. Kl. var 16 og vi fik en iskold cola, inden vi blev vist tilrette i vores køje. Selvfølgelig også et stykke Santiago-mandelkage.

Så kom alt det praktiske som altid. Pakke ud, vaske tøj og tage et bad. Nyde solen i haven, mens tøjet tørrer. Vi fik planlagt de sidste dage af Caminoen, fik bestilt albergue, så alt nu var på plads. Vi ankommer til Santiago den 6. juli om formiddagen. Det bliver skønt, men også lidt trist at sige farvel til de mange skønne mennesker, jeg har mødt på min vej. I er gemt, men aldrig glemt.

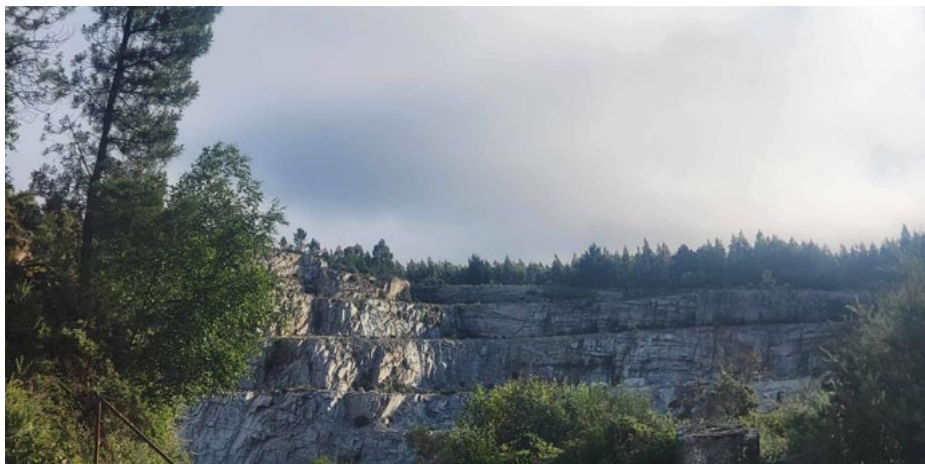
Kl. 20 var der mad. Hjemmelavet med kærlighed, kunne vi smage. Det meste var fra gården, 1. ret virkelig lækker grønsagssuppe med hjemmebagt brød, 2. ret langtidsstegt oksekød med grønsager, salat med tomater og små tern af hjemmedyrkede kartofler. 3. ret hjemmelavet ost med hjemmelavet syltetøj. Virkelig lækker og osten var blød og velsmagende, vinen var lokal og kom i rigelige mængder, meget velsmagende og mild. Så kom kaffen med mælk fra deres køer, og en lille hjemmelavet likør. Godt mætte og trætte trillede vi i vores køjer. Jeg forsøgte at skrive dagbog, men faldt i søvn.

27. vandredag fra Vilar de Cas til Lugo

Jeg havde en fantastisk nat i min lille hule. Vågnede først kl. 6. Faktisk lige præcis. Lidt tummelumsk væltede jeg ud af køjen. Havde egentlig planlagt, hvis jeg vågnede tidligt, at skrive dagbog for dagen før, men sådan blev det ikke. Vi skulle spise morgenmad kl. 7, jeg forsøgte derfor at tænde komfuret i det fine køkken for at lave en kop af min medbragte nescafé,

men nej, det virkede ikke. Gik derfor ud og gjorde mig klar til dagens korte vandring. Kl. 6.30 begyndte de andre at vælte ud af deres køjer, og jeg kunne derfor ikke skrive færdig. Alt for meget postyr og godmorgen. Det var hyggeligt. Det havde jeg jo ikke prøvet før på denne Camino. Jeg drog jo normalt afsted, når alle sov og der var helt ro. Ikke i dag. Cindy og jeg havde aftalt for ikke at ankomme for tidligt til Lugo, at sove længe og spise morgenmad på albergue. Vi havde kun 15 km ifølge ruteplanen. Det var så hyggeligt, juice, kaffe hjemmebagt brød, smør og marmelade, croissant og Santiago-kage. Ikke dårligt. En sludder for en sladder med de andre, pakke sammen og afsted. Et par pilgrimme fra Castroverde dukkede op på det sidste kaffested inden Lugo. Hyggeligt, de var gået tidligt. Vi trissede af kl. 7.45.

Denne korte vandredag fra Vilar de Cas til Lugos hovedstad ville være barnemad sammenlignet med alt, hvad vi havde tilbagelagt, da de høje bjerge og stejle skrån timer, der er karakteristiske for Lugo-provinsen, var endeligt færdige. Der var i vores øjne det, man kalder helt fladt. Ikke mere bakket end i Danmark. Vi var blevet anbefalet af albergue-mutter at tage den alternative rute. Den gik forbi den historiske lille kirke. Jeg kan simpelt hen ikke huske navnet på den. Vi blev anbefalet den, da pilen i vores stempel fra dette fantastiske albergue har formet deres pil efter mønstrene i gavlen på kirken. Derudover kom vi forbi et gammelt stenbrud. Et værdifuldt alternativ, der kun tilføjer 700 m til rejsen gennem en stedsegrøn skov til Lugo. Resten af vejen var lidt intetsigende, og samtalen kørte for fuld udblæsning. Pludselig dukkede Lugo op som en stor by bag de gamle rustikke mure, vi gik mellem.

Nu var der kun 950 m til vi ramte 100 km skiltet tilbage til Santiago. Vi holdt godt øje med vejviserskiltene i kanten af vejen. Vi skulle ikke gå glip af en selfie, når vi ramte mærket. Det var der vist heller ingen fare for, at vi gjorde. Da vi ramte Lugo, lå der en bar. Vi gjorde vores 1. og sidste holdt inden alberguet, mødte mange pilgrimme vi kendte og fik en kop kaffe og danskvand. Da jeg kiggede op, var der et torv med et kæmpe Lugo værk med 100 km skilt. Så missede det gjorde vi heldigvis ikke.

Alle brød op, og vi hjalp hinanden med mange selfies af os med skiltet i baggrunden. Vores store sejr at nå hertil. Nu med kun 100 km tilbage var stemningen høj, da vi drog videre hver især på jagt efter vores albergue.

Vi havde nær aldrig fundet vores, for ud fra billedet af alberguet, kunne det ikke passe med den lille dør i en lidt snusket gade i Lugo. Efter at have gået lidt frem og tilbage, var det det. Vi ringede på, rengøringen åbnede, og vi fik lov at stille vores rygsække, de åbnede først kl. 13.30. Der var smukt inden for og hyggeligt heldigvis.

Det var rigtig dejligt at daske rundt uden rygsækken. Vi fik set den store katedral i byen og efterfølgende frokost. Nu kunne vi tjekke ind. Det var super lækkert, det albergue, enkeltsenge og rigtige håndklæder. Efter et bad og skift af tøj, gik jeg for mig selv for at skrive dagbog og få et glas Gin&Tonic.

Efterfølgende gik Cindy, Björn og jeg en tur rundt i byen, og muren rundt om den gamle by kunne vi gå oven på. Det var hyggeligt. Vi gik dog ikke hele vejen rundt, kun der hvor det var spændende, men 4 km rundt i byen blev det til i alt. Tid til mad. Vi kunne ikke rigtig finde stedet, så det blev fem meter fra vores albergue. Virkelig ringe mad, men vi blev mætte

28. vandredag fra Lugo til As Seixas

Jeg havde sat vækkeuret til kl. 5, men kl. 4 klappede mine øjne op og jeg stod op. Jeg vidste, vi skulle gå langt og tænkte, det var fedt at komme tidligt afsted, så det ikke var så varmt. Fik pakket mine ting, lavet en kop kaffe og gloet lidt på FB.

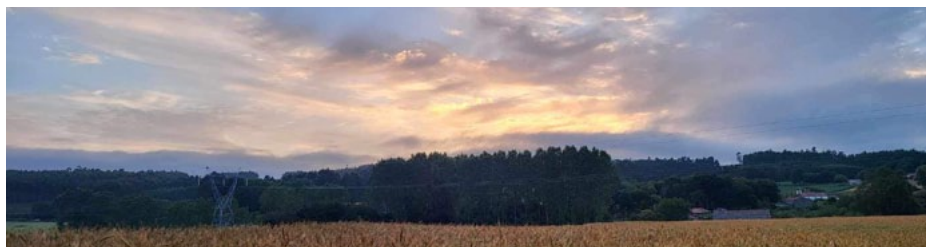
Kl. 05.17 bevægede jeg mig ud af Lugo i lygtepælene skær. Små stemmer rungede rundt omkring mig i mørket. Det var rart. Ærgerligt, jeg ikke kunne forstå, hvad de talte om.

Der var tilsyneladende mange veje ud af Lugo, så jeg var meget vågen med mobilen i hånden, af frygt for at vælge forkert, så jeg kom en omvej på to dage mere. Men efter lidt frem og tilbage, kom jeg langs floden. Vejen til floden var præget af gamle huse, der var meget faldefærdige, men så ud som om, nogen var ved at restaurere dem. Jeg syntes, det var meget hyggeligt at gå der og studere de gamle lidt faldefærdige bygninger. Jeg gik og forestillede mig, hvordan det måtte have været den

gang, så gik tiden med det. Da jeg kom ud af Lugo og gik langs floden, var der bare vej og vej, ikke så smukt, men alle frøerne sang, så det var ok. Når jeg kiggede tilbage, var jeg glad for, at det var mørkt, for det gjorde byen smuk at kigge på.

Det gik lidt opad, men slet ikke som det plejede. Jeg kunne godt mærke nu, at jeg allerede savnede bjergene lidt. Det var lidt trivielt bare at gå lige ud og ad asfalt. Da jeg forlod floden, var det til noget større huse. Der var ingen tvivl om, at de ikke manglede noget i denne del af byen. De eneste lyde, der var nu, var fra de hunde, der lå rundt omkring på de store grunde med huse, de holdt vagt og gav lyd, når jeg kom forbi.

Herefter var vejen for mig lang. Der skete intet, bare lige ud på asfalt, solen gik ikke engang vise sig, kun et let lyserødt skær kom på himmelen, når jeg vendte mig om. Lyset kom og fuglene begyndte at synge, mens jeg gik der og småkedede mig lidt. Den ene kilometer tog den anden. Den ene lille flække dukkede op, og så en ny. Himmelen var grå som alle husene, jeg passerede. Jeg havde følelsen af at have trasket afsted i en evighed uden at komme nogen vegne. Det var faktisk ret hårdt, men ikke fysisk. Jeg savnede selskab på denne evindelige asfaltvej. Jeg måtte tvinge min hjerne til at se det smukke, og mine ben til at gå. Det var ikke spor sjovt. Overvejede seriøst at blaffe eller tage bussen.

Jeg gjorde det ikke og efter 13 km blev vejen heldigvis til en lille skovsti. Her havde jeg min første pause på en sten, indtog ikke bare en, men to proteinbarer. Da jeg rejste mig igen og gik ca. 500 m, kom jeg ud på vejen igen, efter at have gået ca. 2 km på skovsti, kun for at opdage, at hvis jeg var gået ad vejen, kun var kommet 500 m ca. længere fremad.

Heldigvis begyndte der at være lidt bakker op og ned, samt et par sving, der gjorde det bare lidt sjovere at gå på denne røvsyge vej. Næste gang der var en pil ind gennem skoven, tjekkede jeg lige på min app. Ved ikke at gå derind sparede/kortede jeg 100 m af turen, så det skete ikke igen. Camino Primitivo skulle ikke snyde mig en gang til.

Efter 17 km kom der endelig en bar, hvor jeg kunne få en kop kaffe, men desværre ingen mad, andet end kager, slik og chips samt pølser. Mens jeg sad der, drak min kaffe og havde lidt ondt af mig selv, kom Niels, en pige, hvis navn jeg ikke kan huske og lidt senere de to franskmænd. Det var superhyggeligt med lidt selskab. Jeg fik skiftet sokker og luftet tæer og så afsted igen.

Jeg havde fået min energi igen, det gik bare superfint derudad. Der var også masser af op og ned, så det var mega fedt. Jeg var nu mest til bakker, hvor man får pulsen op og så fald, hvor jeg kunne løbe ned. Det gav et godt adrenalinkick, i stedet for bare at lulle lige ud.

Ja, og efter 27 km lå der lige et albergue, der serverede de lækreste sandwich, varme med bacon og omelet som fyld. De var virkelig gode. Her mødte jeg en fra Californien, vi talte lidt så hyggeligt, og så dukkede slænget fra tidligere bar sørme'

op igen. En kop kaffe mere og så afsted de sidste 6,5 km af grussti, afsted det gik. Og bum, der var alberguet. Jeg havde overlevet den kedeligste tur til dato.

Cindy og jeg fik vores eget værelse med bad og toilet, og ikke nok med det, et rigtigt håndklæde igen igen. Det reddede hele min dag. Jeg fik et bad, fik vasket mit tøj af alberge-mutter for 2 Euro. Solen begyndte at skinne, alt var godt.

Alle pilgrimme, der var gået til As Seixas, boede lige klods op ad hinanden, og det eneste traktørsted er vores albergue og en restaurant lidt længere nede af vejen. Eftermiddagen var super hyggelig. Fik reddet en piges fødder for vabler, så hun nu forhåbentlig kan gå i morgen. Hun er i hvert fald glad, og det er det vigtigste.

Ikke verdens bedste aftensmad, salat med tun og æg, den var fin, pasta med 20 stykker grøntsager og et lille stykke cheesecake var, hvad det kunne blive til i dag. Ikke meget, men for 11,5 Euro er det nu ok. En dårlig vandredag, men en virkelig hyggelig eftermiddag og det fedeste værelse. What's not to like.

29. vandredag fra As Seixas til Arzúa

Vi havde glædet os så meget til den perfekte nat. Kl. 21.30 sov jeg som en lille baby. Men ak og ve, kl. 03.15 blev jeg vækket af ikke bare et myggestik, men fire. Jeg tog ørepropperne ud og kunne hører dem suse rundt om hovedet på mig. Jeg kiggede over på Cindy, der var helt begravet i sin pose, med hovedet og det hele. Så det var altså ikke kun mig, der var forstyrret af dem.

Kl. 3.45 fik jeg nok og stod op. Listede ud og pakkede mine ting i køkkenet. Fik

lavet mig en kop kaffe og gloet lidt i telefonen. kl. 04.20 gik jeg afsted. Det var en smuk morgen, det var fuldmåne og rimelig klart i vejret. Jeg havde forventet efter jungletrommerne i går, at der var meget asfalt. Jeg startede på skovsti ud af As Seixas. Det var skønt. Jeg navigerede mig vej med min pandelampe, dog hængende på tasken, og selvfølgelig også ved månens klare skær, når der ikke lige gled en sky forbi. Det gik vestpå, sagde min app. Gennem As Sexias. Lige, da jeg var kommet ned til selve byen, startede den 100 m lange stigning ud af byen mod Casa Camiño Turismo Rural. Jeg drejede af på en sidesti for at nå den. Jeg arbejdede hurtigt på de 1,4 km fra albergue til Casa Rural. Jeg kunne, hvis jeg havde været vågen, være blevet på den etablerede vej, men det opdagede jeg desværre ikke, før det var for sent. Det kunne have sparet mig for de 1,4 km mere.

Til gengæld førte vejen mig forbi Hospital das Seixas, et pausested, som jeg ikke havde brug for, men fik set og taget et billede af. Vejen var meget landlig. Lige før Arnade snublede jeg over vejmærket, der fortalte mig, at jeg kun havde 64 km til Santiago de Compostela. De 50 km vidste jeg var i Melide, så her var jeg kun 14 km fra Melide. Asfalt igen, men heldigvis ikke så langt som dagen før. Næste by, Arnade, cirka 2 km mere nede af vejen. Jeg havde ingen billeder af byen, da den faktisk lå lige syd for vejen og så ud til kun at være nogle få bygninger, da jeg gik forbi. Jeg havde musik i ørene den dag, så de kedelige strækninger føltes, som fløj jeg afsted, og der var heldigvis ikke så mange af dem. Jeg sang og havde en fest. Den ene kilometer efter den anden føltes så nemme, solen var på vej op bag mig og månen hang stor og rund foran mig, super dejlig og smuk tur.

Efter at have gået forbi Arnade, drejede vejen til venstre ind på vejen mod den næste by Vilouriz, yderligere 1,27 kilometer længere. Men denne gang var jeg vågen, den omvej tog jeg ikke, for at lande 500 m væk fra, hvor jeg gik nu. Primitivo skulle ikke snyde mig.

Vejen var smuk gennem denne del med en flot udsigt. Forude kunne jeg se Melide. Det var omkring her, med kun 8 km tilbage at gå, at jeg indså, at jeg faktisk var på de sidste trin af Primitivo. Med denne erkendelse forsøgte jeg at finde mig til rette og nyde mine sidste skridt. Ville jeg mon nogensinde gå denne vej igen? Jeg tænkte på udfordringerne og den vilde tur på denne originale Camino. Sangen 'We May Never Pass This Way Again' af Seals and Crofts, blev ved med at køre gennem mit hoved!

Min vandring fortsatte til den næste by, Vilamor de Arriba (oppe) 1,7 kilometer mere, og ved landkirken nedenfor, der

ligner så mange af kirkerne jeg havde set undervejs på min caminovandring. Umidledbart efter Vilamor de Arriba kom jeg til Vilamor de Abaxio (nede), kun 1/2 km senere og 8 km ud på dagen. Disse små byer havde ingen barer eller små caféer, som jeg kunne se. Klokken var omkring 07:30, da jeg ankom til Vilamor de Abaxio efter at have været på vejen i omkring to timer. Jeg regnede med, at jeg var omkring 6 km fra Melide. Jeg vidste, at jeg ville kunne klare 6 km på lidt over en time. Jeg gjorde det til mit mål at komme til Melide, før jeg holdt pause. Jeg følte, at jeg havde nok energi til at nå dertil. Heldigvis var det hele ned ad bakke herfra. Melide er en stor by, og jeg ville være der før kl. 8.45. Jeg tog ingen billeder på den lange, stille og asfalterede vejstrækning fra Vilamor, gennem Irago og til O Mascaño de næste 4,7 km. Der var ikke meget derude, men åben vej og ingen byer, gennem træer, marker og sletter.

Jeg lavede dog en kort video med min smukke sang. Men når jeg filmede, stoppede musikken desværre og så kunne jeg ikke huske teksten. Jeg kom gennem en lille by, Compostela, før jeg nåede byen O Mascaño, lige inden jeg kom til selve Melide. Da jeg nåede her til, skiftede vejen navn til DP-4604, og denne vej førte mig helt ind til centrum af Melide. Turen på fortovet herfra var brutal og kedelig. Jeg var også ved at være godt sulten. I med høretelefonerne og afsted. Det eneste, der var lidt sjovt, var at se folks lidt gakkede gangarter, huskede min egne første 14 dage. Næsten alle 14 km var på fortovet. Mine skuldre gjorde lidt ondt, og jeg længtes efter en pause.

Lige som jeg kom ind i byen, faldt jeg over en åben café, den første jeg kom til, lige

efter kl. 08:30. Jeg købte kun en kop café con leche, da jeg ville vente, til jeg kom til den gamle del af byen, jeg kender fra da min søster og jeg var her sidste år. Jeg hang der 15 minutter og gik så videre. Jeg havde glemt, at vi havde booket et albergue i Arzua, så jeg mente, jeg skulle skynde mig for at få en plads på det offentlige herberg. Efter min lille pause gik jeg videre ad vejen til centrum af byen. Da jeg kom til Rúa Rámbra San Pablo, gik jeg mod det, der så ud til at være et kirkeklokketårn. Jeg havde nu nået de 14 km, jeg havde til Melide. Da jeg nåede centrum af den gamle by, kunne jeg kende kirken. Sidste gang vi var her, min søster og jeg, var vi til messe i den. Jeg gik ind og håbede, at jeg kunne få et stempel. Desværre ikke, kiggede lidt rundt og gik videre.

Kirkens klokketårn er faktisk en del af det etnologiske museum eller El Museo da Terra de Melide. Denne struktur var tidligere Sancti Spiritus Pilgrim Hospital. Museet ligger på Praza do Convento, en lille plads, hvor jeg hang ud et kort stykke tid, mens jeg overvejede mine allersidste skridt på Camino Primitivo. Jeg var faktisk tilbageholdende med at komme videre! Satte mig på en café og fik endnu en café con leche, et glas friskpresset appelsinjuice og den tørreste croissant nogensinde. Jeg var ikke i tvivl om, at jeg nu havde ramt den franske Camino. Så mange pilgrimme, der myldrede ud af deres herberg. Det var nærmest som at sidde på Københavns Hovedbanegård.

Da min tid på Camino Primitivo nu var kommet til en officiel ende, var der glæde i mit hjerte såvel som sorg. Jeg vidste, som citatet ovenfor siger, at vi som gruppe (caminofamilie) aldrig igen ville dele denne oplevelse på samme måde

nogensinde. Det havde været en vild og vidunderlig Camino for mig, ikke mere barsk end jeg havde forventet, heller ikke sværere for mig, end jeg havde forventet, men til gengæld meget mere givende, end jeg havde forventet.

I går og i dag var lette sammenlignet med de fleste dage på Primitivo, men intet som de stigninger, jeg gjorde i de tidligere dage. Det føltes godt at vide, at jeg havde gået Camino Primitivo og den skønneste del af Camino del Norte. Det føltes godt at vide, at jeg stadig havde troen på mig selv til at gøre det og stadig havde evnen til at gøre det med et vist overskud. Det var en meget dejlig følelse og en dejlig ting at reflektere over. Besvær, en øm krop, sult og ensomhed var alle tilbagevendende temaer på vores Del Norte og Primitivo. Dette stod i skærende kontrast til oplevelserne af eufori, dyb forbindelse til jorden, til dyr og sammenhold oplevet med pilgrimme fra nutiden, såvel som fortiden. Næsten hver eneste dag bragte disse forskellige følelser sig i spil. Det skulle ikke være en oplevelse, der let skulle glemmes. Historien her var til at tage og føle på, følelserne universelle. Jeg håbede, at denne specielle smag af denne originale måde aldrig vil ændre sig.

Men ak, man kommer aldrig i den samme flod to gange! Da Camino Primitivo og Camino del Norte aldrig vil blive den samme igen, vil jeg helt sikkert heller aldrig blive den samme igen! Med lidt blandede følelser fortsatte jeg ad den franske rute mod Arzua kun med 2 km tilbage, satte mig på en café, fik en øl og en Santiagokage, en god blanding. Skyndte mig det sidste stykke til det offentlige herberg, men da jeg jo ikke skulle bo der, vi havde jo booket, måtte jeg tilbage igen.

Med en time til vores albergue åbnede, havde jeg lige tid til en spansk omelet og en øl mere.

En mand havde ondt i sit knæ og sad med sin kone, jeg hjalp ham, så godt jeg kunne med at tømme for væske og tape det op. Han var glad. En skøn afslappet eftermiddag, forberede til turen dagen efter med indkøb af vand (vandhanevand smager ikke godt i byerne), lidt bananer og sådan. En rigtig god aftensmad på en noget bedre restaurant, end vi var vant til, det var lækkert, sammen med Niels, Bernard, Vincent, Cindy og jeg.

Jeg manglede nu kun de sidste 39 km til Santiago og dem havde Cindy og jeg valgt at vandre sammen. Vi valgte at tage dem i et stræk, mødes med de andre og sige farvel til hinanden alle sammen.

30. vandredag fra Arzúa til Santiago de Compostela

Vågnede som sædvanlig kl. 04.05. Jeg havde aftalt med Cindy, at vi skulle følges og vi var begge gået på kompromis, jeg plejer at gå ca. 4.30 og Cindy kl. 6.30 så vi ville gå sammen kl. 5.30. Jeg fik derfor kl. 4.20 i stilhed bakset min taske ud af sovesalen og ned og pakke den ordentligt i køkkenet, fik en kop kaffe, mens jeg sad og læste søde kommentarer på FB. Cindy kom lidt søvndrukken kl. 5, slæbende på alle sine pakkenelliker. Hun fik pakket, fik en kop te og som aftalt var vi ude af døren kl. 05.20, ja faktisk hele 10 min før aftalt.

Vi startede dagens vandring fra Rúa do Carmen i Arzúa, og vi gik i retning af O Pedrouzo ad en grusvej, der går ned ad bakke, faktisk en virkelig dejlig måde at starte dagen på. Vi talte meget om vores oplevelser på hele denne Camino, hvad vi havde fået

ud af den og hvad den ville give os i fremtiden samt nye rejser og måske Caminoer vi gerne vil prøve, og om de mennesker og sjove oplevelser, der har været undervejs. Sidste fase af vores Camino havde meldt sin ankomst i vores samtaler. Vi var helt enige om, at det var et møde med blandede følelser i vores hjerter. Oven på de dybe samtaler, måtte vi lige have en banan og lidt stilhed. Jeg kunne mærke, at vi begge var mærket af samtalen.

Vi gik ind på den 1. åbne bar. Vi havde rundet de første 10 km, fik en hurtig kop

kaffe, sagde farvel til O Pedrouzo og satte kursen mod Santiago de Compostela via den lille landsby San Antón, gennem den sidste store egelund på Caminoen, indtil vi nåede Amenal. Herfra startede dagens hårdeste stigning. En konstant stigning gennem en frodig skov, som strakte sig 2 kilometer på en skovsti. Vi passerede nær hegnet, der afgrænsede lufthavnen og guidede vores næste skridt, indtil vi nåede San Paio og Lavacolla, hvor pilgrimme vaskede sig, før de gik ind i Santiago de Compostela. Vi var nu kun ca. 10 km fra Santiago.

Vi var blevet sultne og satte os på en ikke særlig charmerende café ved en campingplads, fik en sandwich, smed skoene og smækkede benene op på en stol, så de lige kunne tørre lidt. Friske strømper på og efter ca. 30 minutter var vi videre. Vi følte os flyvende inden pausen, og var faktisk ret stolte af det tempo vi havde lagt for dagen. Efter madpausen var benene blevet noget stive og lidt kolde. Vi grinede, da vi startede med at vralt afsted, blev enige om, at pauser var lidt opreklameret. Efter ca. 5 minutter var vi på ny varmet op og godt kørende igen.

Vi gik ad stier gennem eukalyptusskove og ankom til Monte do Gozo, hvor vi opdagede årsagen til navnet på dette sted, en prikken, den behagelige fornemmelse af at se tårnene i katedralen i Santiago i det fjerne, tættere og tættere på. Efterhånden som vi gik ned, forsvandt den akkumulerede træthed, indtil den forsvandt i det mest følelsesladede øjeblik på hele den franske vej og vi gik ind gennem den gamle byport, indgangen til Plaza del Obradoiro, til lyden af sækkepipe musik vandrede vi ind.

Her var fyldt med andre glade vandrere. Jeg kunne mærke, at tårerne pressede sig på, det var en lettelse endelig at have nået målet. Vi blev mødt af Lorenzo og Björn, der havde ventet på os, for at give os vores velfortjente krammer. Nu startede fotograferingen foran den smukkeste katedral. Vores billeder blev ikke perfekte, men jeg elsker dem lige som de blev. Flere fra vores Camino-gruppe kom til og flere billeder blev taget. Vi fik sagt farvel til dem, der gik videre til Finisterre, samlede vores ting sammen og gik de sidste km til vores hotel, der ligger 20 minutters gang fra katedralen. Caminoen var slut.

Tebaida Berciana – Tavshedens Dal

DETTE ER ANDEN DEL AF BERETNINGEN OM EN LILLE AFSTIKKER FRA CAMINO FRANCÉS TIL TEBAIDA BERCIANA, BELIGGENDE PÅ TÆRSKLEN TIL EL BIERZO.

af Niels Christian Junker-Poulsen

Bevæger man sig på sin caminovandring bort fra den etablerede Camino og ind på afsides områder og små flækker af atmosfærefyldte landsbyer med spor af århundrede gammelt byggeri, vil man for alvor opleve at blive ført ind i en anden verden. Og jo længere, man bevæger sig bort fra den mere åbenlyse, kendte civilisation, desto mere vil man møde hurtigere, end vi kan forestille os, det måske snart forsvindende landsbymiljø.

På min vandring i 2022 på Camino Francés var jeg kommet til Molinaseca (beskrevet i en artikel i Pilgrimmen 47), hvorfra jeg var gået tilbage via Puentes de Malpaso i håb om at krydse over til en landsby som f.eks. Lombillos de Barrios. Jeg ønskede at besøge Tebaida Berciana. Men det viste sig ikke at være muligt. Der var et kratfyldt, uoverstigeligt bjerg imellem. I stedet var jeg gået til Riego de Ambros og havde med hjælp fra en lokal beboer fået tilkaldt en taxi.

Den mest hensigtsmæssige vej for at komme til Tebaida Berciana fra Camino Francés er at forlade denne camino ved El Acebo de San Miguel. Lad være med som jeg at forsøge andet. Krydser du den åbne græsbeklædte plads i landsbyens sydøstlige udkant, lige bag det atmosfærefyldte pensionat, La Rosa del Agua ved indgangen til byen, forlader du ærkenglens lille samfund (man kan også komme direkte ud på stien fra et andet pensionat, La Trucha de Arco Iris, i den modsatte ende af byen. På dette pensionat skulle en mand ved

navn Jaime også befinde sig, og han er særdeles vidende om denne rute). Fortsæt over den åbne plads til den lille haveport i den anden ende, og du er på vej. På vej ud på den måske mest unikke vandring på din Camino ...

Man skal dog vide, at forlader man Camino Francés for at begive sig videre ud i de leonesiske bjerge til det gamle hellige område, Tebaida Berciana, gemt i disse bjerge, vil det blive en relativt ensom tur, hvis man da ikke selv har medtaget en følgesvend. Tebaida – engelsk: Thebaid - var oprindeligt en region, indeholdende de 13 sydligste nomos (mindre regioner) i Det øvre Egypten, mens Berciana refererer til El Bierzo omådet. I dag huser det ikke mange indbyggere, men dets historiske og mytologiske betydning er kolossal. Det regnes for fødestedet for ikke blot den spanske kristendom, men også det spanske monarki.

Vælger du alligevel at foretage denne vandring ud i et møde med en smuk natur, historisk fortid og dit eget indre, fortsæt da ned mod den markvej, der ligger 50 m bag La Rosa del Agua, og drej til venstre herad. Kort efter ankomst til en mindre skovbevoksning skal du krydse et lille vandløb, Arroyo del Prado Royal. Lidt efter på den anden side drejes til højre. Ca. ½ km senere vil du nå ud på en asfalteret vej. Uden for sæsonen er den meget lidt trafikeret, men i påsken og juli og ikke mindst august vil du skulle være særligt opmærksom på biltrafik.

Under alle omstændigheder vil du skulle dreje til venstre af denne vej, og følge den kraftige nedstigning til et vejkryds ca. 1½ km senere.

Det er indgangen til Tebaida Berciana, et område i adskillige århundreder tilegnet religiøs hengivelse og af denne grund fyldt med hermitter i små huler og munke i klostre. Følger man 'hovedvejen', kommer man til Compludo. Men inden man vælger, kan man foretage en lille afstikker af en eventyrsvandring til Carracedo de Compludo og Cascada de Gualton. Det kan anbefales. Drej i så fald til venstre ad en mindre asfalteret sidevej med et skilt, der lover 3 km til Carracedo de Compludo. Snart kan du opleve de smukke, skovbeklædte bjergskråninger, du havde udsigt til fra Manjarin, foran dig, med en først stejl og bar, men siden skovbeklædt klippeside følger dig på din venstre side. Uden for dit synsfelt, gemt bag den vilde

bevoksning, kan du fornemme floden følge dig i kort afstand på til højre. Bevoksningen tager til på begge sider, som du nærmer dig Barranco de Compludo (Compludo Kløften) med skråninger af vekslende højde. Efter nogen tid drejer den lille vej og begynder for alvor at gå opad. Stigningen er lang. Undgå at gå i vejens smalle højre side, selvom det kan være tillukkende at undgå asfalten. Et enkelt forkert skridt kan medføre et fald ned ad den stejle skråning. Til gengæld er det nogle steder muligt at gå i den venstre side, og så varer det ikke længe, før du har et bedre overblik over de foranliggende skråninger med et øget udsyn mod venstre. I et hårnålesving vendes det hele på hovedet, og den godt et par hundrede meter lange nedstigning til den lille landsby, Carracedo de Compludo med 760 moh., begynder. Omtrent med det samme kan du øjne p-pladsen og landsbyen bag den.

Carracedo de Compludo er en ganske seværdig lille, omtrent forladt landsby. Ved første øjensyn forekommer den helt forladt, men ved sidste opgørelse i 2021 boede der 16 indbyggere. Tag muligheden for en vandring i den lille landsby, inden du følger 'hovedgaden' gående mod venstre, kryds den lille træbro, og fortsæt mod venstre. Snart bliver den lille vej, i perioder uden for megen nedbør, til en glimrende sti, der er fint afmærket til Cascada de Gualton. Først til sidst, ved det sidste stykke fremme ved vandfaldet, kan man opleve, at det er noget mudret. Her er to stioptions for at komme ned til attraktionen.

Faldet er 30 m højt og det største i Camino Francés' umiddelbare nærhed. Mest imponerende er det selvfølgelig i forårmånederne. Efterfølgende skal man den samme vej tilbage til Carracedo de Compludo og videre til det vejkrøds, hvorfra man var drejet fra den større vej. Her fortsættes så til venstre, hvor det til at begynde med går stejlt nedad gennem en række hårnålesving.

Der er ikke langt op til en p-plads på højre side, hvorfra en sti fører op til den gamle smedje, Herrería, der mytologisk set er forbundet til Léons gamle kongedømme. Det siges, at en af Léons konger i det 13. århundrede her fik tilvirket sit sværd inden et afgørende slag, men nutidige undersøgelser har vist, at der ikke har været smedevirksomhed her førend det 17. eller 18. århundrede. Ikke desto mindre vil man her kunne opleve en gammel smedje, der i dag fungerer som i det 18. århundrede.

Videre fortsættes gennem skovbevoksningen op ad den 1,3 km lange, konstante stejle stigning mod Compludo. Efter at have krydset Río Meruelo en enkelt gang, når den navnkundige landsby, der i adskillige århundreder husede et af områdets mest berømte klostre. Og muligvis endog det første kristne kloster overhovedet, grundlagt i 635 af San Fructuoso, på Den Iberiske Halvø, med sin storhedstid efter alt at dømme i det 10. århundrede som vært for et betydningsfuldt råd under den daværende konge, Ramiro II. San

Fructuoso døde i 665, og i 1102 blev hans jordiske rester grundet klostrets nedrivning overført til Santiago, hvor de i dag har fundet plads i katedralen.

Hvor klostret præcist lå i Compludo vides ikke, men et gæt er omkring den nuværende kirke, der er navngivet efter klostret, Iglesia de los Santos Justo y Pastor, og ligger til højre lige efter den lille kirkegård, umiddelbart efter indgangen til byen. Men det er rent gæsteri, for kirken stammer fra begyndelsen af det 16. århundrede og har ingen forbindelse haft til klostret, der blev revet ned sidst i det 12. århundrede. Oprindeligt er kirken opført i murværk, men er siden pudset. Den vestlige gavl blev for ca. et årti siden revet ned og fjernede dermed en væsentlig del af kirkens oprindelige karakter.

Men jeg undlader her at beskæftige mig yderlige med Compludo og i stedet vente. For da jeg, som nævnt i den første artikel om min vandring i Tebaida Berciana, var gået forkert på min udflugt til Puentes de Malpaso, fik jeg i Riegos del Ambros hyret en taxi og blev denne sene eftermiddag først i maj 2022 mageligt transporteret til det lille Casa Rural i Espinoso del Compludo, jeg på forhånd havde booket.

For vælger man at vandre i Tebaida Berciana, skal man være opmærksom på, at det er forbundet med visse udfordringer. Man skal ikke forvente at møde andre pilgrimme; det kan være svært at finde såvel vand som fast føde, og ikke mindst er det svært at finde overnatningsmuligheder. Umiddelbart inden corona-epidemien var det mindre udsædvanligt at vandre her, og man kunne finde overnatning på albergues i Compludo, Espinosa

del Compludo, San Pedro de Montes og Peñalba de Santiago. Selvom det var tydeligt, at disse albergues eksistens med færre og færre overnattende gæster var på lånt tid, eksisterede de fortsat. De lukkede alle enten inden eller i forbindelse med coronaens opblomstring, og ingen af dem er siden genåbnet.

For andre end mig, der er strandet i Riego de Ambros, er det oplagt at overnatte i El Acebo de San Miguel, inden man begiver sig ind i Tebaida Berciana. På min vandring var jeg indstillet på at prøve alt for at skaffe mig overnatning. I selve området kan man finde enkelte pensionater, hoteller og Casa Rurals. Selvfølgelig kan man søge på AirBnB og booking.com, men bedst er det nok på escapadarural.com. Hostal Casa San Nicolas i Compludo har sin egen hjemmeside, men udlejer tilsyneladende kun til grupper. Der ER i det hele taget meget få muligheder, og vil man vandre her, bliver man nødt til at tage, hvad man kan finde – hvis man da ikke vil overnatte udendørs i f.eks. telt. Men er man kommet afsted uden overnatning, kan man forsøge at spørge, når man er kommet derhen, hvor man vil. Der er en fænomenal imødekommenhed i disse befolkningsfattige egne, og fortæller man, man er pilgrim ...

På nettet er det p.t. umuligt at finde noget mellem El Acebo de San Miguel og Espinoso del Compludo. I første omgang fandt jeg en hytte midt ude i ingenting, men den viste sig at være under restaurering. Ejeren henviste mig til Claudia i Espinoso, og jeg tog kontakt til hende. Jeg fandt også dette sted på nettet og kunne se, det kun blev udlejet for et minimum af to nætter til en pris af 650 kr. pr. nat.

Jeg skrev til kvinden på den adresse, jeg havde fået fra hyttееjeren, og forklarede min situation som pilgrim, og at jeg kun havde behov for en enkelt overnatning. Efterfølgende erklærede hun sig villig til at udleje et værelse til mig og tilføjede, at da jeg havde valgt at komme på en søndag, var byens restaurant lukket, men:

"Jeg kan tilbyde dig en typisk Bertian middag med et enkelt værelse og et badeværelse til dig selv, og når du ved, hvornår du skal gå en tur, vil jeg sørge for en god morgenmad til dig. Middag 9 Euro, værelse 30 Euro, og morgenmad 5 Euro."

Første overnatning var så i orden. Fra Espinoso del Compludo planlagde jeg en kort vandring på 5 km til San Cristobal de Valdueza. En overnatningsmulighed i Peñalba de Santiago forekom mig svær at finde, og jeg ville også gerne have tid til at kunne nyde den efter alt at dømme meget smukke tur dertil. På ruten var det San Cristobal, der havde de eneste

overnatningsmuligheder. Faktisk var der endda nogle stykker: tre i byen og én i den nærliggende landsby, Manzanedo de Valdueza. Da det kom til stykket, viste der sig dog kun at være en enkelt mulighed. Det store hotel viste sig at være i færd med at lukke ned, og kun Casa de Abril tilbød mig noget efter lidt snak frem og tilbage. Normalt udlejede også de kun for min. to dage ad gangen og kun et helt hus. Prisen var 150 Euro. Men var jeg indstillet på, at lejemålet ikke ville falde på en dag i weekenden, ville ejeren godt lade mig få det for en enkelt dag og til en pris på 60 euro. Jeg accepterede.

Sidste overnatning havde jeg valgt skulle være i Villanueva de Valdueza. Igen var der ikke så mange valgmuligheder. Siden har jeg dog fundet ud af, at Fogar Mozárabe har nogle Casa Rurals i Peñalba de Santiago til udlejning. Jeg kunne heller ikke se nogle åbne overnatningsmuligheder i den følgende landsby, San Pedro de Montes, til

trods for, at stedets klostermuseum på Google Maps er navngivet som 'Monasterio y Albergue de San Pedro de Montes', hvorfor det skulle være i enten San Esteban de Valdueza eller Villanueva de Valdueza. Der er et hotel, Hotel Valle del Silencio, i førstnævnte: Ikke alene er det dog et prisniveau over alt andet i området, men de var på ingen måde modtagelige over for mit ønske om blot en enkelt overnatning. Således var der kun Villanueva de Valdueza tilbage, hvor der tilsyneladende var samme ejer på byens to muligheder. Han fraveg sit krav om min. to overnatninger. Nu husker jeg ikke helt vores aftale, men jeg mener, at vi blev enige om en enkelt overnatning til 60 Euro. Den fjerde nat kunne jeg overnatte i Ponferrada.

Jeg havde skrevet til Claudia, at min dag ikke var forløbet, som jeg havde tænkt mig, og at jeg befandt mig i Riego de Ambros. Claudia responderede øjeblikkeligt med et spørgsmål om, hvor jeg præcist var, så ville hun komme og hente mig. Men jeg havde allerede bestilt en taxi, måtte jeg fortælle. Det tog blot lidt tid, fordi chaufføren først skulle have fat i en firehjulstrækker for at kunne komme til Espinoso de Compludo.

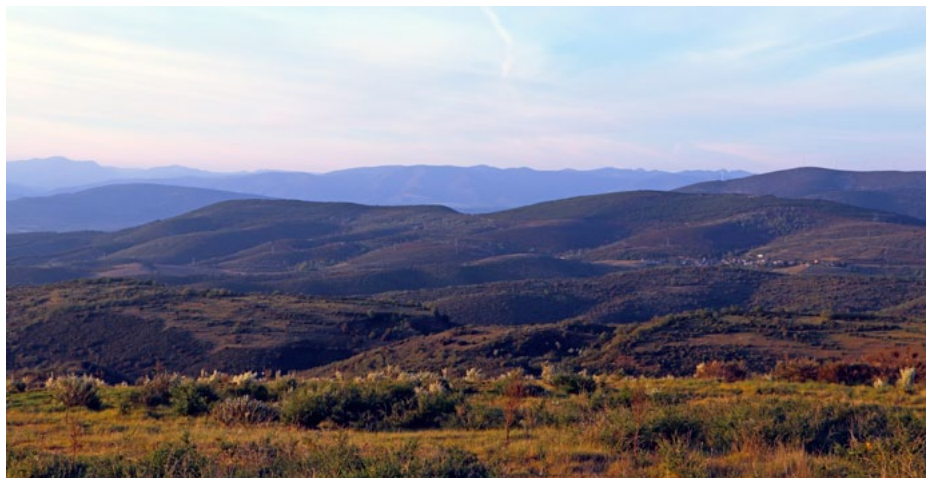
Et kvarter senere var jeg afhentet, og vi påbegyndte turen. Efter ankomsten til Compludo, var der kun tale om grusvej. Taxichaufføren kørte mig gennem den lille landsby, hvorefter stigningen i det vilde landskab satte ind gennem det ene hårnålesving efter det andet. Vi passede i et af disse en mandshøj indhegning med, hvad der forekom mig at være bistader. Chaufføren var meget snakkesalig, og jeg spurgte ind til formålet med indhegningen.

"Det er for, at bjørnene ikke skal forgribe sig på honningen," svarede han tørt.

Det kunne jeg godt forstå, imens det pludselig gik op for mig, at der var bjørne her, mindre end 6 km fra Camino Francés. Det var ligesom markeringen af, vi nu var ude i det vilde. Kort efter kunne vi passere Iglesia de San Miguel (efter alt at dømme fra midten af det 12. århundrede, men renoveret til ukendelighed i det 17. århundrede) og køre ind blandt den samling af smukke skiferbekædte stenhuse, der udgjorde Espinoso del Compludo. Chaufføren satte mig af midt på byens mennesketomme torv, hvor en kvinde med det samme kom ud fra et dets huse for at tage imod mig.

Jeg blev ført ind i samme hus og vist rundt deri. Det var et smalt hus i to etager, bygget sammen med andre huse af varierende størrelse. I underetagens facade var blot et vindue og en dør, der gemte på en aflang stue og et køkken i et. Ovenpå, for enden af den stejle trætrappe, befandt sig en lille gang, et badeværelse og to små værelser med senge. Det hele – noget mere end det ene værelse, hun havde lovet mig – var mit i en dag. Det var fuldt af atmosfære, helt i hvad, der forekom mig at være gammel spansk stil. Det var simpelthen vidunderligt, og jeg kunne ikke lade være med at tænke: 30 Euro! Det var ikke til at tro. Inden hun forlod mig, spurgte hun, hvornår jeg ønskede mig aftensmad.

Selvfølgelig skulle jeg lige gå en lille tur i Espinoso del Compludo for at se, hvordan byen tog sig ud. Byens historie går tilbage til det 11. århundrede, hvor den formodentlig er blevet bygget i forbindelse med klostret i Compludo. På torvet over for

mit lille hus lå landsbyens taberna med et indre, havde jeg læst frem til, der gjorde meget for at genopleve områdets traditionsrige fortid. Arte de Amarte, det hængangne albergues placering i byen var uvis, men nu også en saga blot. Ikke desto mindre var Espinosos ejendomme tydeligvis alle i oprindelig stil. Der var ingen nybyggerier – og i hvert fald slet ingen prestigebyggerier med prætentiose vinduesfacader e.l. Måske var der en 40-50 stykker i alt, om end byen kun er registreret med 28 indbyggere i 2023. De resterende er formodentlig aftægtsboliger til dem, der er vokset op i landsbyen. Ikke desto mindre forekom de fleste at være den ægte vare, og til forskel fra andre små landsbyer, jeg havde set, var næsten alle ejendomme her smukt renoverede, eller i færd med at blive det.

Jeg fik pakket ud og taget mig et bad. Som aftalt kom Claudia kl. 18.30 med en tre- retters skøn, hjemmelavet menu, hun serverede for mig: "Vinen kan du tage i køleskabet!"

Maden blev nydt og sat til livs, hvorefter jeg gik igennem byen, der tidligere var

kendt for sine mange valnøddetræer, og endte ude på en stor, åben plads, der var byens samlingsplads med et par legeredskaber, nogle bord-bænkesæt og et flisebelagt område under et halvtag. For sig selv, midt på pladsen, stod en stenøjle med hvad der angiveligt var pladsens navn: Mirador de San Mamed, 1104 moh. Herfra var der en forrygende 180 graders udsigt ind over Ponferrada, over til El Acebo de San Miguel, helt over til Embalse de Bárcena og ikke mindst adskillige hundrede meter under mig et større dalområde, der blev omkranset af den vej, jeg så ud til at skulle vandre næste dag. Det var til at blive svimmel af. Et yngre par med to mindre børn havde delt pladsen med mig, men forsvandt hurtigt igen. Mens jeg blot vandrede stille rundt, og en vidunderlig varme fyldte mig, iagttog jeg, at endnu en sol i et væld af gule, orange og røde nuancer var ved at gå ned over min panoramaudsigt. Jeg kunne slet ikke få mig selv til at sætte mig ned og nøjes med den ringere udsigt fra jordoverfladen.

Claudia havde redt op til mig, da jeg kom tilbage, og jeg sov vidunderligt i det rene sengetøj...

Jubilæumsvandring 2024 – Aalborgturen

af Jeanette Hounsgaard

Den 19. august 2024 satte jeg mig i toget i Middelfart mod Svenstrup St. syd for Aalborg, hvor vandringen mod Viborg Domkirke skulle starte. Jeg er sønderjyde og har ikke haft lejlighed til at opleve det himmerlandske landskab og vejr. Det skulle jeg komme til i de næste fem dage, sammen med seks andre vandrere.

Martin var guide og havde planlagt turen, som førte os fra Svenstrup St. til Viborg Domkirke: Svenstrup St. – Øster Hornum – Skivum – Flextaxa til Aalestrup – Skals – Hjarbæk – Viborg Domkirke.

Jeg håber, at I har lyst til at læse lidt om mit møde med det himmerlandske land-

skab og vejr, og med mennesker, som ikke længere er nogle, som jeg ikke kender.

Fra Svenstrup St. til Øster Hornum

Vi vandrede ud fra Svenstrup St. ved middagstid i dejligt vejr. Foran os lå en vandring på 11 km til Øster Hornum, hvor vi skulle købe ind og overnatte på herberget 'Hødalen'.

Den første aften stod vi selv for madlavningen, men inden havde vi tid til en sang og en god historie om, hvordan den helige Dionysius gav den første vin til menneskene. Alt imens skænkede Martin vin til os alle fra en kasse, han havde været ude at sætte af nogle dage i forvejen.

Efter et veltilberedt måltid, som gjorde ordsproget 'Mange kokke fordærver maden' til skamme, var der kamp om opvaskejansen på grund af den smukke udsigt fra køkkenvasken.

Vi nød alle roen og stilheden og den smukke natur, inden vi fandt vores køjer.

Fra Øster Hornum til Skivum

Efter rengøringen var vi klar til afgang fra 'Hødalen' og vi skulle tage afsked med vores dejlige og hyggelige værtinde.

Vi vandrede igennem smukke og skiftende landskaber med høstede kornmarker, kartoffelmarker og majsmarker. Det kan godt være, at vi ikke så vinmarker, men på en mark med majs står planterne ligeså ranke på rad og række som vinstokke og smile kan solsikkerne også til de vandrende.

Det var også her jeg som sønderjyde født på østkysten lærte den himmerlandske blæst at kende. Som Johannes V. Jensen så malende skrev i 'Himmerlandshistorier': "Det er skovløst, fuldstændigt aabent Land, som Vinden suser hen over som over en Tagrygning. Den blæst der kan staa her, Dage og Uger i Træk, med stadig samme Styrke, som en usynlig Bjælke i Luften, maa man vist søge saadanne Steder hen som til Tibets Højslette for at finde Magen til; jeg har da aldrig været på nogen Plads i Verden, hvor det blæste værre, mere vedholdende og til alle Tider paa aaret, end her."

Heldigvis nåede vi også til et skovklædt område med dejligt læ.

På vandringen opdagede vi til vores glæde, at vi var godt på vej til Santiago de Compostela.

Efter en vandring på 17 km nåede vi Skivum. Vi overnattede i Skivum forsamlingshus, hvor der var høflig selvbetjening med frysemad, drikkevarer og morgenmad. I Skivum Kirke mærkede vi historiens vingesus, da vi rørte ved runestenen, som ud over runestenen i Jelling er den eneste i Danmark, som nævner Danerne.

Fra Skivum til Skals

Denne dag snød vi lidt og tog med Flex-taxa til Aalestrup, hvor vandringeren startede mod Skals. Martin havde planlagt en vandring på 21 km. Vores forskellige elektroniske udstyr var ikke enige med hinanden og viste alt mellem 21 og 24 km. Men uanset hvad var vi brugte og trætte. Martin havde dog sørget godt for os med en gang pølsemix og kolde øl, som blev serveret kort efter ankomsten. Så humøret steg og trætheden forsvandt!

Undervejs til Skals fik de himmerlandske køer sig en oplevelse og vi fik is og kolde drikke.

....og vandrede i dejligt vejr gennem et smukt lynglandskab – det bliver vel ikke bedre for en vandrør!

Vi mødte også lige en bænk, som vi måtte prøve af. Ingen af os var jo årsunger!

Fra Skals til Hjarbæk

Dagens vandring var kun på 9 km. Det var 'piece of cake' efter gårdsdagens pølse-mix og kolde øl.

I Hjarbæk sluttede vi vores sidste aften sammen med anstand – en gourmetmiddag på kroen og et glas vin. Så Dionysius kom igen forbi. Det gjorde en varm og hyggelig værtinde også.

Fra Hjarbæk til Viborg Domkirke

På vores sidste vandredag kom regnen, men det lagde nu ikke en dæmper på humøret, selvom udrustningen ikke var helt perfekt. Store plastikposer kan gøre en forskel.

Da vi ankom til Viborg Domkirke, stod der en flok skolebørn og fik de sidste formaninger fra deres to lærere, inden de skulle inden for i kirken. Da lærerne fik øje på vores gruppe, sagde de højt til børnene: 'Se, der kommer en flok pilgrimme, som er gået langt for at nå frem til domkirken'. En dreng spurgte frejdigt:

'Hvor er I gået fra?' Da han fik svaret Svenstrup St. syd for Aalborg, kiggede han måbende på os og sagde: 'Er I gået så langt for at se den der?' og pegede samtidig på domkirken. Det var klart udenfor hans forestillingsverden.

Overalt, hvor vi kom frem på turen, mødte vi nysgerrige, venlige, hjælpsomme og glade danskere. Det gjorde også hele turen værd.

Til sidst vil jeg gerne sige tak til Martin for en vel tilrettelagt tur og til alle for sang, historier, gode snakke, stille stunder, godt humør, grin og snork. Det var en fornøjelse at vandre med jer.

Gode links til overnatning:

Herberget Hødalén:

<https://www.hoedalen.dk/>

Skivum forsamlingshus:

<https://skivum.com/>

Hjarbæk Albergue: <https://www.visitaarhus.dk/aarhusregionen/planlaeg-din-tur/haervejsherberg-hjarbaek-gdk1081241>

Pilgrimsvandring på Den Danske Pilgrimsrute®

af Erik Hjulmand

I 2022 vandrede jeg fra Helsingør til Rødby på Den Danske Pilgrimsrute® over Sjælland og mod syd over Falster og Lolland. Det var en vandring igennem Danmarkshistorien og et dejligt landskab, og det "gav blod på tanden" til at vandre flere etaper på Den Danske Pilgrimsrute®.

Det blev i juli/august 2023 til vandring fra Københavns Lufthavn til Roskilde, derefter fra Sigersted ved Ringsted til Odense, og i april 2024 fra Odense til Wassersleben/Kruså. Og den sidste del af Den Danske Pilgrimsrute® blev fra Odense til Vejen, hvor pilgrimsruten møder Hærvejen.

Pilgrimsvandringen i 2023 var ikke i en enkelt fortløbende vandring, men delt op på i alt otte dagsvandring. De seks dage dog i fortsættelse af hinanden. Men lad mig begynde:

Dag 1. 15. juli 2023 Københavns Lufthavn – Brøndby Strand – 20 km

Det er et lidt usædvanligt sted at begynde en pilgrimsvandring – ved en lufthavn – men ses det ud fra, at der i Kastrup har været båd til Sverige i mange århundrede, så giver det såmænd god mening. Den første muslingeskal findes over for Terminal 2 på modsat side af Lufthavnsvej, når man går op over en trappe til gangbroen for at komme på den anden side af motorvejen, for derfra at kunne vandre igennem det gamle Tårnby med de gamle velholdte huse og frem til Tårnby kirke.

Som pilgrim på vandring er det dejligt, at kirker er åbne, både for et hvil og en stille stund, eller blot for at se kirken og dens udsmykning. Det var en dagsvandring uden særlig mange højdemeter, da jeg efter Tårnby ved Ørestads udkant vandrede ud på Amager Fælled. Det var en skøn sommerdag med sol og blå himmel og mange vandrere og cyklister, der tog turen over Amager Fælled. Der er meget for øjet, de lange lige stier, de mange køer og det flade landskab med små søer og udsigt til Øresund. Efter at være kommet over Kalvebodbroerne langs den meget befærdede motorvej, vandrede jeg ned over Avedøre på en bred gang/cykelsti mod Brøndby Strand. Jeg sluttede dagens vandring ved den moderne Brøndby Strands kirke opført i begyndelse af 80'erne. Men her var ingen dør åben og jeg kunne derfor vende vandrestavene mod S-togsstationen og derfra tage retur efter en god dags vandring. Og retur var det S-tog til Hovedbanegården og tog retur til Holbæk.

Dag 2. 20. juli 2023 Brøndby Strand – Roskilde – 20 km

Det var nok ikke den bedst valgte dag at fortsætte fra Brøndby Strand. Efter mindre end en time begyndte regnen at styrte ned, og det blev ved stort set det meste af vandringen. Det var ikke den mest interessante vandring, det smittede af på humøret, og så regn oven i, så ved man, at det bliver surt og man spørger sig selv, 'hvorfor er jeg på pilgrimsvan-

dring?' På den tidligere omtalte brede gang/cykelsti vandrede jeg forbi Brøndby Havn og Vallensbæk Havn frem til Ishøj.

Der vandres igennem det gamle Ishøj og frem til Ishøj Kirke, der var åben, efter at der på dagen var holdt begravelse. Så med den sørgelige baggrund fik jeg set kirken indefra. Kirkegårde er et godt sted at holde pause, der er bænke og adgang til vand og toilet, så her fik jeg spist frokost mellem et par regnbyger. Jeg vandrede videre mod Hedehusene på sognevejen mod Torslunde og et møde med Torslunde Kirke, hvor et skilt annoncerede for en kommende pilgrimsvandring. Dog havde menighedsrådet åbenbart valgt ikke at holde kirken åben. Igen vandrede jeg på en kombineret gang-/cykelsti mod Hedehusene, og kort inden jeg vandrede ind i den usædvanligt lange by, kom jeg forbi det lokale Muslimske Kulturhus og Moske. Det er ikke tit, jeg vandrer forbi en moske. Da jeg bor i Holbæk, var jeg kørt til Glostrup Station og havde taget S-toget til Brøndby Strand. Da jeg tog tilbage fra Roskilde, tog jeg tog derfra tilbage til Glostrup Station.

Dag 3. 5. august 2023 Brørup/Sigerslev – Slagelse C – 16 km

For at komme til Brøstrup og derfra til Sigerslev kan man tage bus fra Ringsted Station til Brøstrup, hvor der er et stoppested på hovedlandevejen mellem Ringsted og Slagelse. Fra stoppestedet vandrede jeg ca. 2 km til Sigerslev, hvor den Danske Pilgrimsrute® deler sig med vandring mod syd og vandring mod vest – mod Fyn. Dagens mål var Slagelse, og det var en pudsigt måde at komme til Slagelse på. Pilgrimsruten tager en stor bue syd om Slagelse, hvor der så vandes mod nord ind til byens centrum. Men for at nå dertil, skulle jeg begynde med at vandre til Lynge Eskildstrup og igennem Alsted og Alsted Skov til Vester Broby, gennem Broby Vesterskov langs Suså og på sognevej frem til Suserup. Derfra vandes så langs Tystrup Sø.

Her i Midtsjællands skove er der plads til mange vandreveje, og en af dem går igennem Lorup Skov nordvest for Sørbymagle for at nå flækken Rosted og op til Slots Bjergby, der ligger højt og med udsigt til Storebæltsbroen. Vandringen op til Slots Bjergby er på sognevej, hvor de nærmeste landmænd holder vejkan-ten, så det er en nydelse at vandre ind i byen.

Fra Slots Bjergby vandes ned mod motorvejen, som krydses, og på et nyt stisystem vandes ind mod Slagelse centrum. Som noget af det første før bymidten møder man Skt. Peders Kirke og Slagelse Kloster. Højt beliggende i centrum når man i Slagelse Centrum Skt. Mikkel's Kirke. Altså indviet til Ærkeenglen Skt. Michael.

Slagelse er stationsby og derfor er det nemt at komme til og fra byen, ligesom der er gode overnatningsmuligheder.

Dag 4. 6. august 2023 Slagelse C – Korsør Musholm – 22 km

Som gammel pilgrim er det naturligt, at jeg omtaler de kirker og andre religiøse bygninger jeg møder på min vandring, og dem som synes det er for meget, kan glæde sig over, at der på denne etape ikke er nævnt en eneste kirke. Der er nemlig ingen på dagens vandring. Men til gengæld er der en Vikingeborg – Trelleborg – som ligger vest for Slagelse ud mod Tude Å. Har man tid og overskud, er anlægget et besøg værd. Der vandes ud fra Slagelse centrum på samme strækning, som der blev vandret ind til byen, og det er lidt trivielt, men når der vandes mod vest lige uden for bygrænsen, er der en fantastisk udsigt mod Korsør og Storebæltsbroen fra en vinkel man ellers ikke ser.

Og vandringen er på en gammel vej, som kun beboerne i området benytter. Nogle få kilometer længere fremme vandles forbi Trelleborg langs Tude Å.

På et skilt efter en lille bro på stien står, at det anbefales at benytte gummistøvler. Hvilken pilgrim har lige et sådant par i rygsækken? Men faktisk var de denne dag nødvendige. Jeg måtte tage en nødløsning i brug. Med lidt dårlig samvittighed tillod jeg mig at vandre op over en indhegnet mark med elektrisk hegn, op til landejendommens bygninger og så "snige" mig gennem gården og ud på en markvej op til sognevejen. Jeg var faktisk lidt skamfuld, men det var simpelthen ikke muligt at vandre langs Tude Å. På den fortsatte vandring videre frem igennem et stort sommerhusområde – Frølund Fed – blev det på asfaltvej. Mellem Feddet og Svenstrup er vandrestien langs strandkanten, men jeg tog den lidt længere, faste vej til Svenstrup. Langs stranden er det meget stenet. Jeg havde booket overnatning på Musholm Ferie-, Sport- og Konferenccenter, der ligger 3 km uden for Korsør, ud til Storebælt.

Dag 5. 10. august 2023 Nyborg – Ullerslev – 26 km

En opmærksom læser tænker: 'Hvor blev lige den 7., 8. og 9. august af?' Den 7. august var det det mest rædselsfulde storm- og regnvejr. Og indrømmet, det gad jeg simpelthen ikke at vandre i, så jeg tog toget hjem fra Korsør til Holbæk for at vandre videre på den anden side af Storebælt, fra Nyborg en anden dag. På dagens pilgrimsrute var ingen overnatning som tiltalte mig. Shelter er ikke sagen for mig. Så jeg havde været kreativ og fundet en overnatning – Klokhøj – der er en lang bygning med motellignende værelser med bad. Det er i øvrigt pænt og rent og til en rimelig pris. Problemet var bare, at det ligger på nordsiden af motorvej og jernbane, og pilgrimsruten ligger syd for. Og der kan kun vandles over ved Sigerslev og ca. 4-6 km længere frem mod Langeskov.

Nå, men tilbage til vandringen, der som nævnt starter ved stationen i Nyborg. Vor Frue Kirke i Nyborg er i øvrigt er opført efter anordning fra Dr. Margrete I. Der vandles igennem byen frem til marinaen og fortsættes på Herregårdsruten, der er en kombineret vandre-/cykelsti langs Holckenhavn Fjord til landsbyen Vindinge med Danmarks 3. største sognekirke. Kirken er umådelig smuk og statelig med en trefløjet altertavle, så tavlen kan lukkes. Kirken er faktisk prangende og det tilskrives helt sikkert, at da kirken blev opført, stillede adelen midlerne til rådighed. Vandringen var på en blanding af asfalt-, skov-, markveje og -stier frem til Skellerup og videre frem til Ullerslev Kirke og by. I Ullerslev er der et supermarked, hvor det var muligt at købe ind til aften-/morgenmad. Vandringen til Klokhøj er 2 km på cykelsti langs den gamle hovedlandevej over Fyn.

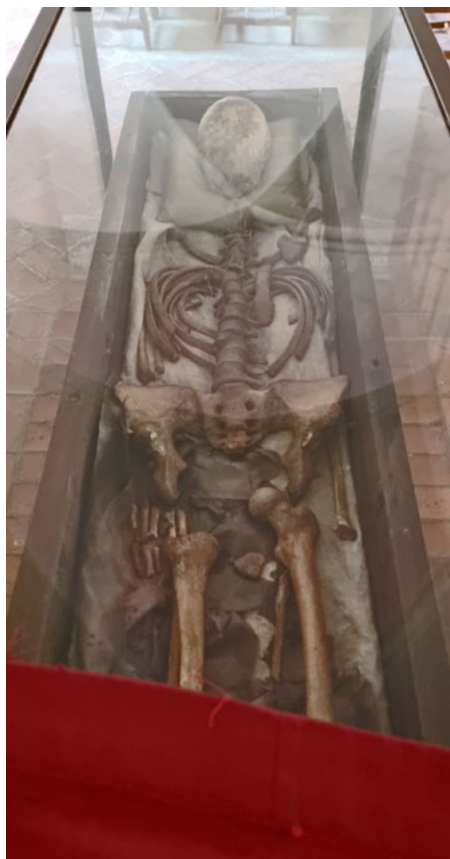
Dag 6. 11. august 2023 Ullerslev – Odense SØ – 27 km

I august er vejret traditionelt tørt og varmt, og det gjaldt også den dag, jeg vandrede frem til Odense. At vandre en omvej, vandre forkert og/eller vandre tilbage, er noget, som mange ikke synes er særligt spændende og som i øvrigt også tærer på kræfter og vandremoral. Det kom jeg så ud for den dag.

BaneDanmark er i gang med at elektrificere strækningen over Fyn, og broer må forhøjes. Det omfattede også den bro, der er en del af vejen Møllegårdsbroen, som jeg havde valgt at vandre over fra nordsiden til sydsiden, for at fortsætte på pilgrimsruten. Imidlertid viste det sig, at broen var lukket også for personpassage uden at det var skiltet, så jeg måtte ud på en sti på ekstra 4 kilometer mod øst langs jernbanelinjen, for at tage foregående dags overgang mod syd ved Ullerslev. Dagens vandring frem til Ellinge blev således noget bøvet. Herfra vandrede jeg forbi Hindemølle Herregård og Skellerup Kirke. Frem til Rolfsted er det vandring på en lang og lige asfalteret vej, og i stedet for at vandre rundt om byen, tog jeg fortovet gennem byen. Herfra vandres ind i Davinde Naturområde mod Odense SØ og ud af på et miks af vandrestier, gangstier ved parcelhuskvarterer, lokale veje

med fortove, cykelstier m.v. I øvrigt igen et dejligt terræn og dejlige omgivelser med småskov, moser og åbne arealer.

Dag 7. 12. august 2023 Odense SØ – Odense C – 9 km

Man kan naturligvis diskutere, om dagen kan betragtes som en vandredag. Jeg var blevet inviteret til en snak over en kop kaffe af en anden pilgrim på Café Nelles ved Odense Å. Et hyggeligt møde – selv om det var regnvejr på vandringen ind gennem byen. Vandringen ind til centrum er faktisk en hyggelig vandrevej gennem grønne områder, ældre hyggelige villa-kvarterer og senere igennem i gader med hyggelige huse i bykvartererne og sidst langs Odense Å. Da jeg nåede til Skt. Knuds Kirke, var det ganske nærliggende at besøge domkirken og gå ned i krypten for at ære Knud den Helliges og hans broders relikvier. Knud den Hellige blev myrdet i nabokirken Skt. Albani Kirke i 1086 i forbindelse med et bondeoprør. I 1101 blev han helgenkåret. Skelettet af Skt. Knud ligger til frit skue i krypten sammen med skelettet af hans broder Benedikt. Nogen vil nok sige, at det er lidt uhyggeligt og lidt mærkeligt set med dagens øjne. Odense var på netop på grund af Skt. Knud et stort pilgrimsmål i middelalderen og med Gråbrødreklosteret var byen kendt viden om.

Dag 8. 13. april 2024 Odense SØ (Fruens Bøge) – Brobyværk (Fyn syd) – 22 km

På Fyn kan der vandles fra øst mod vest via Odense mod Vejen eller der kan fra Odense vandles mod syd til Kruså/Padborg. Så Odense er et knudepunkt, hvor der skal vælges, hvilken rute og retning der ønskes vandret – mod syd vandles ind i Tyskland ved Kruså og videre, når der ønskes at vandre mod syd til f.eks. Rom eller Santiago de Compostela. Vandles mod vest, mødes Hærvejen i Vejen, hvor der også kan vandles videre mod syd og som nævnt ovenfor igen Tyskland. Jeg valgte i foråret 2024 at fortsætte min pilgrimsvandring ved at vandre fra Odense mod syd, hvor første naturlige overnatningsby er Brobyværk – en lille hyggelig landsby. Jeg valgte at tage toget til Odense og skifte til toget mod Svendborg for at stige af ved Blommenslyst, der ligger 6 km syd for Odense. Årsagen var, at jeg tidligere havde vandret de 6 km fra syd ind til Odense.

Blommenslyst er faktisk et rigtig hyggeligt sted at starte vandringen, da den her er på en sti langs Odense Å næsten halvdelen af dagens vandring. Terrænet er behageligt: første del af ruten er på asfalt, der midtvejs går over i en grussti. Der vandles gennem Bellinge, og da jeg havde valgt at overnatte i Brobyværk på den lokale kro, blev jeg nødt til at forlade pilgrimsruten og vandre over Fangel. Det betød dog, at der skulle vandles nogle kilometer på landevej og senere sognevej. Når Odense Å skal krydses, sker det ved Borreby, hvor en stor høj jordvold fanger interessen. Det viser sig at være levn fra et voldsted – Borreby Fæstning – fra før 1300-tallet. Resten af dagens vandring mod Brobyværk var ikke så interessant, da det var i venstre side af landevejen mod Fåborg. Men det var jo selvvalgt, i øvrigt var der ikke særlig meget trafik

den dag. Brobyværk Kro kan i øvrigt anbefales til både overnatning og som et udsøgt spisested, og der serveres en fortrinlig morgenbuffet. Jeg havde åbenbart valgt et godt tidspunkt for vandringen, da det var et dejligt let, lunt forårsvejr.

Dag 9. 14. april 2024 Brobyværk – Horne – 23 km

Dagens vandring var på et noget blandet underlag. Jeg var jo uden for pilgrimsruten, og kunne først fange den sidst på dagen, og i øvrigt blev det kun sporadisk. Det blev til en del vandring på hovedlandevejen mod Fåborg, først på cykelsti og senere uden. Imidlertid var det et smukt landskab at vandre igennem, afvekslende og i dejligt vejr. Omkring 7 km før Fåborg kunne jeg ved en rasteplass med café sætte mig ned for at spise frokost i cafee. I øvrigt vandles der her på Øhavsstien. Det var min intention at følge den ned til Fåborg Marina og vandre gennem byen og videre til Horne, som var dagens overnatningsby. Efter at have vandret 2-3 km på Øhavsstien igennem et smukt bakket landskab, hvor der er udsigt ned

til Fynshav, skal man vandre tværs over landevejen, som går til Fåborg. Herefter vandles videre på stien. Omkring 1 km længere fremme, hvor der vandles igennem et moseområde, hvor stien er udlagt på et brodække, viste det sig, at brodækket var fuldstændigt under vand. Der er ingen alternativ rute gennem lavningen, hvorfor jeg måtte vandre retur til landvejen og vandre på den til Fåborg.

Ved denne alternative vandrevej vandles uden om Fåborg Marina og by. Mod Horne vandles på cykelsti langs hovedvejen ud af Fåborg og senere i venstre side af landvejen til Bøjden. Inden jeg vandrede frem til overnatningsstedet, vandrede jeg forbi Horne Kirke. Det er en stor kirke, der oprindeligt er en rundkirke, som senere er blevet udvidet. Kirken var åben og er i øvrigt et besøg værd. I Horne havde jeg booket overnatning på et B&B, men da det var uden for ferietiden, måtte jeg selv holde mig med aftensmad. I Horne er et stort Sparsupermarked, hvor der kan købes ind. Da der var køkken til det værelse jeg havde booket, passede det fint med selv at sørge for aftensmad.

Dag 10. 15. april 2024 Horne – Vollerup – 23 km

I dagens vandring indgik en færgeoverfart mellem Bøjden og Fynshav kl. 9:00, men først skulle jeg vandre fra Horne til Bøjden – små 7 km, som kun kan vandres på landevejen. Den overvejende trafik er de biler, som skal med færgen på samme tidspunkt som jeg. Overfarten tager 50 min – så der var tid til at spise morgenmad.

På den anden side fra Fynshav – nu på Als – vandres langs landevejen på cykelsti nogle kilometer frem for derefter at vandre mod Høruphav gennem det bakkede landskab på meget lidt befærdede, lokale asfaltveje. Hørup er en dobbelt by – Hørup nye bydel og Hørup Havneby, der er vokset sammen. Egentligt skal der vandres langs stranden mod Gråsten, men da jeg havde booket overnatning på Danhostel i Vollerup, skulle jeg vandre ind i landet 4 km. Danhostel er delt op i en nyere bygning til grupper og en gammel fredet 2-plans bygning med enkeltværelser med bad. Overnatning kan anbefales.

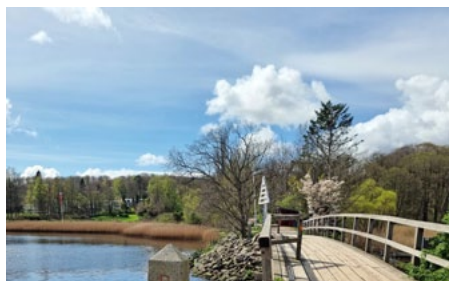
Vejret var noget vekslende, og på vandringen mod Vollerup blev det regnvej, der tog til, men jeg nåede overnatningsstedet, inden jeg blev drivvåd. Jeg provianterede i SuperBrugsen i Hørup, så jeg havde til aftensmad, da der kun serveres morgenmad på Danhostel.

Dag 11. 16. april 2024 Vollerup – Gråsten – 25 km

Det havde regnet hele natten og ved morgenmaden. Morgenmanden indtog jeg sammen med 43 elever på mellem 10 og 13 år og deres seks lærere fra Brønshøj, som var på lejrskole i grænselandet. Det gik nu meget godt. Derimod regnede det de første 5 km frem til Sønderborg. Igennem Sønderborg og over Chr. d. X's bro og derefter til venstre ind på villavejen mod Gendarmstien. Da jeg vandrede ind på stien, klarede det op, og bagude kunne jeg nu se Sønderborg Slot på den modsatte bred. Resten af dagen blev vejret bare bedre, så jeg kunne vandre i t-shirt. Omkring 5 km efter Sønderborg var det slut med at vandre på Gendarmstien, da stormfloden i efteråret havde "ædt" af stien og den vandrende blev ledt op til landevejen ved Dybbøl, hvor jeg så kunne vandre på cykelstien langs landevejen. Denne ændring af vandreruten blev dog ikke uden en indsigt i Danmarkshistorien, det var nemlig muligt at se soldatergravene fra krigen omkring Dybbøl i 1864 og få et indtryk af dens rædsler. Det var dog en skuffelse ikke at kunne vandre fra Gendarmstien ind til Gråsten. Gråsten er en større by end man får indtryk af, når der vandres ind i byen. Jeg havde valgt at overnatte midt i byen på Det Gamle Rådhus, der er indrettet som hotel med nydelige værelser.

Dag 12. 17. april 2024 Gråsten – Wasserleben – 22 km

Uden regn på dagen, men koldt fra morgenstunden. Bøgen var sprunget ud og anemonerne også, og op ad dagen blev det rigtig dejligt vandrevej, så der kunne vandes i den langærmede t-shirt. Det blev igen en kort fornøjelse med at vandre på Gendarmstien – kun frem til Rinkenæs, hvor jeg igen måtte vandre op fra stien og nogle kilometer på kommuneveje frem til Rønshoved. Imidlertid blev der så mulighed for at besøge Rinkenæs Kirke, der ligger som så mange andre kirker højt i terrænet, så der er udsigt, her ud over fjorden. Kirken var åben og jeg fik den set indefra. Herfra og frem til Kollund vandes på nyanlagt asfalteret sti langs fjorden og landevejen. Inden jeg vandrede ind i Østerskov ved Kollund, var det blevet frokost. Ved et is/pølsehus bestilte jeg to pølser med brød og en sodavand. Det ligger i Sønderhav med udsigt til de to øer Store Okseø og Lille Okseø.

Ved Kollund Havn vandes ind i Kollund Skov. Igen var det ikke muligt at vandre langs vandet på Gendamstien, men jeg måtte vandre i skoven. Skoven er gennemskåret af flere dybe kløfter og for at komme forbi dem, skal der vandes op og ned på trapper. Imidlertid traf jeg en lokal familie, som kunne fortælle, at det var meget bedre at vandre på cykelruten, der forløb lidt længere inde i skoven fra kysten, så undgik man kløfterne. For at komme over grænsen til Tyskland vandrede jeg efter skoven ud til kysten til Skomagerhusvej, hvor grænsen krydses ved broen ved Schusterkate. Da jeg vandrede gennem, var der ingen grænsekontrol. Jeg havde valgt at overnatte i Wassersleben for næste dag at vandre de 2 km til grænseovergangen ved Kruså og der tage bussen til Padborg Station.

Her sluttede så min vandring af Den Danske Pilgrimsrute®, der går mod syd fra Odense. Det er også muligt at vandre mod vest fra Odense på Den Danske Pilgrimsrute®, hvor der vandes gennem Middelfart og Kolding til Vejen. Her kan der vandes ind på Hærvejen og fortsættes syd på. I juni 2024 tog jeg mig sammen til at vandre den sidste "gren" af Den Danske Pilgrimsrute®.

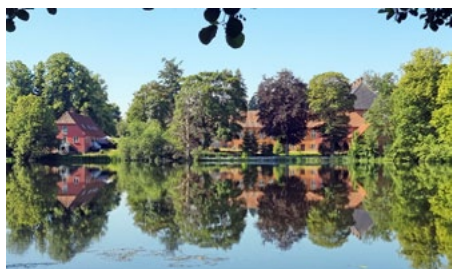
Dag 13. 25. juni 2024 Odense – Korup – 13 km

Om formiddagen rejste jeg hjemme fra Holbæk og kørte til Slagelse, hvor jeg langtidsparkerede min bil. Jeg tog toget fra Slagelse Station til Odense Banegård i dejligt sommervejr. Fra stationen vandrede jeg over den nyere cykel- og gangbro over banelinjen og frem til Odense Kanal, hvor der er dannet en ny bydel ved den gamle industrihavn, herfra videre mod Næsby. Der er to ruter ud af Odense, den jeg vandrede er den nordlige, hvor der vandes langs Stavis Å i et meget smukt landskab ved ådalen og med afvekslende skov og vådområder. Der vandes frem til Paarup, hvor de to ruter igen forenes. Det er en skøn vandring på stier langs Stavis Å, og man oplever ikke, at der på begge sider er store bebyggelser, der er forstæder til Odense, og i det gode sommervejr var det en luse, at meget af stien lå i skygge, var varierende og god at vandre på. Den

er i øvrigt flittigt benyttet af de lokale i området. Resten af den korte vandring til Krørup er på asfaltvej, hvor jeg af hensyn til mit overnatningssted valgte at vandre langs hovedlandevejen, hvilket ikke var det klogeste valg. Den udpegede rute er syd for hovedlandevejen på en sti. Jeg valgte at vandre til Krørup og overnatte der, da det passede mig bedst, når det var henrejsedagen.

Dag 14. 26. juni 2024 Krørup – Fjeldsted Skov – 22 km

Det var jo midt på sommeren, og den dag var det rigtigt varmt med sol fra en skyfri himmel. Det viste sig, at mit overnatningssted i Krørup ligger mindre end 100 m fra pilgrimsruten, hvor jeg lige kunne vandre ind i en skovtykning på en dejlig behagelig bred grussti. Det er faktisk Nationalcykelrute 6 (København–Esbjerg).

Jeg mødte to udenlandske langturscyklister og nogle få dagsvandrere – så pilgrimsvejen er bestemt ikke overrendt. Den første halvdel af dagens vandring var på grusstier og skovstier, og der vandles bl.a. langs Langesø frem til Langesø Skovkapel – det er et af pilgrimsrutens smukkeste stykker, hvor der er udsigt både op til søens anden ende og over til Langesø Slot. Søen var denne dag blikstille, og slot og skov spejlede sig i vandet. Herefter var det vandring på grusveje og lokale asfaltveje frem til Paddesø Kirke, der er

opført i 1881. Den er åben og utrolig smukt restaureret. I øvrigt et godt sted at spise frokost.

Fra Paddesø vandles igennem et blødt bakket landskab, og der vandles atter på asfaltvej med mange sving, hvor der vandles igennem små bebyggelser. Der var ikke nogen skygge, det var varmt at vandre denne eftermiddag. Den overnatning jeg havde valgt, ligger lidt uden for pilgrimsruten ved Fjeldsted Skov. I øvrigt et godt overnatningssted med restaurant og morgenmad.

Dag 15. 27. juni 2024 Fjeldsted Skov – Røjle – 23 km

Det var en af de vandredage, man helst vil undgå, men som man ikke kan komme udenom. Vandrevejen viste sig at være uinteressant, trist og kedelig, vandringen var stort set på asfaltveje hele dagen, og det var ulidelig varmt. Det blev op til +32 C den dag, så der måtte holdes flere pauser i løbet af dagen, og der skulle drikkes meget for ikke blive dehydreret i varmen. Der var intet interessant, ingen nævneværdige byer, ingen kulturminde, landskabet alene marker. Skal noget fremhæves, er det udsigten over Båring Bugt og Lillebælt. Dagens sidste 2 km var på en meget tør og støvet markvej frem til overnatningsstedet, som var dagens højdepunkt. Et dejligt B&B i Røjle. Derfor var der ikke mere at skrive om dagens vandring.

Dag 16. 28. juni 2024 Røjle – Taulov – 18 km

Den dag slog vejret om til normalt dansk sommervej, og vandredagen blev bare det, en vandredagskal være, interessant, med oplevelser, kulturminder og afvekslende synsindtryk m.m. Godt nok en kontrast til dagen før. Dermed en dejlig vandredag, hvor jeg nåede at vandre under en bro, over en anden bro, besøge en kirke, få stempel i mit pilgrimspas, vandre igennem en gamle bydel og langs Lillebælt, vandre gennem et stort erhvervsområde og overnatte på en Kongelig Privilegeret Kro fra 1737. Jeg begyndte med at vandre frem til og under den nye Lillebæltsbro, hvor den hæver sig på høje bropiller igennem en park. Der vandres langs Lillebælt med udsigt til den gamle lillebæltsbro i det fjerne og ind i den gamle del af Middelfart, der ligger ned til vandet.

Middelfart Kirke indviet til Skt. Nikolai var åben, og jeg besigtigede den indvendig. Ved kirkepladsen fik jeg set, at der var et kordegnekantor, og da det også var åbent, gik jeg ind for at se, om jeg kunne få et stem-

pel i mit pilgrimspas. Kordegnen blev meget overrasket, men fandt kirkens stempel frem. Vi fik en snak om pilgrimsvandring og om at Den Danske Pilgrimsrute® går gennem Middelfart, så han får nok flere besøg i fremtiden. Vandringen gik igennem den gamle bydel frem til den gamle Lillebæltsbro, som jeg krydsede. Den er 1.300 m lang og der vandres på fortov over den. Lige efter der vandres ind på den jyske side, vandres ned til venstre ad en trappe på den gamle færgevej. Vender man sig om, er udsigten til broen nedefra flot. Jeg valgte at vandre til Taulov ved at gå gennem det nye erhvervsområde, hvor der p.t. er nogle meget store lagerbygninger under opførelse. Bl.a. Arla har opført og taget et nyt moderne mejeri i brug. Mange synes, at industriområder/erhvervsområder ikke er særligt spændende at vandre igennem, hvor jeg derimod finder det interessant at se udviklingen i dem. Og her er det den nye udbygning, der ses i området.

Herfra er der ikke langt til mit overnattingssted – Kryb i Ly Kro i Taulov – der ligger med smuk udsigt over Kolding Fjord og ud til hovedlandevejen.

Dag 17. 29. juni 2024 Taulov – Kolding – 17 km

Da jeg gik til morgenmad på hotellet, blev jeg mødt af en østrigsk pensionistforening på udflugt i Danmark, der nærmest ribbede morgenmadsbuffeten hurtigere end serveringspersonalet kunne fylde den op. Dejligt dansk sommervejr mødte mig, da jeg vandrede ud efter trods dette et godt morgenmåltid. De første 1,5 km er langs hovedlandevejen og de næste 8 km på sogneveje til Nr. Bjert, hvor den nykalkede hvide kirke strålede i solskinnet. Vandringer ind til Kolding er bl.a. igennem velhavervkvarteret med villaer med fjordudsigt og jernbanen i baghaven ved Strandhuse.

Da jeg nåede frem til Kolding Banegård, var der udsigt til Slotssøen og Koldinghus. Derfra vandrede jeg gennem anlægget forbi Koldinghus og igennem den gamle del af centrum til Sankt Nicolai Kirke. Her stod der bryllupsgæster på kirkepladsen, og brudeparret kom samtidigt ud fra kirken. Da brudepar og gæster var draget afsted, kunne jeg besøge kirken. Jeg kontaktede kordegnen, og ved hans utrættelig søgen på kirkekontoret lykkedes det at finde kirkens stempel og sætte aftryk i pilgrimspasset. Dagens kortere vandring gav anledning til at tage en bytur rundt i Kolding bykerne, også fordi jeg havde booket overnatning på hotel ud til Slotssøen.

Dag 18. 30. juni 2024 Kolding, tog til Vejen, vandring tilbage til Lunderskov – tog til Fredericia – 14 km

Den opmærksomme læser vil undre sig over den noget underlige dagsfærd. Det er fordi det var sidste vandredag på pilgrimsruten. Vejrudsigten viste voldsomt regnvejr fra morgenstunden i Vejen og fra formiddagen mindre eller ingen fra Vejen mod Kolding. Vejen er slutmålet for Den Danske Pilgrimsrute® mod sydvest, da der fra Vejen kan vandres direkte ind og videre på Hærvejen mod syd.

Min ankomst blev i regnvejr og da ruten i Vejen by følges til den lokale kirke, var det naturligt at besøge den. Det passede med tiden for søndagens gudstjeneste, hvor der var dobbelt barkedåb. Da gudstjenesten var afsluttet, var det blevet tørvejr – så det passede jo rigtig godt for begyndelsen af vandringen mod Lunderskov. Vandringen var de første mange kilometer på landevej, der er så lige som en lineal med meget lidt trafik frem til byen St. Anst. I Anst kirke var dagens gudstjeneste lige sluttet, da jeg ankom og kirken var derfor åben for

besøg. Her fik jeg også en snak med kordegnen, men denne kunne desværre ikke hjælpe med et stempel. Igen ud på asfaltvej de sidste kilometer til Lunderskov, hvor der i udkanten af byen er et bageri, hvor dagens frokost, en frisk sandwich, kunne indtages. Herfra vandrede ind i byen og til Lunderskov Station. Her sluttede min vandring over Fyn til Vejen.

Pilgrimsvandring på Fyn – om det er til Odense fra Nyborg og syd på til Bojden eller vest på til Middelfart – er lidt udfordrende på overnatningssteder, hvis man vil overnatte på B&B og hoteller. De ligger i mange tilfælde uden for ruten. Overordnet set er afmærkningen ikke den bedste – sine steder rigtig god, andre ringe eller manglende. Bruges GuruMaps, hvor pilgrimsruterne er lagt ind, er skiltningen ikke afgørende. Desværre er der meget vandring på asfalt, hvor det meste er på lokale veje, hvor der dog kun er beskeden trafik.

Fyn har et meget varierende landskab, landsbykirkerne er et besøg værd, og når de er åbne, dejlige at besøge. Er der kirkekontor ved kirken, og er graveren på kirkegården, så undlad ikke at spørge, om vedkommende vil åbne kirken. Du får sædvanligvis åbnet kirken og en god snak om den. Nu har jeg vandret Den Danske Pilgrimsrute® fra Helsingør til Rødby, fra Københavns Lufthavn til Halskov, fra Nyborg til Vejen og fra Odense til Padborg. Det er utroligt, at jeg først fik taget mig sammen til at vandre på pilgrimsveje i Danmark 11–12 år efter jeg trådte det første skridt på Camino Aragonés og Camino Francés i 2012. Inden du stikker af til de spændende Caminoer i Spanien – så snavs lige nogle dage på pilgrimsvejene i Danmark og snus lidt til pilgrimslivet her.

Dengamlepilgrim.com

Hvad er det med den Camino?

af Hanna Vestenaa

Jeg læste for mange år siden Sigrid Undsets roman om Kristin Lavransdatter. Romanen forgår i middelalderen, hvor en pilgrimsvandring var en bodsvandring. Kristin Lavransdatter går sin første pilgrimsvandring mod Nidaros Domkirken og Olav den Helliges grav, efter at hun har født sit første barn. Baggrunden for denne bodsvandring var, at hun havde været sammen med sin mand før ægteskabet – ja, det var en anden tid! Anden gang hun pilgrimsvandrer er i forbindelse med den sorte død og hun er på det tidspunkt både syg og fortvivlet. Denne vandring gik også til Den hellige Olavs grav i Nidaros Domkirken.

Efter at have læst romanen første gang, besluttede jeg, at jeg selv ville gå en pilgrimsvandring på et tidspunkt i mit liv. Jeg bor i Kalundborg, hvor Sigrid Undset er født og jeg har mange gange tænkt på, hvornår det blev min tur, når jeg så op mod Sigrid Undsets fødehjem på byens torv.

I sommer besøgte jeg selv Nidaros Domkirken, desværre ikke som pilgrimsvandrer, men jeg besøgte pilgrimscentret og deltog også i pilgrismessen, som var præget af den samhørighed, der er mellem pilgrimme samt de følelser, som de nyankomne pilgrimme er i, når en lang vandring er slut.

Det blev så min tur til selv at tage på pilgrimsvandring, da jeg blev pensioneret og dermed fik mere tid. Forinden havde jeg været på kortere pilgrimsvandring, som udfordrede mig til en længere pilgrimsvandring på den spanske Camino.

Min første pilgrimsvandring valgte jeg at gå alene. Jeg var på vej ind i en ny livsfase som pensionist, og ville gerne have tid og ro til mig selv efter et aktivt liv med familie, job, uddannelser m.m. Lige før jeg skulle afsted, døde min lillesøster i en ulykke, alligevel valgte jeg at tage til Spanien for at vandre.

På Caminoen erfarede jeg, at selvom jeg gik alene, så er man som pilgrim ikke alene, der er mulighed for fællesskab og snakke alle vegne på herbergerne, barerne, under vandringerne osv. Jeg gik i august og deltog i et utal af messer, da mange katolske paterer var på Caminoen og derfor holdt messer i de lokale kirker, når vi var fremme. Jeg valgte ind i mellem meget bevidst at gå alene og sang mange gange salmerne fra min lillesøsters bisættelse.

Meget faldt for mig på plads. Jeg fik ro i mit sind, jeg fik sagt farvel til min lillesøster, jeg blev mødt af medpilgrimme og værdsatte virkelig mødet med dem. Aleneheden og fællesskabet er noget af det, som jeg værdsætter på mine pilgrimsvandring.

Jeg har, bortset fra årene under Covid-19, været afsted hvert år. Jeg har pilgrimsvandret med en god veninde og det er for mig noget ganske andet at vandre to fremfor alene. Vi har vandret flere steder i Spanien og virkelig udfordret os selv. For de fleste er det at skulle overnatte på herberger en stor udfordring, men også med til at flytte grænser. Vi veksler mellem sovesale og herberger, fordi vi også nyder den ro der er, når vi har vores eget værelse. Vi har vores rygsæk på og den er med minimal vægt, da vi jo også ind i mellem må have proviant med til en del af vandringerne. Vi har flere gange vandret mellem 35-40 km på en dag, og selvom det er i overkant for et par 70+ årige, synes jeg også, at det er fantastisk, at vi kan og endda med fuld oppakning!

Vind og vejr i Spanien er jo et kapitel for sig. Vi har vandret over Pyrenæerne i mere end 40 graders varme, og det er den hårdeste strækning, jeg nogensinde

har gået selvom vi kun gik til Orisson. Vi har været ude i forfærdelig regn, på stier med rullesten og i sne og slud. Ja, alle vejrfomer har vi mødt.

Vi nyder fællesskabet med hinanden og medvandrere, men også at vandre timer i stilhed, selvom vi er et par meget snakkende piger. Jeg har erfaret, at det at få tømt sind og tanker giver ro og en særlig mulighed for eftertænkssomhed.

De sidste par år har jeg tænkt, at nu må det være sidste tur, men så efter et par måneder begynder Caminoen at spøge, så jeg tager lige en pilgrimsvandring mere igen her til sommer.

Skal jeg opsummere, hvad det for mig er med den Camino, så er nogle af ordene: Alenehed, fællesskab, stilhed, åndelighed/spiritualitet, hjælpsomhed, eftertænkssomhed, fysisk udfordring og at forlige sig med vejret!

Tak for Caminoen, tak til alle jeg har mødt på mine vandring på Røsnæs og i Spanien, Grønland, Peru, Himalaya, Norge, Sverige, Danmark osv.

Sekretariatet

af John Stævngaard

Foreningen af Danske Santiagopilgrimme har et sekretariat, der varetager en lang række opgaver for foreningen og foreningens bestyrelse.

Sekretariatet blev etableret tilbage i 2002, og frem til 2017 var det Carina og Peter Glunz, der administrerede foreningens mange gøremål. I 2017 blev det Yvonne Riise, der overtog opgaven som forretningsfører, og i 2022 overdrog Yvonne opgaven til mig, John Stævngaard.

Jeg vil her kort fortælle om de opgaver, sekretariatet udfører.

Pilgrimspas

Foreningen sælger tæt på 3.000 pilgrimspas årligt, både til medlemmer af foreningen og andre, der skal vandre en Camino og bruge pilgrimspasset til dette. Et pilgrimspas koster kr. 25 inkl. moms for medlemmer og kr. 50 inkl. moms for ikke-medlemmer.

Passet giver adgang til overnatning på herbergerne på de europæiske Caminoer, der ender i Santiago de Compostela og en række andre fordele, du som pilgrim kan få glæde af. Pilgrimspasset forener på en måde alle de pilgrimme, der vandrer mod Santiago – det er et fælles pas for pilgrimme og erstatter således deres hjemlands pas under vandringen.

Hjemmeside og Facebook

Foreningen har en hjemmeside: www.santiagopilgrimme.dk og to Facebook-sider: www.facebook.com/groups/www.santiagopilgrimme.dk og www.facebook.com/groups/www.danskecaminopilgrimme.dk

På hjemmesiden er der livlig trafik, og det er her du melder dig ind i foreningen, bestiller pilgrimspas og ser de mange tilbud til medlemmerne om vandringer, beskrivelse af Caminoerne, brug af pilgrimspasset, referater fra bestyrelsesmøderne, generalforsamlingerne og årsmøderne.

Kig ind på hjemmesiden en gang i mellem og læs meget mere om foreningens virke.

Sekretær for bestyrelsen

Når bestyrelsen holder møder, er jeg som forretningsfører med og skriver referat m.v. Det hænder også, at jeg står for madlavningen til møderne, og min lasagne er en populær ret efter et langt bestyrelsesmøde.

Regnskab

Forretningsføreren er også praktisk kasserer for foreningen og varetager al bogføring af foreningens indtægter og udgifter. Da et årsregnskab består af tæt på 1.500 posteringer, er det en daglig opgave for sekretariatet at bogføre og benytte netbank m.v.

Moms og skat

Foreningen blev i 2024 momspligtig og pålagt at udarbejde årsregnskab til betaling af selskabsskat. Det er således en større opgave for sekretariatet at fordele indtægter og udgifter, nu da der også skal beregnes moms og skat.

Medlemshenvendelser

Sekretariatets telefonid er hver tirsdag og torsdag mellem kl. 10:00 og 12:00. En mulighed mange anvender! Jeg får mange henvendelser fra både medlemmer og andre, der ønsker mere information om vandringer, pilgrimspas, herberger og meget mere.

Statistik til bestyrelsen

Statistik er et vigtigt redskab for en bestyrelse til at se tendenser og udviklinger, der måske kræver særlig opmærksomhed. Derfor udarbejder sekretariatet til hvert bestyrelsesmøde statistik på en række data, f.eks. salg af pilgrimspas,

budgetkontrol, medlemsstatus og meget mere.

Bladet Pilgrimmen

2 gange årligt udsender foreningen det meget populære magasin Pilgrimmen. Vi er nået til nr. 48 i rækken af bladet, der ofte er tæt på 100 sider. Sekretariatets opgave, når et nyt nummer er på vej, er at sende adressefil til distributøren af bladet, så bladet kommer ud til samtlige medlemmer.

Generalforsamling

Den årlige generalforsamling er eksamensdag for både bestyrelse og sekretariatet. Her mødes bestyrelsen med medlemmerne og en lang dagsorden skal afvikles. Sekretariatet hjælper med delta-gerlister, praktisk arbejde før, under og efter generalforsamlingen og alt materiale til kasserer til aflæggelse af årsregnskabet og budget, endvidere statistik til formandens beretning og ikke mindst at få teknik, mikrofon og projektor til at virke, så præsentationen kører problemfrit under generalforsamlingen.

Årsmøde

Foreningens årsmøder, som er et tilbud til medlemmerne til at mødes og drøfte alt muligt andet end regnskab og budget, men derimod det at være pilgrim og Caminovandrer både i Spanien, men også i dejlige Danmark eller vores nabolande.

Hilsen fra Sekretariatet

Forretningsfører John Stævngaard
Blåbærvej 22
4873 Væggerløse

Mail: sekretariatet@santiagopilgrimme.dk
Telefon: 5354 1019

Vandretur for livsnydere

Forfatter: Michael Valentin

anmeldt af Hanna Vestenaa

Bogen starter med ordene:

”At gå er at få”

Naturen tæt på, udsigter forærende, vind i håret, sand mellem tæerne, kontakt med kroppen, sund appetit, frihed for forpligtelser, tid til eftertanke og et nyt perspektiv

Bogen beskriver Michaels vandretur fra Blåvandshuk til Skagen på i alt 471 km. Michael gennemførte turen på 22 dage med sin rygsæk som eneste bagage. På en levende måde beskrives ruten gennem landskabet op langs Jyllands vestkyst og med overnatninger på hoteller og Bed&Breakfast.

Forfatteren har valgt at vandre alene, men som det kendes fra Caminoen i Spanien er man jo ikke alene på en længere vandretur. Der er det kendte møde med et nyt menneske såvel som venner, der besøges.

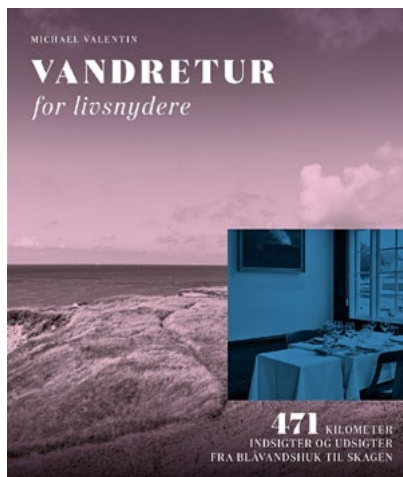
I bogen beskrives også hvad det er, han oplever på en lang vandretur, ikke mindst i forhold til sindet og opfattelsen af sit eget liv. I starten beskriver han hvilke tanker, der fylder i sindet og hvordan disse ændres i løbet af turen.

De enkelte etaper er godt og enkelt beskrevet, både i forhold til naturen, men også ud fra en mere historisk vinkel, fx de mange bunkers, som blev opført langs den jyske vestkyst under 2. verdenskrig.

Herudover beskrives lokalhistorie ud fra bygninger, fiskerierhvervet såvel som det mere nutidige med Cold Hawaii i Klitmøller i Thy.

Naturen har selvfølgelig en stor plads i beskrivelserne af de enkelte etaper og er rigt illustreret med meget smukke fotos. Bogen er velskrevet og med de mange smukke billeder fremstår bogen også yderst tiltalende. Bogen er en god inspiration til en længere vandring i vores eget smukke land. Bogen har desuden en oversigt over de enkelte dagsetaper med angivelse af længden på disse. Bogen anbefales som en guide til at vandre langs Vesterhavet, men også til at begive sig ud i at vande i det øvrige Danmark.

Kom og hør Michael Valentin fortæller til årsmødet 15. marts 2025.

Fotokonkurrence 2024

Vinderne blev fundet og afsløret i forbindelse med jubilæumsfesten i november 2024.

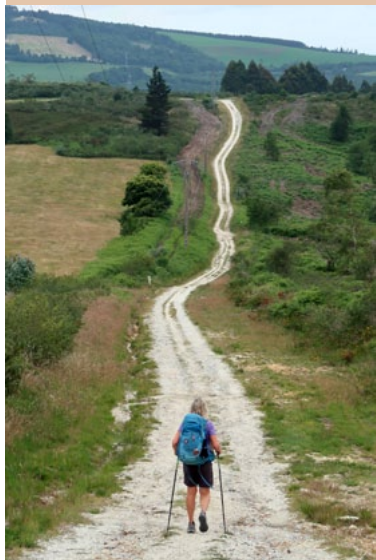
Der var to deltagere med hvert et foto, der delte en fornem 1. plads, nemlig Susanne Franck Andersen, hvis foto af en pilgrims skygge pryder forsiden af dette nummer af bladet, og Jan Louis Overgaard med billedet af en ensom vandrer på vej ad en grusvej mod horisonten på bagsiden.

Desuden var der fem øvrige deltagere, der delte 2. pladsen, og det var Paul Heden Friis, Line Jepsen med hele tre fotos, Jan Louis Overgaard med endnu et foto, Jens Villy Pedersen og Finn Williams.

Dommerkomiteen bestod af

Boje Pedersen	Jeanette Hounsgaard
Rikke Dybkjær Meltz	Hanna Vestenaa
Niels Chr. Junker-Poulsen	Tove Kristensen
John Stævngaard	Tone Kirkeby
Rikke Ærtebjerg	Carsten Maegaard

Fotokonkurrence 2024

Jan Louis Overgaard
delt 1. plads

Susanne Franck
delt 1. plads

Finn Williams
delt 2. plads

Foreningen

Jan Louis Overgaard - delt 2. plads

Line Jepsen - delt 2. plads

Fotokonkurrence 2024

**Line Jepsen
delt 2. plads**

**Line Jepsen
delt 2. plads**

Fotokonkurrence 2024

Poul Heden Friis - delt 2. plads

Fotokonkurrence 2024

Jens Villy Peders - delt 2. plads

Generalforsamling og Årsmøde i Foreningen af Danske Santiago- pilgrimme

Lørdag den 15. marts 2025

På Storebælt Camping, Storebæltsvej 85, 4220 Korsør

Der kører busser fra stationen. Det tager ca. 40 min. at gå. Det er gratis for medlemmer at deltage i generalforsamlingen. Deltagelse i Årsmødet koster 150 kr. pr. medlem. Betales ved tilmelding og senest 28. februar 2025.

Program for dagen:

Kl. 10.30 - 11.00 Ankomst og indtjekning

Kl. 11.00 - ca. kl. 13.30 Generalforsamlingen begynder

Sang

Se dagsorden næste side

Ca. Kl. 13.30 Sandwich og I øl/vand

Ca. kl. 14.00 Vandring under Storebæltsbroen, ca. 1 time

Kl. 15.00 Kaffe og kage

**Kl. 15.30 Michael Valentin fortæller
om sin vandring langs den danske vestkyst**

Kl. 16.15 Tak for i dag

Generalforsamling og Årsmøde i Foreningen af Danske Santiago-pilgrimme

Dagsorden til generalforsamlingen:

1. Valg af dirigent, referent samt 4 stemmetællere
2. Bestyrelsens beretning
3. Fremlæggelse af det reviderede regnskab til godkendelse
4. Budget for det kommende år, herunder fastsættelse af kontingent
5. Indkomne forslag
6. Valg af formand i lige år
7. Valg af øvrige bestyrelsesmedlemmer
8. Valg af bestyrelsessuppleanter
9. Valg af revisor og revisorsuppleant
10. Eventuelt

